

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Meghíusult közvetítés.

Budapest, július 23.

(v.) Mit akart tegnap gróf Apponyi Albert? Aki beszéde finom szövődékének szálait vizsgálja, tüstént felismeri szándékát: *közvetíteni* akart. Közvetíteni a hadsereg érdekeire féltékeny korona és a nemzet jogaira féltékeny ellenzék között. S mondjuk meg nyíltan: méltán vélhette magát alkalmasnak erre a szerepre. Nemzeti aspirációinak fékeztsége — hiszen tegnap is kijelentette, hogy a magyar vezényszót ma még nem kívánja — *felé* ajánlja őt. Viszont az a tény, hogy 1889 óta ő mozgatja állandóan a közjogi alapon a véderő nemzeti fejlesztését, *felé* ad neki bizonyos pozíciót. Természetes ennél fogva, hogy a válságos helyzet láttára felébredt benne a közvetítés kísértő gondolata. A kérdés most már csak az, kellő időben és célszerű módon lépett-e ki rezervált állásából és elérte-e a célt, amelyre törekedett?

Ami az időpontot illeti, erre nézve jobban illik Apponyira, amit ma Ugron Gábor a gróf Khuen-Héderváry eljövételéről mondott: Apponyinak ez a közbelépése valóban *elkészt* dolog. Siker abban az időben kecsesgátta volna Apponyi közvetítő közbelépését, amikor a katonai körök ármánya még nem tekerte ki a passzív ellentállás politikájának nyakát. Ha akkor jó le Apponyi az elnöki emelvényről s inti higgadt magabiztonságra az obstrukciót, szava döntő súlylyal esett volna az események mérlegébe s lehetővé tette volna a méltányos békekötést. De abban az időben a képviselőház elnökének magatartása inkább azt a benyomást tette, hogy nem a leszerelés volt inyére, hanem az ellenzék harcának folytatása. Akkor, ha egyszeri-másszor lohadozni kezdett az obstrukció,

Apponyi környezetéből mindig gondoskodtak egy-egy éther-injekcióról, mely új életkedvet fecskendezett a fáradt szervezetbe; ilyenkor keltek szárnyra a kalandos hírek, hogy Apponyi hallatni fogja szavát és szózata elsőpri majd a passzív ellentállást. Természetes, hogy minden ilyen biztatás új lendületet adott az ellenzék hangulatának, melynek egyre megújuló fellobbanásai aztán előkészítették a talajt a passzív ellentállásnak felülről való elejtése számára. Széll Kálmán politikája volt az a szikla, amely a katonai orthodoxia miatt való nemzeti elkeseredést a tróntól távol tartotta. Ebben a sziklába egyfelől alulról s másfelől felülől robbantottak aknákat s mire a két akna összeért és az utolsó vékony falrét is leomlott, kész volt az *alagút*, melyen át a nemzeti keserűség s a legfőbb hadur makacs hangulata szabadon vonulhattak egymás ellen. Ezek után már csak *egy* következhett: a felülről való engedékenység, hacsak ki nem akarták tenni a trónt egy végzetes összekötés kiszámíthatatlan esélyeinek. Így jutott uralomra az unjonctóbbel elejtésének gondolata. Ezzel akarták *fegyverszűnre* birni az ellenzékét. Pedig a *békére* kellett volna törekedniök, ami csakis a nemzeti szempontok kielégítésével lett volna elérhető. Nagyon szerencsétlen és nagyon együgyű politika volt ez. Mert *egészen* megbukta a többségi álláspontot, ellenben az ellenzéknek csak *félgyőzelmet* juttatott. S nem számított azzal, hogy az ellenzéknek, mihelyt azt látta, hogy ki tudta vinni a diadal *felé*, becsületbeli kötelességévé lett, meg sem állani az *egész* győzelem kiküzdéséig. Ilyen stádiumban bizony elkésztett jött az Apponyi közvetítése. Méltán kacaghatott ma Ugron Gábor Apponyi naivságán, aki a nemzeti vívmányok erő gyümölcséből néhány fergessel akarja az

ellenzékét jóllakatni, ugy okoskodván, hogy hagyjuk őszre az igazi szüretet. Őszre — *hogys ne!* Hogy addig Khuen-Héderváry le-döntse fejszéjével a fát gyümölcsöstül s máglyát rakjon belőle az egész nemzeti irány s az egész ellenzék számára! Hogy bezsebelvén az unjonctóbbi törvényt s a költségvetést, *amugy horvátmodra* választasson s az új Háza ne ereszsen be többet egy maroknyi ellenzéknel s ebből is csak a legjamborabb fajtáját! Látnivaló, hogy két hónappal hamarabb kellett volna Apponyinak a közvetítéssel próbálkoznia. És tiszta sor, hogy ez az elkésztet közbelépés alulról nem járhatott sikerrel.

Ám a közvetítésnek nemcsak az időpontja volt rossz megválasztva, hanem a módja is. A tegnapi beszédnek kettős volt az alapgondolata. Fölfelé azzal akarta a közvetítő politikát tetszetőssé tenni, hogy hiszen a magyar vezényleti nyelvet nem muszáj mindjárt megadni, elég ha egyelőre megadatnak a keskenyvágyu engedmények. Lefelé pedig azzal vélt elfogadhatóvá lenni, hogy hiszen megkaphatott minden egyebet, ha ideig-óráig várakoztok a vezényleti nyelvel. De itt egy akusztikai csoda történt. Főnt épp csak azt hallották meg, amit Apponyi lefelé mondott. Lent pedig épp csak azt, amit fölfelé izent. Főnt elszörnyedve hallgatták, hogy Apponyi a vezényleti nyelv kivételével *mindent* meg akar adni. Lent pedig méltatlankodva vették tudomásul, hogy elmegy ugyan a vezényleti nyelv *küszöbég*, de ezt a küszöböt *nem* hajlandó átlépni. És fent is, lent is této-vázás nélkül hatat fordítottak a közvetítőnek.

Ezek után ridegen fel kell jegyezni azt a szomorú tényét, hogy Apponyi közbelépése célját *tevesztette* mindkét irányban. Ez a vállalkozás nem volt egyéb, mint egy muló epi-

TÁRCA

Salamon király lelke.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Krúdy Gyula.

Egy éjjel a Dunán három asszony és két férj csónakázott. Gyönyörű éjszaka volt, — amilyenek a dunai éjszakák nyár közepén. A folyó esendően áradt és mormogva vitte lefelé a csónakot. Ejjeltájban a hold is felébredt a visegrádi hegyek mögött és halk szél borzolta végig a folyót, amely valami végtelen szőke hajtengerhez volt hasonlatos.

A két asszony, — környékbeli nyaraló ur-asszonyok voltak, — megható pillantásokat vetett férjére, míg a harmadik asszony, miután szegénynek nem volt itt a férje, valahol messze a nagyvárosban kereste a konyerét vagy pedig mulatott a rossz hírű nék társaságában, elszomorodva nézte a folyót, amelyre óriási árnyékukat rávetették a hegyek. A hangulat a csónakban lagy volt és szerelmetes. Lassan megszokták a csónakázás veszélyét és az urak letéve az evezőket, feleségeik kezét fogták. Csak a harmadik asszony volt szomorú. Egészséges, barna, harmincesztendő nő volt, különben nem sokat törődött a regényekkel, de ezen az éjszakán szívesen megszokott volna valakivel, el, messzire, amerre a Duna méltóságosan hömpölygött, a hegyek közé, barna körvonalu színpadok felé...

A két asszony, — különben tán gyöngéd, jóravaló teremtes volt, — tüntetőleg szorongatta a férfiak kezét.

— Hogy ragyog a holdvilág! Látod, Emma? — mondta az egyik.

— Nézd, ott a sötétben Salamon király tornyát! Emma, mért van rossz kedved? — folytatta a másik.

Emma elkeseredve nézett barátjára, a koponykáját összehúzta mellén:

— Fázom! — mormogta indulatosan és rádőlt a csónak párkányára, hogy az megbillent.

Az asszonyok ijedten kiáltottak fel. Hirtelen eleresztették a szorongató kezeket:

— En ki tudnék innen uszni, ha felborulnánk! — szolt Emma, még mindig mérgesen.

— Igen ám, de mi nem tudunk uszni! — kiáltotta a két asszony.

A férfiak is dörögtek valamit. Emma vállat vont és tovább nézte a folyót, a hegyeket és a holdat, amely lassan uszott feléle, a hegyek felé.

Az egyik férfi végre megemberelte magát és miután engedékeny pillantást vetett a feleségére, átlépett a padon, amely Emmától elválasztotta. Leült szembe az asszonnyal és halk, kérő hangon kérdezte:

— Megbántotta talán valaki?

Feketeajuszu, borotvált állu fiatal ember volt, cseppet se közönségesebb a sok milliónál; száz lépesről látszott róla, hogy szorgalmas hivatalnok valami banknál, vagy talán önálló üzlet van valahol egy jobb utcában...

Az elkeseredett asszony a két karjával meg-rázta a csónakot, hogy az csaknem felborult.

— Ne bolondozzon! — kiáltotta a férfi rimánkodva. — Mind itt veszünk.

— Meg szeretnék halni. Meg szeretnék halni! — mormogta az asszony és a harag szinte eltorzította az arcát.

A fiatal ember ezen módfelett csodálkozott.

— Igazán nem értem, ragyságos asszony...

Az asszony, még mindig mérgesen, de engedékenyebben folytatta:

— Bámom is én, hogy maga ért, vagy nem ért ensem... Soha senkise értett meg. Legfőbbképpen az uram nem. Már az anyám is lóbotosnak tartott, pedig igazán sohase követtem el semmi ostobaságot, ha csak a férjhezmenésem nem nevezem annak. Az egész életem csupa unalom és próza... Mert nem vagyok olyan lud, mint a többi. Azt hiszi, hogy ez a csónakpárti mulatag? Utóvégre a holdvilágot a szobám ablakából is láthatom, nem kell a Duna közepére mennem. Legjobban szeretnék odalenn fekdünni a halak között...

A férfi mosolygott és a bajuszát pödörgette.

— Holnap provokálhatom kedves férjét, ha parancsolja... mert azt veszem észre, hogy mindennek ő az oka.

— Hagyja a férjém. Szegény, nem tehet róla. Én vagyok ostoba, hogy hűségese vagyok olyan emberhez, aki mindennap kétszer is megcsal.

— Beesületemre, az nem igaz. Azonban hogy megnyugtassam, elmondok magának valamit, amit ma este a vonaton hallottam. Valahogy elfelejtettünk kártyát hozni magunkkal, a kalauznak is elfogyott a készlete s így mindenféle dolgokról beszélgettünk.

A férfi hátrafordult:

— Hölgyeim, hallgassák meg ezt! Valamikor, nagyon régen, lakott itt egy király Visegrádon, ugy hívták: Salamon. Ma már persze nem hívják Salamonnak a királyokat, de akkor olyan divat volt. Ez a Salamon király nem a maga jószántából lakott itt. Valamiért, bizony én már nem tudom, hogy miért, — megfogták, építettek neki egy tornyot és oda bezárták. A tornyot ott van a Dunaparton, a csónakunk éppen arrafelé halad.

Itt lakott a szegény király. Még fiatal ember volt és sehogyse tudta elviselni a magányt. Különösen azért panaszkodott, hogy asszonyt még

zódja a küzdelemnek, mely akadályt nem tűrve, elemi erővel hőmpolyög tovább régi medrében. Khuen-Héderváry missziójának sorsa ezzel eldőlt. Ez az ember, jött légyen bár a legjobb szándékkal, csupa bajt okoz, midta a lábát hozzánk betette. Megalázta a koronát, megrendítette a közélet erkölcsi egyensúlyát, feldulta a többség önértétét, — s elérni nem tudott semmit. Mit keres még itt? Folytatni fogja a passzív rezisztenciát? Avagy leveti a báránybőrt s bemutatja a horvát farkast, csinálván klotúrt és exlex-választásokat? Erre az eszeveszett vállalkozásra talán mégsem lesz kapható a korona. Mi lesz tehát? Csakis egy dolog lehetséges. Új politikának kell jönnie, mely becsületes és tartós békét szerez korona és nemzet közt. S e politika érvényesítésére jönnie kell olyan államférfiúnak, akinek nemzeti érzésében s hazafiai jellemében az egész nemzet megbizik. Már elég vadul kereng a khaosz közéletünkben: ideje, hogy megszülessék valahára a csillag, mely a homályt eloszlatja.

Utazás Apponyi körül.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, július 23.

Gróf Apponyi Albert elutazott, a t. Ház azonban ma is csak az ő beszéde körül utazott: a folyosón is, a tanácssteremben is. Már ez alighanem így lesz ezentul.

Egy pótglossza a folyosóról:

— Hasonlatot mondott tegnap Apponyi a hirtelen érlelt gabonáról, melyet korán aratnak le s csak szorult szemeket ad. A hasonlat jó, de nem Apponyi mellett szól. Szorult szemek! Hát vagyunk mi egyébbhez szoktatva Magyarországon? A mi vetéseink sohasem érnek meg a természet rendje szerint. Hol a hatalom jégesője veri el, hol a katonaság gázol rajta keresztül. Nekünk sok száz esztendő óta csak kényszerrel érlelt gabonánk volt s csak szorult szemeket láttunk. Örvendünk, ha ilyet arathatunk s a nemzet legalább valamit kap. De ha az ilyen hirtelen érlelt gabonát nem sietünk learatni, akkor még szorult szemeket se kapunk. Ha az obstrukció hevéen megérett apró nemzeti vívmányokat elszalajtjuk, a nemzetnek egyáltalán semmi sem jut. Tehát — *siessünk az aratással.*

A tanácssteremben is csak Apponyiról esik

csak messziről se látott. Multak az esztendők, a király a toronyablakból folyton a tájat nézte, hol pillanthatna meg egy asszonyt!... Hisz már el is felejtette, hogy néznek ki az asszonyok!

Egyszer aztán, sok esztendő után aranyos gálya közeledett a Dunán. Az a gálya Detre báróné volt, aki akkoriban az ország leghíresebb dámája volt. Hétszer ment férjhez és mind a hét férjét megmérgezte, mikor már megunta őket. Ő azonban napról-napra szebb lett, fiatalabb lett. Azért utazott erre, mert hallotta, hogy a király nagyon busul az asszonyok miatt...

Jött a gálya, jött lefelé a nagy Dunán. A király pedig a torony tetéjén állott és onnan nézte a közeledő gályát. Még a kezét is a szeme elé emelte...

Mikor pedig a gálya a torony közelébe ért, akkor kiált a báróné a hajó aranyos orrára, hadd lássa őt a király. Más hiru asszony talán a legsebbebb ruháját veszi fel ilyenkor, de a báróné kegyetlenebb volt, mint hiru. Csak egy csaláninget vett fel gyönyörű testére, ezt a csaláninget is lebegtetta a szél... A király pedig nagyon boldogtalan volt.

De még nagyobb lett boldogtalansága, mikor az aranyos gálya a következő héten is levezett a Dunán és a világszép asszony újra ott állott a hajó orrán.

Igy tartott ez sokáig, míg a király egyszer nagy boldogtalanságában levetette magát a toronytetőről a Dunáta és odaszólt az aranyos gályához. Tudják-e, mit tett akkor a kegyetlen báróné? Az evezős-legényeknek megparancsolta, hogy ne bocsássák a királyt a gályára. Ő pedig ott táncolt a hajón és ruháját lebegtetta a szél. Mig jöttek csónakok az örök és elfogták a királyt.

Szegény Salamon király akkor megátkozta a gonosz, csalfa asszonyokat... Mert tudni kell, hogy Detre báróné valamikor a király kedvese volt!

szó. Két szónok áll ki: mindkettő Apponyival foglalkozik. *Bakonyi Samu* hosszabban, *Ugron Gábor* szeszécsősebben.

Bakonyi Samu sorra vette Apponyi argumentumait s harmadfélórás beszédben a szélső-bal tapsai között mutatta ki, hogy a politikai megbízhatóság szempontjából legelső sorban a miniszterelnöknek, aztán magának Apponyinak kellene előljárnia. Tűzzel és tempéramentummal szállt síkra a nemzeti jogok védelmében s azokra, akik a nemzeti hadsereg felé törekvéstől vissza akarnak tartani a nemzetet, ráolvasta Kossuth Lajosnak az 1889. véderővita idején hazaküldött táviratát:

— Nem magyar, de cudar az, aki a magyart nem engedi előbbre menni a nemzeti hadsereg felé! A nagyobbik érdeklődés természetesen *Ugron Gábor* felé fordult. Maga Apponyi levélben mentette ki magát *Ugronnál*, hogy halaszthatatlan családi ügyei elsőlították a fővárosból s így nem hallgathatja meg, holott tudja, hogy *Ugron róla* is beszélni fog. Eljötték azonban a képviselők és a karzat: ugyanaz a hatalmas, színes karzat, mely tegnap Apponyit figyelte. Csak a miniszterelnök hiányzott s általában a miniszterek. Mintha sejtették volna, hogy a rabonbán ötletei első sorban őket fogják keresni.

Ugron bevezetésül az egész kabinetnek adott egy pilulát:

— A kormány eredetének félszűzsége látható volt a kabinet bevonulásán. Régi és új miniszterek egy sorjáták el a t. Ház előtt, mint amikor két-két idomított elefánt között egy még idomítottan elefántot vezetnek a cirkusz közönsége elé.

A nagy derűtlenségből *Ugron* komolyabb hangulatba vitte hallgatóságát. A miniszterelnökkel szemben való bizalmatlanságát okolta meg. A miniszterelnök multja: nem ajánlólevél. Amit Horvátországban csinált, az szegylene Magyarországnak. Mert a népeket szabadsággal kell a szabadságra nevelni; Horvátországban pedig béklyó van a sajtón, a gondolon, az egyéneken és a nemzeten. Thiers-t, mikor miniszter lett, azzal fogadták: *Ő feltalokodott!* Akik munkáiba foglalt rendszerét ismerték, azt mondták: *Nem feltalokodott, hanem megérkezett!* *Khuen-Héderváryra* azonban nem illik sem az egyik, sem a másik. *Khuen-Héderváry* nem tolokodott fel, nem érkezett meg, hanem — megkéselt. Neki *Báoffy* után kellett volna jönnie. A nagy zsarnok után a kisebb még talán tetszett is volna.

Óriási taps jutalmazta az elmés beállítást.

Bubánatában nemsokára meghalt a király, de a báróné, valahányszor erre járt gályáján, mindig látta a halott király lelkét. De nemsok 6, hanem mindazok a csalfa, rossz asszonyok látták, akik századok óta megfordultak erre. Más nem látja a királyt, csak ők, mert az átok megfogja őket.

A vasúton beszéltek, hogy annak a híres válópörnek, amelyik nemrégiben folyt le, — hisz tudják, kiről beszéltek, — *Salamon király* volt az okozója. De mások is, — a környékbeli férfiek idehozták az asszonyaikat... Vajjon látják-e *Salamon* lelkét! Azért mondtam el, hogy meg ne ijedjenek, ha a torony mellé érünk.

— Szemtelen! — pattant fel *Emma asszony*. — Azért mesélte el ezt a történetet, hogy végül megértsen?

A másik két asszony is méltatlankodott.

— Valóban nem adunk okot az ilyen feltevésekre, uram — szólt haragosan az elbeszélő felesége.

A két férfi azonban nevetett és az evezőhöz nyult. A misztikus torony rombadólt tetőjét megvilágította a hold. Amint lassan közeledtek felé, mindig fehérebb lett a torony tetéje. A folyó sebes áramlással futott el a hegy alatt és magával ragadta a csónakot. A három asszony a rombadólt, fénylő toronyra meresztette a szemét. A férfiak pedig hallgatagon eveztek. A hold rejtelmes fényével bevonta a hegyoldalt, a folyó morgomva haladt után és az asszonyok nem mertek megszólalni. S vajjon látták-e *Salamon királyt*? Ha látták, se árulták el.

Tul a toronyon, messzire, *Emma asszony* halk, remegő hangon mondta:

— Bolondság! De nem bántam volna, ha látom a királyt... Ha láttam volna!

A másik két asszony erőltetve hallgatott, megfogták egymás kezét és halkán összesugták... Ők talán látták *Salamon* lelkét...

A beszéd gerince azonban egy Apponyival folytatott polemia keretében a nemzeti ellentállás jogosságának bizonyítása volt. Apponyival *Ugron* sok tisztelettel, sőt némi melancholiától árnyalt szeretettel bánt. „Meggzoktam, hogy vele és mellette harcoljak, most esik meg először, hogy fegyveremet az övével kell összemernem.“ S aztán csodálatos négy fához hasonlította Apponyit, fához, melynek még árnýéka is üdülés, hát még a gyümölcse! De ezek a gyümölcsök, úgy látszik, ősszel érők s ami most lehullott, csak a — *férgese*. *Ugron* nem tud egyetérteni Apponyi diagnózisával. Ha az ellenzék tulságba megy, annak mélyebb oka van. Az óra ingája akkorát vág balra, amekkorát lendült jobbra. De ha egyszer a törvényes határon túlvitték az egyik oldalon az ingát, akkor az óra megáll. *Tessék az ingát visszaállítani a parlamenti egyensúly vonalára: akkor ismét megindulhat az óra. Addig nem.* S a többség nagy időközön át játszott könnyelműen az óra ingájával. A delegációban komoly nemzeti ellentállás sohasem volt.

Valaki közbeszólt:

— Dehogy nem!

Ugron erősebb hangon vágott vissza:

— Amelyik kuvasz úgy védelmezné gazdjára udvarának határait, mint önök védik a delegációban, az megérdemelne az agyonverést.

Aztán megint nyugodtan, szenvedélyesség nélkül folytatta. Nem úgy keresi 6 a szabadságot, nem úgy törekszik 6 a jogok kivívására, mint Apponyi. Ő a szabadság katonája s döbbenettel olvasta *Tassoról*, aki pedig csudás költeményt írt a *Megszabadított Jeruzsálemről*, hogy amikor magát zárták el *Ferrarában*, látogatógától nem szabadságot kért, hanem a salátájához cukrot. Apponyi tulságos előkelőséggel csinálja meg a jogok kivívásának tempóját. A verembe esett farkast nem érezik ki csak azért, mert a verem nem olyan célra volt ásva.

— *Mi*, ugymond *Ugron*, nem tartozunk az élököl, vörösfrakkos vadászokhoz, akik *Juliusban* megfogják a rókát, aztán eletik s csak ősszel akarnak rá komolyabban vadászni.

A helyzet kedvező, a vad a veremben. Ott cselekedni kell. Tessék az ujoncjavaslatba kétféle három pontot belevenni, hogy minő nemzeti jogokat kötvünk ki a megszavazás előfeltételül. Szavazza ezt meg a képviselőház, járuljon hozzá a főrendiház s szentesítse a király. Akkor megvan a kibontakozás. És e processzus rendjén ki fog derülni, hogy mi az a veszély s mi az az akadály, amely minket fenyeget. Talán a király? *Ha szabad a koronás királyt olyan uszornának képzelmé, akinek bármennyi kamatot fizettünk, a tőketartozást le-törleszteni sohasem bírjuk? Vagy talán a hadsereg? De hiszen a hadsereg addig van, míg létének feltételeit megadjuk!*

Lássuk, hol a veszély és hol az akadály?

— De testetlen árnyékoktól, éjfélok megjelölő kísértektől meg nem ijedünk!

Ez volt a gondolatmenete *Ugron* hatalmas beszédének s amilyen feszült figyelemmel kísérték érős argumentációját, olyan lelki gyönyörűséggel élvezték benne az elmés ötletek és ragyogó hasonlatok kigyuló lampionjait.

Volt egyetlen zavaró incidens is. De csak egyetlenegy.

Ugron arról beszélt, hogy *micso*da degenerált, törekeny, elsatnyult és kiszáradt arisztokrácia tülekedik és intrikál a bécsi udvar árnyékában. Főléges képet festett. S akkor gróf *Andrássy Gyula* közbeszólt:

— *És Fichler?*

— *Pichler egy beteg ember, de az odadt egy beteg udvar, mely generációkkal érintkezik, nemzeteket fertőz meg.*

Zavaró incidens volt, de a magyar vágás ereje imponált. S mikor a rabonbán zengő hangján, fejedelmi tartással, színesen és emelkedetten fejezte be beszédét, az egész ellenzék elragadtatással, lelkesülten tapsolt...

A képviselőház ülése július 23-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Tallán Béla* alelnök.

Jegyzők: *Hertelendy László*, gróf *Teleki Sándor*, *Endrey Gyula*.

Elnök: Megnyitja az ülést s a mult ülés jegyzőjé

könyvének hitelesítése után előterjeszti az írományokat.

(Vita a jegyzőkönyv körül.)

Kubik Béla: A jegyző olyan csendesen olvasta fel a jegyzőkönyvet, hogy ő nem hallotta. Kéri azt újra felolvasatni. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Ilyen formában történt eddig is a hitelesítés. A jegyző nem tehet arról, ha nem hallgatták figyelemmel.

Kubik Béla: Fontos ülés volt a tegnapi és nem hallotta, mi volt a jegyzőkönyvben. Az is benne lehet, hogy elhatároztuk, hogy megvegyünk a Reichsra'ha. Kéri újból való felolvasást. (Zaj a jobboldalon.)

Ugron Gábor: Kéri, hogy az e óadói székéből olvassák fel ezután a jegyzőkönyvet.

Elnök: Kérdi a házat, hogy elfogadja-e Kubik indítványát?

Kubik Béla: Nem határozatképes a ház, Kéri megszámlálását. (Zaj a jobboldalon.)

Elnök: Kijelenti, hogy a jegyzőkönyv ellen kifogás nem tétel, a határozataira elég negyven képviselő jelenléte. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: A házszabályokhoz szólva kéri, hogy a jegyzőkönyvet újból olvassák fel.

Kubik Béla: A házszabályokra hivatkozva figyelmezteti az elnököt, hogy határozataira száz képviselő jelenléte szükséges. Kéri újból a ház megszámlálását. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Ragaszkodik felfogásához, de azért elrendeli a ház megszámlálását. (A jegyzők megszámlálják a jelenlévő képviselőket.) Jelenléte, hogy 119 képviselő van jelen. Felteszi Kubik indítványa felett a kérdést.

A ház többsége elveti az indítványt.

Elnök: Jelenléte, hogy az összerférhetetlenségi állandó bizottság 31-én tárgyalja *Tomasics* Miklós horvát miniszter összerférhetetlenségi ügyét. Következik a napirend:

a miniszterelnök programja

felelt megindult vita folytatása.

Bakonyi Samu: Apponyi beszédével foglalkozik. Apponyi beszédében a kibontakozást nem látja, pedig ebben éppen a kibontakozás módjainak megjelölésére várt volna. Mindenekelőtt a legnyilvánosabb vád, a politikai megbízhatóság kérdésével foglalkozik. A miniszterelnöknek preudenciális kérdéseket intéztek a part megbízottjai, hogy megtudják, lehetséges-e a kibékülés, vagy nem. Az első kérdés az volt, hogy hajlandó-e a miniszterelnök Széll rendszerét folytatni. Ez a gazdasági kérdésekre vonatkozott. A bűn pedig erre azt a választ adta, hogy Széll politikáját mindenben folytatni fogja. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Felhozom, hogy a Bánffy-féle obstrukciónak éppen az volt az oka, hogy Bánffy gazdasági kérdésekben világos feleletet adni vonakodott.

Sebess Dénes: Ez volt Bánffy bukásának az oka!

Bakonyi Samu: A miniszterelnök e határozott nyilatkozata után tárgyalhatott csak tovább a párttal a katonai kérdésekben és később kijelentette, hogy az 1899. XXX. t.-c-iket meg akarja változtatni. Nyugodt lelkisemmel fordítja tehát a politikai megbízhatatlanság kérdését a bán mellé, a mellet elhallgatta a 99. XXX. t.-c. megváltoztatását. Pedig, ha ezt kijelenti, a párt megbízottjai nem állottak volna vele szóba. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök nem ejtette el ezt a tervet most sem ez ellen ként tehát harcot kell folytatni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A függetlenségi pártnak a gazdasági önállóságra két biztosítéka volt. Ez a törvények, amelyet most a miniszterelnök meg akar változtatni és Széllnek az a nyilatkozata, hogy Ausztriában a 14. §. a kiegyezési törvényekre nem vonatkoznak. Ha Ausztriában alkotmányos uton az autonóm vámtarifa létre nem jön ezzel megsértheti a viszonyosság. Tehát ők nem engedhetik állásfoglalásukból és mikor ilyen kiábrándulás éri őket a miniszterelnök nyilatkozatával, ők is rekonszideráció tárgyává teszik ellogiált álláspontjukat és határozatuk a bánna szemben őket nem kötelezheti. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Felolvass egy részt Apponyinak a Bánffy-féle obstrukciónak mondott beszédéből, amely teljesen illik a mai helyzetre is s bizonyítja az ő ellenállásuk jogosultságát. A miniszterelnök az ex-lexből akar kibontakozni, de ez nem lehet kormányprogram, lehet napról-napra való ügyeskedés, nem pedig komoly kormányprogram. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Feleltások: Atmeneti miniszterium akar lenni?) A miniszterelnök a gazdasági egyetemes fenntartást politikai hitvallásának mondta. Ha csakugyan az, akkor ennek megvalósításában átsiklik olyan tere, ahol nehéz lesz nekik a veszedelemmel megküzdieni. Látja ezt Apponyinak a választóhoz intézett utóbbi nyilatkozatában is, amelyben azt a nyilatkozatot tette, hogy a 67. XII. törvények revíziójának csak Magyarország teljes függetlenítése lehet a következménye. Ezel az egy dologgal eléggé indokolt a miniszterelnök politikai megbízhatatlansága. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Hosszasan foglalkozik Apponyi beszédével. Apponyi őszintén érzett magában a helyzet tisztázására, meg kellett volna tehát ezt sokkal korábban tennie. Nem érti, minek siet *Khuen* segítségére, ha nem sietett *Széll* segítségére. Apponyi védelmezi a miniszterelnököt a személyes támadások ellen, ez pedig egészen indokolt. De azt nem tartja indokoltnak, hogy a *Khuen* horvátországi szereplése alap lehessen bizalomra, hiszen nekünk csak elengedéseket szerzett. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A nemzetpártiak fuzójának értéke ellenéki korokban el oglalt nemzeti állásfoglalásukkal nem ér fel. Katonai programuknak egyetlen értékes része a katonai oktatás kérdése volt,

amelyre azt mondják, hogy kielégítést nyert. A harc mégis tovább folyt még erősebben, mert az 1897. XXIII. törvények nem oldja meg a magyar katonai nevelést, hiszen a közös tisztek nevelésére nem vonatkozik, de a honvéd tisztképzést sem elégti ki. Hiszen az iskolát végzett tiszteket a közös hadseregbe, nem pedig a közös hadsereg magyar részébe helyezik át. A katonai nevelés tehát nincs megoldva. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hiszen Kovács Albert, a volt nemzeti párt volt alelnöke, vezérükben hangoztatja a 67. évi XII. törvények végrehajtását. A nemzetpártiak katonai programja tehát a szabadelvűpárt keretében nem érvényesült. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Nem is gondoltak rá.

Bakonyi Samu: Nem indokolt Apponyi megnyugvása, hogy a tisztis vizsga magyar nyelven lehet, mert hiszen a szegedi önkénteseket, mert nem tudtak németül, még vizsgára sem boosították. Kéri a honvédelmi minisztert, hogy törvényben állapítsák meg, hogy az önkéntesek második szolgálati éve megszüntetessék. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Legyen vége az önkénynek!

Bakonyi Samu: Üdvözi Apponyit, amiért nemzeti szellemben akar továbbra is küzdeni. Tagadhatatlan az is hogy pl. báró Dániel elfogása közeledik az ő felfogásukhoz, csak hogy, ha olvassuk a hivatalos lapvéleményeket erről a közeledésről, nagyon keveset látunk. Azzal vádolják az ellenéket, hogy nem ő illetékes a nemzeti jogok követésére. Hát ezt elismeri, de akkor kéri a többséget, hogy mutassa meg ezt az illetékességét. (Tetszés és taps a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Germanizálnak folyton ma is a honvédségnél! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Majd aktával bezonyítom.

Bakonyi Samu: Nem kérünk mi semmit a koronától, csak vissza akarjuk szerezni, amit fölünk rutul elkoboztak. Törvénytelenül elkobozt jogainkat követeljük. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A függetlenségi párt sohasem mulasztotta el hangoztatni a nemzetnek a nyelvéhez való jogát. Hiszen az 1791. XIV. t.-c.-ben is benne van, hogy idegen nyelvet az urakodó nem fog behozni a hadseregbe. Most meg kell ragadnunk évszázados jogaink érvényesítésére az alkalmat. Hiszen emulhatnak évtizedek, évszázadok és visszaesés következhetik be ebben a kérdésben is, mint a többi nemzeti jogok tekintetében. Hiszen közös zászlót, közös címet akarnak ma is konstruálni.

Egy hang a jobboldalon: Azt nem is fogadjuk el.

Bakonyi Samu: A miniszterelnök azt mondta, hogy kifele egységes a monarchia. Ennek jogságát kerekben megtagadja, ez csak visszaélés, mert elszakították a kielő az önálló Magyarországot, hangoztatják, hogy bele van olvadva egy egységes monarchiába. Az 1899-es véderővita során *Kossuth Lajos* mondta: cudar az, nem magyar az, aki a magyar hadsereghez való jutástól minket el akar termelni. (Taps a szélsőbaloldalon.) Már ebből a nyilatkozatból is látszik, hogy ők akkor is követelték a nemzeti jogokat.

A katonai büntető-eljárást nem katonai, hanem jogi reformnak tekint. Mikor ilyen reformmal jönnek élénk, akkor a jegyvert le nem tehetik, mert ez nem csak erkölcsi, hanem politikai lehetetlenség is. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) A haladás, amelyvel Apponyi is biztat, bizonytalanul és nagyon lassan fog megtörténni.

A magyar szolgálati nyelv behozatalának csak a többség az akadályos és így politikai pikantériánál több az a vád, hogy az ellenékek álja utját a nemzeti haladásnak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A függetlenségi párt mindig a jogfolytonosság elvén állott és ebből következik, hogy minden törvénynek érvényt szerezzünk és a meglévő akadályokat elhárítsuk. Ugy látja, hogy föl kellett lékeztetnie a hatalomnak, a koronának a helyzetből, ezért voltak ók jók az egyezkedésre, de annak semmiféle más célja nem volt. A korona lemondott inkább a létszámemeléslről, mintsem a nemzeti engedményeket megadja. Azt látja, hogy a követelés történetlen fenntartás alkalmas éppen a nemzet presztizsének fenntartására. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A kormány éppen a nemzeti kérdésekben zárkózott el a legmervebben, állást nem foglalt, hanem azokat elodádozta és veszedelmesebb izalmaknak magvait hinti el, ellenéppen a politikai megbízhatóság folytan két harcolni. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) A következő határozati javaslatot nyújtja be:

Az 1868-iki királyi rendelet végrehajtásáról gondoskodjék a kormány és az e célból teendő intézkedéseiről tegyen 30 nap alatt jelentést. (Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Szókövet zámosan üdvözlök.)

Elnök: Az ülést íz percre felfüggeszti.

Szünet után.

(Ugron Gábor beszéde.)

Ugron Gábor: Azzal kezd beszédét, hogy ne feledkezzünk meg egy dologról, arról, hogy most a *Khuen-Héderváry*-kabinet programja van napirenden. Mikor a kabinét először megjelent a terebmen, rögtön látható volt keletekzésnek félszerege: teie-résben uv. felerésben régi emberekből áll a kormány. A miniszterek úgy jelentek meg, mint a cirksúy elefántok: két idomított, öreg elefánt közérefoga a harmadikat s úgy vezeti a prondra. (Taps a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök programja vékony fonál. Nincs megduzza a fonál, laza, azért hogy mindenfélét huzhatók legyen. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök nyilatkozatai arról nevezetesen, hogy semmi szabotosság nincs bennük. Azért csak természetes, hogy bizalmatlansággal viseltetünk iránta. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Csoadálkozik a miniszterelnök a függetlenségi párt bizalmatlanságán. Ezen nincs mit csodálni; sokkal

inkább csodálatos az, hogy a szabadelvűpárt minden árnyalata bizalommal viseltetik iránta. (Helyeslés a szélsőbalalon.) Minden államférfinak programja az ő mult a. A miniszterelnöknek multja pedig nem jó éjnlőlévél a jövőre. (Helyeslés a szélsőbalalon.) *Khuen-Héderváry* Horvátországban megszocta 19 éven át az abszolút kormányzást s minden ember a szokás rabja. (Ugy van! a szélsőbalalon.) Báb korában a miniszterelnök lábbal tiporta a sajtószabadságot, a gyűlékezési és egyesülési jogot, nem tanította meg a horvát népet arra, miképp kell jogával élni. Az ilyen ember minden lépését okozott gyanakvással lehet csak kísélni. (Helyeslés a szélsőbalalon.)

Kubik Béla: Miért nem szólnak fel a horvát képviselők?

Molnár Jenő: Azok hallgatnak!

Ugron Gábor: A népet szabadság által kell a szabadságra érétté tenni. Hogy a horvát nép zuz, rombol és gytlől mindent, ami magyar érthető, mert azt hiszi, hogy Magyarország az oka minden bajának. (Ugy van! balold.) Ily mult után nem tudjuk, hogy megvan-e még a miniszterelnökben az a hajszálom érzék, melylyel közszabadságainkat kezzeni kell? (Taps.)

Mikor Thiers miniszter lett, azt mondták Franciaországban: „Il est parvenu!\" ő felkapaszkodott; erre megjegyezte egy másik szónok: „Il est arrivé\", ő megérkezett.

Thiers egy egész rendszert képviselt és így róla joggal mondhatják azt, hogy ez az ember nem felkapaszkodott, ez az ember megérkezett, mert vele egy rendszer jött. A miniszterelnök urra sem az egyik, sem a másik nem talál őt elkésett. (Élénk tetszés és taps a szélsőbaloldalon.) Gróf *Héderváry*nak *Bánffy* *Dezso* után kellett volna jönnie, amikor az egyik zsarnokot egy kisebb zsarnokkal lenett volna leiváltani. Széll Kálmán alkotmányos kormányát semmiképp sem képviselheti *Khuen-Héderváry*, mert ő minden gondolkodásával, minden politikai nézetével elkésett, nekünk újabb, erősebb emberre, határozott irányra, nemzeti irányra van szükségünk. (Éljen az és taps a szélsőbaloldalon.) amely nemzeti irány a maga munkáját a közszabadságok teljességére és a népjogok kiterjesztésére fekteti. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Sokszor gondolkodott azon, hogy az a ia, melybe idegen ágat oltanak, hogy nemesebb gyümölcsöket teremjen, — bir-e tudomással arról, hogy a beoltott galynak a lendeitese? Bir-e tudomással a miniszterelnök arról, hogy az a küzdelem, melyet az ellenékek folytat, mily édes gyümölcsöket fog teremni? (Taps a szélsőbalalon.)

Rátérve Apponyi tegnapi beszédére, Ugron konstatalja, hogy az a terebélyes fa, mely Apponyi politikai egyenségét jelképezte s amely oly izes gyümölcsöt igért, nem váltotta be a gazdának, az országának reményeit. Annak a fának nem ért meg a gyümölcs s amit hullatott, az fergesse csak. (Taps a szélsőbalalon.) Apponyi tegnap „előbb-utóbb\" és „egyelőre\" jogokról beszélt. Ezt nem szokta meg Apponyiól. Ez új dolog. Eddig Apponyinak az volt az álláspontja: hogy vagy joga valami a nemzetnek, vagy nem. Ha joga, a jog érvényesítendő. (Taps a szélsőbalalon.) Tánadta Apponyi az elenéket, hogy nem tart mértéket a küzdelemben. Ez igaz, de miért van így? Azért, mert a nemzeti jogok kezelése kell hogy olyan legyen, mint az óra. Olyan is, csak hogy az óra ingáját nagyon jobbra huzták. Természetes, hogy most az ellenékek irányba lendült. (Taps.) Az óra megállt. Állítsák helyre az inga egyensúlyát s akkor tovább megy az óra. (Taps a szélsőbalalon.)

Mit akarunk? Nem a magunk programjának megvalósítását, hanem a 67. XII. érvényesítést. A 67. XII-ben benne van a magyar nyelv. Meg kell valószínű annak, amit *Keréklyó* mondott: Amint az államalakulat dualisztikus dualisztikus kell hogy legyen a hadsereg is. (Ugy van! ba felől.) Akarjuk, hogy a magyar ezredekben magyar tisztek működjenek. Érdekes, hogy az erre vonatkozó felszerelelet végrehajtását sürgető határozati javaslatot leszavazta a delegáció három évvel ezelőt. Maga Apponyi is ellene beszélt. (Derűltség.) Talpra kell állania a nemzetnek, hogy jogai érvényesüljenek, mivel a delegációban nem bizhatik. Amely kuvasz egy védi gazdáját, mint a delegáció, megérdemli, hogy agyonlőjék. (Taps a szélsőbalalon.)

Lengyel Zoltán: Kuvaszok és elefántok! (Derűltség.)

Ugron Gábor: Mi belátjuk azt, hogy egy oly roppant hadi állományt, mint a Magyarország közös hadseregébe besorozott és annak létszámát képező ifjúságot tisztekel ellátni olyan gyorsan nem lehet. De egyszer kezdeni kell (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) és egyszer meg kell mutatni, hogy a hitgetésnek, ámtának már vége legyen. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Hiszen menjen el bárki ite a piaristákhoz, 1804-ben, vagy 1805-ben *Ferenc* császár Budapesten járt és a háziönkötlőtől azt kérdezte hogy elküldték-e már a két piaristát *Bécs-Ujhely* városába, mert ezután minden tisznek magyarul is kell tudnia? Azt feleli a háziönkö: elküldtük és már körülbelül Sopronon tul járnak. Tehát 1804-ben már tanárokat rendeltek a bécs-ujhelyi akadémiába, hogy a Napoleon által szorogatott osztrákok a magyar nemzet ifjainak a hadseregben és különösen a tiszti iskolákban való részvételére előkészítsék a talajt. Ahogy elmult a baj, nagyon természetes, hogy a magyar tanítási a tiszteket is elmuat. (Félkiatások a szélsőbaloldalon.) Visszajöttek! Lassan-lassan hazajöttek! 1867 óta, mióta a dualisztikus alakulat lépett életbe, miéle oka lehet annak, hogy a közös hadsereg intézményeiben, akár képzésükölaban, akár akadémiában a magyar nyelv nem tanítottatik?

Mi lehetett oka annak, hogy erre semmi gond és figyelem nem fordítottak, hanem hogy tisztán a véletelre bízott és hagyottak. Egytel az, hogy Magyarország országgyűlése ezt elnézte, mástól pe-

diglen az, hogy bizonyos körök és azok között főleg a magasabb katonai körök, akiknek abszolút rendelkezési jogát az alkotmányos állapot megnyírta, az egész alkotmányos életet egy olyan rövid ideig tartó szüneti vendégszerelésnek tartották, amelynek ugyanis mihamar vége lesz, úgy se komoly az egész, még azok is, akik benne élnek, maguk hivatalosai viselői, komolyan nem állítják fel a követelményeket, tehát miért cselekednénk mi, miért tennék mi? (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Hogy a magyar tiszték a magyar ezredbe áthozzának, ez egy garanciális rendelet, amelynek végrehajtása nem az ellenzék kezében volt, az önk kezében volt. Önk elmulasztották azt szorgalmazni, elmulasztották saját törvényeiknek értékét és hatályát ezzel kiegészíteni. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Most mi tesszük ezt meg önk helyett, ezt a munkát ezt a feladatot mi vállaljuk magunkra és mi kényszerítjük önköt arra, hogy tegyenek eleget kötelességüknek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Igy áll ez a nyelvre nézve is, mert nem osztja gróf Apponyi Albertnek azon nézetét, hogy a katonai szolgálatban ő felsége a magyar katonai szolgálati nyelvi helyett vagy azzal szemben a német katonai szolgálati nyelvet először is elrendelte volna, másodsor, hogy az ő felsége el is rendelhette volna. Nem rendelte el, mert Magyarországnak jogai a hadseregben és a hadsereg felett nem úgy, mint gróf Apponyi Albert t. képviselőtársam idézte, csak az 1848. évi törvényekben vannak lefektetve, hanem le vannak fektetve a 48-iki törvényhozás alaprincipiумаiban és különösen abban a tényben, midőn a magyar minisztériumba a hadügyminisztérium is beiktatták, akinek hivatalbepelését követően részben megelözte az, hogy az országgyűlés a külföldön szolgálatot tevő magyar ezredeknek hazahozatalát és az idegen ezredék elvitelét kérte. Követte az, hogy a magyar alkotmányra az itthon levő magyar ezredék és azok tisztjei felelték. 1848-ban külön önálló rendelkezéssel bírő és a bécsi hadügyminisztériumnak semmiben alá nem rendelt hadügyminiszterrel bírt Magyarország, tehát az a sereg is, amely a magyar hadügyminiszter alá volt rendelve, önálló, teljesen szabad és minden bécsi befolyástól ment volt.

Most honnan tudhatjuk meg, hogy ennek a princípiumnak mi a következménye? Onnan, hogy magáról a hadseregről az országgyűlés hozott is egy törvényt amely azonban nem nyert szentesítést. Tamaszkodik arra, amit Ferdinánd alkotmányos kormányzása idején a magyar hadügyminisztérium és az az alatt álló magyar hadsereg magára nézve levont, midőn lecsérlette a sárga-fekete zsinórokat, rózsákat és más egyéb jelvényeket és a nemzeti vette elő. Kimételezen és tapintatosan jártak el. Mindazon új zászlóalj, amelyek a magyar kormány által szerveztettek és megalkottattak, azok mind magyar vezényszóval bírtak és magyar vezényszóval bírtak, a magyar nemzet tényleg a magyar vezényszó jogát hatalmába vette s vele él. Hiszen az 1848-iki törvények között ott van a nemzetőrségről szóló törvény is. Olvassa el bárki. Nemzetőrségről volt szó. Van-e abban egy szóval is megemlíti az, hogy annak a szó gálai nyelve a magyar? Nincsen. Hát a francia törvényben meg van-e említve, hogy a francia hadsereg nyelve a francia, vagy a porosz állami törvényben az, hogy a porosz hadseregnek a szolgáló nyelve a német? vagy hol van törvény Oroszországban hogy az orosz hadseregnek szolgáló nyelve az orosz? Nincsen. És ha önk elismenne, miután önk nagy általánosságban és nagy országokhoz mért bölcseségük van, ha elmennek a kis államok valamelyikébe, Montenegroba vagy Szerbiába megalatják-e önköt ott azt a megalázó törvénybeli rendelkezést, hogy annak a montenegrói hadseregnek a szolgáló nyelve szerb és olyan, mint az ország közönségé, vagy Szerbiáé? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A nemzetnek természetes joga az, hogy az ő hadserege az ő saját nyelvén legyen vezényelve. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) saját nyelvén legyen kormányozva és ezzel a természetes joggal szemben határozott és világos, törvényes intézkedés kell hogy legyen, amelyben a nemzet törvényhozása a maga módja és rendje szerint amiként törvényeit meg szokta hozni, beleegyezett abba, hogy az másként lesz. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ilyen elterések törvény nélkül nem is létezhetnek és nem érvényesíthetők és ha törvényen kívül léteznek, azok csak tényleges állapotok, nem akorom ezzel a szóval jellemezni, hogy visszaélések. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Vajjon a magyar nemzet presztizsét emeli-e az, hogy a magyar nemzet fiat idegen nyelven idegen tiszték vezeték, regulázzák?

Báró Kaas Ivor: Mint az indus népet az angolok!

Ugron Gábor: Vajjon Magyarországnak a presztizse...

Beöthy Ákos: A magyar királynak a presztizse!

Ugron Gábor: ... Magyarországnak, a magyar nemzetnek és a magyar királynak presztizse azáltal szenved-e, hogyha az ország hadseregében érvényesül az a természetes és érvényesül az a törvényes jog is, hogy a saját nyelvén legyen vezetve és a szolgálatban saját nyelvét használhassa? Magyarországnak törvénye van róla 1848-ban, hogy a nemzeti zászlója és jelvénye ősi jogába visszanevelte. Az a kérdés, Magyarország idegen zászló alatt küzdött-e a nemzeti királyi alatt, az a kérdés, hogy Magyarország nemzeti zászló alatt küzdött-e a Habsburg-dinasztia érdekében. Mária Terézia magyarországi királya és Csehország királya volt. Összes szuverén jogainak minden értéke, minden bese, minden tartalma és foglalatja csak az volt, hogy Magyarország királya volt. Mária Teréziaának hadi üzenetei, békekötései a magyar király által tettettek és köttetettek.

Mária Terézia seregeit magyar lobogó alatt vezérték dicsőséggel magyar vezérek, magyar férfiak. Csak később, mikor a germanizációnak gonosz lelke koronázatlan királyunknak elfogult és félszeg eszmé-

jében megfogamzott, midőn a harcot, amely addig mint az uralkodóház harca folyt Magyarország alkotmányos és nemzeti jogai ellen, a német nemzet és birodalom és Magyarország közt megvívandó harcát akarták átálakítani, kezdődött az, hogy a nemzetnek jogát, címerét, lobogóját, nyelvét elnyomták, de ugyanakkor kezdődtek, hogy maguk a hadsereg tagjai és más többi húszháromezres tisztikarára felszólal és követeli az országgyűléstől, hogy védje meg az ezredekben a magyar nemzetek nyelvét, lobogóját. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Beöthy Ákos: Be is esztük őket érte!

Ugron Gábor: A német vezérleti nyelvet a magyar ezredbe akár becsémpésztették, akár ráerőszakoltatták a nemzet természetes és törvényes jogával ellenkezett. épp úgy, mint az, hogy 1849-től fogva az abszolút időben is a magyar nemzetnek a joga, érzelmei és gondolatai a hadsereg körülől kiüldöztek. De vajjon az emel-e inkább a nemzet presztizsét, ha mi a jogtalanság és törvénytelenség előtt megbajtuk fejünket, vagy ha ellenünk és jogainkat érvényesítjük? (Élénk helyeslés és őljenezés a szélsőbaloldalon.) En nem tartozom azok közé a politikusok közé, akik úgy tesznek, mint ahogy megdöbbenésel olvastam Tassórról, aki a megszabadított Jeruzsálemtől irt egy főnagyság költeményét, de amikor maga Ferrarában be volt zárva, a látogatókat sohasem arra kérte hogy szabadság ki őt, hanem arra adtak salátájára okurot. En, t. Ház, a nemzeti szabadságnak vagyok híve küzdök katonájára, a nemzeti szabadság pedig a nemzetnek jelvényei, címere, lobogója, nyelve, szelleme, lelke és akaratja a hadseregben nem érvényesül, nincs biztosítva, az a szabadság jelletekhez van kötve, az a szabadság engedmény s ez a nemzet nem egyéb, mint egy feltélesen szabadonbocsátott rab. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) amely mindaddig marad szabadságban, amíg jól viseli magát, különben a hadsereggel visszahajtatják ujbló a szolgátságba. (Igaz! Ugy van! és őljenezés a szélsőbaloldalon.) Önöknek joguk van kérni, hogy mi a kibontakozás útja? Ugy a tisztekre, mint a magyar nyelvre, magyar címerre és zászlóra és mindenre nézve meg lehet egyszerűen találni a kibontakozást. Deak Ferenc bölcsesége itt is utmutatással szolgált 1867-ben ujoncot szavaztak meg, de az abszolút hadseregnek sem szelleme, sem rendelkezési nem tetszették. Azt nem akarták megvárni, amíg idejük lesz megváltoztatni, hanem az 1867-iki ujoncokról törvényben ételeket szabnak, amelyek mellett az ujoncokat megajánlják.

Az 1867. évi XII. t. c. 11. vagy 12. szakaszában benne van, hogy a nemzet fenntartotta magának az ujoncmegeajánlás feltételei megállapításának jogát. Ez Magyarországnak egy olyan joga, amelyivel Ausztria nem bír; ez Magyarországnak saját joga, erre nézve Ausztriával közös törvényt hoznia nem kell mert az egész ujoncmegeajánlás külön nemzeti joga Magyarországnak, amelyben közönségre nem lépett Ausztriával, ezen a téren szabadok vagyunk. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A betesztelt ujoncokról törvényjavaslata beleveszünk három szakaszt, amelyek a nemzeti követelményeknek három vagy négy kategóriáját magában foglalják, ha azt önk is beleveszik s ezzel ma asztálsáikat helyrehozzák és az 1837-iki törvényeknek tekintélyét és tartalmát helyreállítják, akkor, uraim, a mi részünkről ellenzést nem fogunk találni; becsülettel küzdök ellenük, de akadályokat, legyőzhetetlen akadályokat a törvényhozás elé nem állítunk. (Helyeslés a szélsőbalon.)

De addig, amíg mi nem vagyunk törvény által biztosítva arra nézve, hogy az ország törvényei Magyarországra kedvező és jogos értelmezés szerint hajtathatók végre addig mi harcolni fogunk. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Mit szólnának önk ahhoz az egyszerű pörhöz, aki, amikor veremben amelyet gabonája eltarthatás ácsott, egyszer egy farkast talál, az a farkast, amely a verembe eset, akkor nem pusztítja el, hanem szépen kiseríti a veremből, mert véletlenségből és nem teljesen szabályos módon eset a verembe és elhaláozza, hogy majd őszszel jog utána futni és orja jelöni. (Élénk derűltség és taps a szélsőbaloldalon.) Hát mi nem tartozunk azokhoz az előkelő, vörös-irakkos rókaavadásokhoz, akik meglojgják juhusban a rókat, gondosan etetik és elcsik ószre mint gróf Apponyi Albert kívánja, hogy Szent-Hubertuskor elfogassák. (Élénk derűltség és taps a szélsőbaloldalon.) Nekünk küzdünk kell, küzdünk lögunk, ha csak a küzdelem kívánásaink teljesítésével be nem tejjük. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Hát vivni lögünk ezt a küzdelemet, mert egy becsületesen folytatott harc mindig többet ér, mint egy rossz béke. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Mikor a német biztosok megkötötték a zsitvatoroki békét a törökkel, egész Magyarországon felzúdultak, hogy hogy lehetett egy olyan békét megkötöni, melyben a már elfogaját mostani szerb-és bosnyáksországi területeket ujbló átöcsatották a török hatalmába és hogy hogyan lehetett ilyen békét szentesíteni és elfogadni? Erre minden magyar ember előt csak egy válasz volt: megtették hiszen egyetlen egy magyar tanácsos sem vett részt abban a békekötésben és az országgyűlés mint sérelmet panaszolta fel, hogy békét kötöttek az ország hagyományos eljenzéseivel, az ország határait képe: ő földterületekre nézve, a nem-et meghalgtatása és magyarok jelenléte nélkül.

Ha mi most lennők a fegyvert, az egész országban az a panasz zúgna végig, amelyőtől visszhangzott az ország a zsitvatoroki béke megkötése után, hogy nem voltak ott magyarok, nem ismerték Magyarországnak jogát, nem ismerték Magyarországnak érdekeit és ezért nem is tudták azt megvédelmezni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Előtte lebeg az a kép, amelyet itt egy kiállításán, egy orosz festőtől látott, ahol a törökök felszólítják a kozákokat, hogy adják meg magukat, tegyék le a fegyvert. Az a vázson néma volt, de min-

den alak, amely rajta volt, beszélt. egyik gunyosan, másik félszegbeesett dübhel, de mindegyik tiltakozott és azt üzenete meg, hogy ő soha, soha a fegyvert le nem teszi.

No hát kötöttek ám békét akkor is, amidőn az ellenfél be volt kerítve és mikor az ellenfél tehetetlenné volt téve, amikor az ellenfélnek más választása, mint elfogadása azon békefeltételeknek, amelyeket a győztes élbe szab, rendelkezésére nem állott, — amint itt sem áll más választás rendelkezésére. Ez 1711-ben történt, amikor Baltadzi Mehemed nagyzvezér Nagy Péter cárt és seregét bekerítette. Már egészen hatalmában voltak és ha másnap megrohanja az orosz sereget, elfogja és elpusztítja. De a nagyzvezér, Baltadzi Mehemed szép szavakkal, cirogatással, drága kincsért kibocsátotta Nagy Péter cárt és az orosz sereget megszorította helyzetéből, ahelyett, hogy lelevegerezte és ellopta volna. És mi lett a következés? Az a végredelet, amelyet Nagy Péter cárg maga után hagyott, és jöttek utána a cárok, akiknek hatalma és fegyveres ereje a törökseget már visszazsoritotta Európának egyik csücskébe.

Igenis, mi is ekként járnánk el a nemzeti jogok védelemében, hogyha akkor, midőn minden tényezője a politikai életnek ez-n hosszú harc után be van szorítva, be van kerítve és csak arról lehet szó, hogy azokat a követelményeket, amelyekkel őt tartoznak és nem mi, teljesítsék és valósítsák, mi őket kibocsátjuk. Ezzel oly oktatásigot követünk el, vagy goncszát, mint amelyet e'kvetett a török vezér és megérdemelünk mi is a selyemzsinórt, mint ahogy megérdemelte az. (Élénk helyeslés, őljenezés és taps a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Csak azt kérdezi gróf Apponyi Albertől, aki azt mondta, hogy nagy veszélybe döntjük az országot, a hazát, hogy hol van a veszély? Kitől származik az a veszély? Beszéljenek nyíltan és világosan. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Ne boldondítsuk itt egymást, hanem beszéljünk világosan.

Ugron Gábor: Mert mi hazánkat veszedelembé dönteni nem akarjuk, de gyermek és bárgyú módjára elriasztani sem engedjük magunkat ezzel a nagy és rémes szóval. Mi férfiak vagyunk, a bare férfiak, minket kislelkűségre csak alkalom nyújtásával nem lehet megintani, de nem is lehet rászorítani. Kérdjük: kiől, honnan van ez a veszély? Hát talán a mi fejedelmünköt? Hisz fejedelmünk azon törvényeket alátarta, melyek végrehajtását kívánjuk, sőt az egyik saját rendelete. Hát mi feltételezhetjük a magyar királyról azt, hogy politikai szorással állunk szemben, kinek a tartozásainkat sohasem tudjuk megfizetni, mert örökre megfizetett marad, még ha tiszser is megfizetjük? Hát azt hiszi a t. Ház, hogy mi ezt fel akarjuk tenni a magyar koronáról? És ha fel lehetne ilyen tenni, szabad volna-e egy pillanattal is habozni, hogy ő felségének azon cselekedetért a minisztereket azonnal felelősségre vonjuk? Nevezek meg, miben áll a kifogás, kiől jön, hogy a nemzet törvényhozása vele megküzdhesen. Ha az uralkodótól származik, világossítsák fel erről a nem-et, ha pedig más elemektől és tényezőktől, am sjujtsunk le rájuk és verjük le őket. De minket a bécsi arisztokráciának az udvar körül hemzsegő intrikáival és politikáival megrémíteni nem lehet. Egy iju, életérős, élni vágyó, küzdeni képes nemzetnek minden erejét és erkő cseit érezük magunkban. Látam én már azt az udvari arisztokraciát látam egy udvari balon; s mikor látam különböző vézna sátnya, kielt, korosul, terden sületet a akianak elvonulását. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon) lekem fölé mely borlat zállott, amely borulat a jelenből ányult a bizanci császárok udvarába. (Élénk helyes és a bal- és szélsőbaloldalon) Csak ott, a hazugságoknak a csalószólynyeknek császári udvaránál, csak ott Bizancon lehetett annyi ekorosul, törpe fébenmarad, elsatnyult alakot látni. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Egy hang a közepén: Hát Pichler! Kérem, Pichler beteg ember. Az ott egy beteg udvar, beteg politikai intézmény, mely betegséget nemzetekkel közli, amely nemzeteket fertőzött meg, míg Pichler a lügrzetlenségért harcol mindig (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Avagy a hadsereg az, amely a mi törekvésünknek ut állja? Hiszen a hadsereg csak addig hadsereg, ameddig van miből élne. (Igaz! Ugy van! baloldól.) Mi adjuk neki a kenyert, mi adjuk neki a fegyvert. Az a hadsereg az országnak intézménye, amelyet, mondjunk, ma más állammal közösségben tart közös szolgálatra, melyet a nemzet ő felsége rendelkezésére bocsátott; de az a hadsereg Magyarországon nem hatalom, Magyarország törvényhozására ki nem hathat; annak akaratát a hadvezetésnek politikai részében, nemzeti jellege és nemzeti természetében sem kikérni, sem meghalgtatni nem szokás és nem szabad annak a hadseregnek azt nyilvánítani csak technikai, hadvezetési, stratégiai és taktikai kérdésekben hivatása nyilatkozni. Am teljesítse azt úgy, hogy meg legyünk győződve, hogy nemcsak híven, de helyesen is teljesíti. De e fölött most nem akarok beszélni; bár annak a hadseregnek jobb volna, hogyha a maga belső bajaival foglalkoznék: a protekció kiirtásával, (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) a kenyecsekkel, akik a hadsereg harcoképességét megrontják. No azt mondják, hogy a magyar nyelv és a magyar tiszték rontják a közös hadsereg harcoképességét, hanem mondják azt, hogy azok az elagrott, tehetetlen generálisok rontják meg, akik a vezérleti élre vannak állítva, akikből a velő és az agy rég kiszáradt s akikre nem lehet ilyen nagy birodalom védelmére, nem lehet ilyen kitűnő tisztakból és legénységéből álló hadsereg vezetését rábízni. (Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ne kerüljessék a kérdést, hanem mondják meg

nyltan. Hát ki az, akitől nekünk féltünk kell? Ki az, aki a Magyarországot veszélybe döntheti? Hadd lássuk, hadd ismerjük meg, mert csak ha láttuk, ha megismertük, akkor tudjuk azokat leküzdeni. De olyan lappangó, ismeretlen, csak úgy éjféljében megidézhető gonosz szellemekről nem beszélünk. Azok még álmainkat so fogják megzavarni, de a mi álmainkat nyugtalanítanák teszi az önk magaviselete, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldali), hogy evoiket nem merik megvalósítani, nézőlekednek nem szereznek érvényt, hanem elnevezik, tőrük, sőt még el is itélik, hogy az önk kötelességében álló katonai követelményekért mi küzdünk, mi harcolunk. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Aki a harcban az 1871-iki törvény alapján 30 esztendő óta az országnak kormányzatát vezetőék és minden hatalmat, fényt, kiutaltatást, dicsőséget élveztek, azoknak kötelessége, hogy szolgálataik nyereségét és nyereséményeit fejében a nemzet iránti tartozásait is teljesítsék és röjják le. (Énnek helyesítés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Én meg vagyok arról győződve, hogy amely pillanatban a nemzet akotmányosságát helyesen értelmezi és másként értelmezni nem akarja, a maga rendes útján jár. Hiszen nem is jöhet jogosult tényezőtlő oly követelés, amely a magyar törvényhozásnak utját állhassa. Nem jöhet a dolgoknak jelen állapotában, t. i. nem jöhet akkor, midőn valamely törvényjavaslat tárgyalás alatt van, mert a felségnek a törvényhozásba való beleszó-lási joga csak akkor kezdődik, minden egyéb csak a miniszterek kényelmé, de nem alkotmányi rendeli. Amidőn a képviselőház és a főrendiház azt mint törvényt megszavazta az szentesítés végett elterjesztetik. Am szavazzák meg önk ezt az ujono-törvényavaslatot, amelyben a nemzetnek jogos kívánságai mint az ujonoek megajánlásának feltételei be vannak iktatva. remélem és hiszem, hogy Magyarország főrendiháza nem fog hátramaradni, szintén szavazatával fogja azt kitüntetni és akkor megátjuk, hogy hol van hát Magyarországnak az az elensége, akit le kell küzdeni, le kell győzni, hogyha mint Magyarország szabad nemzet akarunk lenni! (Énnek helyesítés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon. Szónokot s-ámosan üdvözlik.)

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét. Az ülést egyneved három órákor bezárja.

BELFÖLD

Böhm-Bawerk Budapesten. Mint Bécsből jelentik, *Löhm-Bawerk* osztrák pénzügyminiszter a legközelebbi napokban a szakelődők kíséretében Budapestre utazik. A miniszter a cukorkérdésben óhajti értekezni magyar kollégájával. Az elutazás napja még nincs megállapítva, előbb az ügyet az az osztrák pénzügyminisztériumban vitatják meg.

Kállay utóda. A *Vaterland* bécsi tudósítónk távirata szerint azt jelenti, hogy *Burrián* István, monárkiánk athéni követe lesz a közös pénzügyminiszter. E hirt megerősíteni látszik az, hogy *Burrián* tegnap Ischlben kihallgatáson volt a királynál. *Burrián* István, aki tudvalevőleg báró *Fejérváry* volt honvédelmi miniszter veje, alapos ismerője a Balkán-viszonyoknak, mert sok éven keresztül Szófiában képviselte a monárkiát.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága *Fancsó* Gyula elnöklésével ma délután ülést tartott, melynek tárgya a polgári perrendtartásra vonatkozó jelentés hitelesítése volt. A bizottság a jelentés általános részét hitelesítette, míg a részletekre vonatkozó jelentés hitelesítésével albizottságot bízott meg, mely előbe *Neumann* Ármán, *Mandel* Pál, *Nagy* Mihály s a két eladó, *Ginther* Antal és *Rabár* Endre lettek kiküldve. A bizottság ülése után az albizottság azonnal összeülve, hitelesítette a részletekre vonatkozó jelentést is.

Az új vámtarifa módosítása. Báró *Call* osztrák kereskedelemügyi miniszter, aki az új vámtörvény s az új vámtarifa végrehajtási utasítása ügyében tegnap este Budapestre érkezett, ma ismételtén értekezett *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszterrel, majd az esti vonattal a két osztályfőnökkel együtt visszautazott Bécsbe. Dr. *Mühlbauer* kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsos és dr. *Seidler* földmívelésügyi miniszteri titkár szombatig itt maradnak, hogy magyar kollégáikkal a részleteket megbeszéljék.

A „koro“. Az agráriusok és a volt nemzeti-pártiak közös újságja ma primhegedűsét szóllattja meg gróf *Apponyi* védelmére. A kitűnő cikk-ből kóstolól közöljük a következő passzusot:

Hát értem, hogy az obstruáló ellenzék *Apponyi* nak akár kikerülése, akár megsértése árán ragaszkodik a saját taktikájához. Aki egyszer *felkötötte* a nemzeti lábraválót és látja, hogy ez tetszik, az feszíti a mellét mindaddig, míg a koro el nem szakad.

Jó étvágyat kívánunk.

Összeférhetetlenségi ügyek. A képviselőház Összeférhetetlenségi bizottsága e hó 31-én délután 5

órákor ülést tart, melyen *Sándor* Pál önbejelentésén kívül *Tomassics* Miklós horvát-szlavon miniszternek *Kubik* Béla által bejelentett összeférhetetlenségi esetét veszik tárgyalás alá.

A helyzet.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, július 23.

Gróf *Apponyi* tegnapi beszéde nem hozott ugyan kibontakozást, de a folyosói aperszük műfaját erősen felvirágoztatta. Egy csomó többé-kevésbé sikerült ötlet termett a nyomán, s ezek együtt jellemző képet adják a beszéd hatásának. A legjellemzőbbek egyike az a megjegyzés, amelyet ma tett a folyosón a szabad-elvűpártnak egy nagyon előkelő tagja, aki gróf *Apponyi* Albert barátai közé tartozik, s aki ezt a barátságát nagyon nehéz időkhöz bizonyította be. Ez a kiváló politikus így szólt:

— Erdekes, hogy az ellenzéken úgy fogják fel *Apponyi* beszédét, hogy kapitulált Bécs előtt; a kormánypárt legkomolyabb elemei pedig azt mondják, hogy *Apponyi* az ellenzék előtt kapitulált. És a legérdekesebb a dologban az, hogy mindakét felfogás — érthető.

Ám ha *Apponyi* maga nem is hozta közelebb a kibontakozást egy lépéssel sem, hívei köréből elő-elbukkannak egy idea, amely a békes megoldás útját keresi. A Ház mai ülése alatt is élesen foglalkoztatta a folyosót a volt nemzeti párt több tagjának kompromisszum-terve, amelyre nézve határozott kérdést intéztek a harcoló ellenzék vezetőihez. A kérdés úgy szólt, hogy megelégednek-e az ellenzék azzal, ha a kormánypárttól valaki határozati javaslatot terjesztene be, amely magában foglalná az *Apponyi*-féle memorandumnak valamennyi pontját és utasítaná a kormányt arra, hogy az ott felsorolt nemzeti követelmények érvényesítéséről az új véderőjavaslat keretében gondoskodjék? A határozati javaslatra a kormány kijelenté, hogy elfogadja és aztán az egész Ház névszerint való szavazással magáévá tenné.

Az eszmét az ellenzéken nem fogadták kedvezőtlenül, csak azt a kérdést szegtezték vele szembe, hogy mit szól hozzá a kormány? Ez a skrupulus nem is volt alap nélkül való, mert hiszen ha az *Apponyi*-féle nemzeti követeléseket a kormány elfogadhatná, akkor már régen meglehetne volna, akkor már régen nem volna obstrukció. És ez a skrupulus tényleg igazolódott még a mai délelőtti folyamán, mert a többség számottevő elemei úgy nyilatkoztak, hogy a kormánynak aligha lenne módjában egy ilyen határozati javaslatot hozzájárulnia.

A képviselőház holnapi ülésén folytatják a miniszterelnök programja felett megindult vitát. Holnap *Vászonyi* Vilmos fog beszélni, kivül'e még *Mukics* Simon, *Lovász* Márton, *Bortha* Miklós, *Várady* Károly, *Hellebronth* Géza, *Eitner* Zsigmond, *Darányi* Ferenc, *Papp* Elek, *Gál* Sándor iratokkal fel szólásra. Az ülés végén *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter fog válaszolni *Udvari* Ferenc, gróf *Esterházy* Mihály és *Bartal* Aurél interpellációira, amelyeket *Nádasz* és több arvízkárosult pozsonymegyei község érdekében intéztek hozzá.

A bécsi *Fremdenblatt*, amelyet csak minap jelenttek ki a külügyminiszter félhivatalos lapjának, *Apponyi* beszédéről ma este a következő jellemző sorokat írja:

A legtöbb budapesti liberális lap úgy ünnepli gróf *Apponyi* mai beszédét, mint a szónok nyílt csatlakozását a szabadelvűpárt-hoz és a szabadelvűpárt hozzájárulását gróf *Apponyi* nemzeti katonai követeléseéhez. Ha e hangokból itél az ember, akkor *Apponyi* ugyan nem az obstrukciót győzte meg, hanem a szabadelvűpártot a nemzeti katonai követelésekre. Hát csakugyan ez lett volna a célja beszédének?

KÜLFÖLD

A macedon-kérdés. Szófiából táviratozzák: Macedóniai körökben azt állítják, hogy a bulgáriai macedon-bizottság vezetői és a macedóniai belső

szervekedés főnökei egy rövid idő előtt Szófiában tartott tanácskozás alkalmával elhatározták, hogy egyelőre ellátnak a felkelés közös támogatásáról, mert a belső szervezet úgy is elhatározta hogy utolsó elkeseredet küzdelemhez folyamodik, ha őszig nem történnek meg a kívánt újítások. Azt azonban nem óhajtják, hogy kevés kilátással járván a küzdelem, Bulgária kerüljön veszedelembé. A bulgáriai macedóniai bizottságok elhatározták, hogy mint gyűjtő-szervek fognak működni, avval a céllal, hogy megszerezzék a belső szervezésre szükséges eszközöket. A helyzettel hivatalos körökben igen békesnek tekintik, bár a felkelés okait még nem szüntették meg. Azon hir, hogy az újítási tervek kibővítése iránt, abban az értelemben, hogy a külföldi képviselőeknek az újítások hivatalára befolyást biztosítsanak, Konstantinápolyban tanácskozás folyik, megnyugtatólag hatott, bár megerősítést még nem nyert.

A pápa halála.

Budapest, július 23.

XIII. Leo pápa holtteste a Szent Péter-templomban nyugszik ravatalon, körülötte mind a fény és pompa, amely a katolikus egyház halott fejedelmét megilleti, és a hívők százezrei sereglenek a roppant szentegyházba, hogy még egyszer lássák a szentelőt aggastyánt, aki még néhány hét előtt a *Sedia Gestatoriáról* áldotta meg e helyen az összegyűlt népet. A bitorosok azonban szorgalmasan tanácskoznak és előkészítik a pápaválasztó konklávé. Még nem ismerik a pápa végrendeletét, amelyet *Oreglia* camerlengo csak néhány nap múlva fog közzétenni. Kétségtelenül a halott pápa kívánságait tartalmazza az, még pedig nemcsak az egyházi ügyekre vonatkozókat. XIII. Leo sokkal inkább volt politikus és államférfi, semhogy politikai végrendeletet nem hagyott volna hátra. Hírlik, hogy valamely kívánság vagy célzás van benne utódjára nézve, ami aztán befolyással lehetne a választás eredményére. Az a kérdés, hogy kinek fejét fogja díszíteni a hármaskorona, ma még éppoly bizonytalan, mint a IX. Pius pápa halálát követő napokban. Ma három nevet emlegetnek a legszűbben: *Oreglia*, *Rampolla* és *Serafino Vannutelli* bibornokokét. E három közül mindegyik komoly jelölt, de a meglepetés, miként 1878-ban, most sincs kizárva. A konklávé szabadsága minden tekintetben meg lesz óva. Egy kormány sem akar ezuttal befolyást gyakorolni a bibornokokra,

A ravatal a Szent-Péter-templomban.

Róma, július 23.

A pápa holttestének a trónteremből a Péter-templomba való szállítása olyan ceremóniával történt, amint minden körmenetben van, ha a pápa résztvesz benne. A pápa holttestét az átszállítás előtt főpapi ruhába öltöztették. A hóhéfer *albai* betakaríták a vékony, aranyfójtos bizánci fátyollal. E fölé került a vörös, aranyhimézű *casula* és a püspöki méltóság jelvénye, a *Fallion*. Fejére püspöki süveget tettek. Közében elefántesontból és ébenfából készült feszület volt. Gyűrűs-ujjára a püspöki gyűrűt húzták. A pápa holttestét azután hagyományos menetben a pápa szobáiban és a scala noble-n át a Péter-templomba vitték. A bazilika hatalmas oszlopcsarnoka kifelé el volt zárva és az ablakok is el voltak függönyözve. A Péter-templomban a pápa holttestét a capella del sacramento helyezették vörös arannyal áttört damasztallal bevont katalfakra. A ravatal két oldalán két-két nemes gárdista kivont karddal állt őrt, mire azok, akik a körmeneten résztvettek, lassankint visszavonultak. Ebben a pillanatban *Oreglia* biboros elszédült és eszméletlenül roskalt össze. *Udvari* papjai emelték föl és vitték ki. Ma reggel ismét jobban érzi magát. Reggel hat órákor a Péter-templomot megnyitották a kö-zönség részére. Ezer és ezer ember kimosan tolongva igyekszik a capella del sacramento elé jutni. A kápolnánál egy pillantást vehetnek a pápa eltorult és megváltozott arcára, de megállani nem lehet, mert az ott álló négy rendőrtisztviselő egyre sürgeti a közönséget, hogy avanti, avanti. Sok asszony a borzasztó megleghen elájult.

Róma, július 23.

Tegnap este nyolc órákor szál itották át XIII. Leo holttestét a Szent Péter-templomba. Az összes terme- ket, folyosókat és lépcsőket, melyeken a menet végigvonult, gyertyák világították. A fejedelmi és királyi terembe néhány száz személyt bocsátottak be. E termekben a pápai esendőrök és testőrök tisztelegtek. A palatotesztőség azon az uton, melyen a menet végigvonult, sorfalat állt. Már messziről ének hirdette

közeledését a menetnek, amely 8 óra 20 peroker érkezett a fejedelmi terembe. A menetet a svájci őrség nyitotta meg és kísérelte két oldalról. Majd a testőrség következett vörös egyenruhában, égő gyertyákkal. Ezután a székhordók következtek a pápa holttestét vivő disztravallal, körülvéve a nemes testőrségtől és a pápai csapatok tisztjeitől. Oldalt papok mentek égő gyertyákkal. Majd közvetlenül a Pecci-család tagjai mentek, kiket a pápai háznagy, a kamarásmester, a titkos kamarások, a szentszék járulnoki, a pápaválasztó gyűlés főnöke és a diplomáciai kar követett diszruhában. Egy kis csapat pápai csendőr és svájci testőrcsapat zárta be a menetet. Végül a pápa szolgálatvezetője és a pápai paloták személyzete következett. A gyásmenetben résztvevő valamennyi személy, különösen pedig azok a biborosok és udvari méltóságok, kik az elhunytak különös bizalmát bírták, nagyon meg voltak hatva. Sokan zokogtak. Miután a lassan haladó menet átvonult a fejedelmi és királyi termen, levonult a lépcsőzeten, majd a vatikáni főegyház szentség-kápolnája szolgálatára. A Szent Péter-téren a szeriartás közben nagy néptömeg gyűlt össze. Este helyezték el a XIII. Leo pápa szivét magában foglaló hamvedret Szent Vince templomában. Az edényt a főoltártól jobbra állították föl. Háromnegyed kilenkor érkezett a menet a főegyház előcsarnokába és a középső kapun vonult be az egyházbába. A kapunál mondta monsignore Perle di az első engesztelő imádságot. A pápa holttestét a Vatikán és a székesegyház összes papsága fogadta. A székesegyház villamosan volt kivilágítva. A menetet az oltárig vonult, mely előtt a holttestet a ravatalra emelték. A Gyula pápáról elnevezett énekar imádságai között a Pecci-család tagjai az oltár egyik oldalára, a biborosok a másik oldalra állottak. Mögöttük a főpapság és a pápai méltóságok foglaltak helyet. Ezután megre Cyprelli újabb imát mondott, mire a biborosok visszavonultak. A főpapság ismét az oltári szentség kápolnájába vonult, ahová a holttestet is átszállították. A pápa holttestét vivő menetet a nemes és svájci testőrség vette körül és a pápai méltóságok viselői követték és diszta gyára helyezték. A főegyház barangjai a szeriartás végéig zúgtak.

Róma, július 23.

Kora reggel óta óriási néptömeg hullámzik a Szent Péter-tér felé és várja a székesegyház vasrácsainak fölnyitását. A rendőri hatóság különös intézkedéseket tett a rend fönntartására és a székesegyházba való bemenetelre nézve, hogy megakadályozza a népnek veszedelmes tolongását a rácszat felé. A téren és a székesegyház lépcsőzete körül lévő katonai sorfal kellő módon elosztja a tömeget és megfelelő távolságot tartja a templomkapuktól.

Reggeli félhatkor megkondultak a barangok. Hat óraker nyitják meg a székesegyház kapuit. Kellő intézkedések történvén, a közönség beocsátása jól ment. A székesegyház belsejében számos polgári rendőr és csendőr ügyel a rend fönntartására. A látogatókat a jobboldali hajóba bocsátják, kik aztán elvonnak az oltári szentség kápolnájának rácszata előtt, mely mögött a pápa holtteste van kiterítve és innen megállás nélkül jutnak a jobboldali hajóba a Gergely-kápolnához, honnan áthaladván a főhajón a jobb oldalkapun hagyják el a templomot. A közönség száma, mely reggel hatról nyolc óráig át vonult az egyházon, tizenöt ezerre becsülük.

Róma, július 23.

Míg a közönség elvonult XIII. Leo pápa holtteste előtt, délelőtt 10 óraker tartották a Szent Péter-templom kanonoki kápolnájában az első ünnepélyes istentiszteletet az elhunyt pápa lelkiüdvösségeért. Ilyen gyászistentiszteletet a következő öt napon is tartanak. Az ezután következő három napon a Szent Péter-templom főhajójában tartanak nagy gyászmiséket. A 9 napig tartó gyászistentisztelet befejezése után (novendiali) vonulnak be a biborosok a pápaválasztásra. A karkápolna közepén művészesen díszített ravatal áll, melyen a pápai korona van és amelyet számtalan égő viaszgyertya vesz körül. A ma tartott gyászistentiszteleten az összes vatikáni papság, néhány udvari méltóság és egyéb személyiségek vettek részt. A város több más templomában is gyászistentisztelet volt az elhunyt pápáért az illető templom papsága és nagyszámu hívek jelenlétében.

Róma, július 23.

A Vatikán körülvevő városrészen igen élénk és a nép szakadatlanul a Szent Péter-templomba ösztönlik az elhunyt pápa megtekintésére. Eddig semmiféle zavar sem fordult el. A Szent Péter-téren nagy számmal árujják az újságokat és az elhunyt pápa képével ellátott levelezőlapokat, valamint 6 szentsége arcképeit. A fényképezők mindenhol felvételket eszközölnek. Az oszlopcsarnokokban montállomásokok létesítettek. A Péter-téren felállított olasz csapatok katonáit a vezénylő tisz-

tek kisebb csoportokban küldik a ravatal megtekintésére. Svampa biboros, ki ma reggel érkezett ide, titkárával az oltári szentség kápolnájában ment, ott letérdelt és XIII. Leo holttesténél imát mondott. A vidékről érkezett táviratok szerint az olasz polgári és katonai hatóságok résztvettek az elhunyt pápáért mondott gyászmiséken.

Róma, július 23.

A déli órák alatt, amidőn a hőség tetőpontjára hágott, kissé apadt a pápa ravatalát megtekintő személyek száma, azonban delután ismét hatalmasan szaporodott. Miután a székesegyházba csak belépőjegyekkel lehetett jutni, a városrészi rendőrőrnökséget, valamint a szentszék illető irodáját nagy néptömeg ostromolta. A rendőrség rendkívül gondtal ügyel a rendre a Szent Péter-templomban. Az oltári szentség kápolnája előtt igyekeznek a rendőrőrnökök és a karabélyosok minden torlódást megakadályozni, nem hagyván a közönséget sokáig állani a kápolna rácszata előtt. Néhány zsebtolvaj letartóztatású eltekintve, eddig semmi zavaró esemény nem fordult elő.

A részvét.

Berlin, július 23.

A Wolff-ügynökség jelenti: Oreglia biboros a német császár résztvevő táviratára a következőkben válaszolt:

Köszönöm felségednek részvényt nyilatkozatát, melyet a szent-testülethez XIII. Leo pápa halála alkalmával kegyeskedtet intézni. A biborosok, akik nagyon jól ismerik a felséged és a megboldogult pápa között fennállott jó viszonyt, ugyanazon eszmék föl vezetteik magukat, hogy megtartsák a barátságot a szentszék és a német birodalom között.

Berlin, július 23.

A Berliner Tageblattnak jelenti Rómából, hogy Vilmos császárnak táviratát a vatikáni körökben nagy elismeréssel fogadták és a német kardinálisokat e miatt olasz kollégáik különösen szives fogadtatásban részesítik. Roosevelt elnök távirata szintén rendkívül jó hatást tett, ellenben főháborúval tárgyalka a portugál királynak táviratát, amely mindössze háromsoros s azt se a biboros-kamerlengóhoz, hanem vatikáni nagykövetséghez intézte. Amikor a portugál követ tegnap délelőtt hivatalos ügyben a majordomus irodájába ment, egy szerzetes eleje lépett és azidalmazni kezdte a portugál királyt. A körülállók alig tudták lecsöndesíteni a fanatikus embert, akit végre is pápai gárdisták vezettek el.

Bécs, július 23.

Ma délelőtt volt a Szent István-templomban XIII. Leoért az első ünnepi gyászmise, melyen a hivatalos körök és a lakosság rendkívül nagy számban vett részt. Jelen voltak Mária Terézia, Mária Annunziata főhercegnők, Lipót Szalvátor főherceg, Talliani biboros, a miniszterek, a diplomáciai kar képviselői, a közigazgatási és önkormányzati hatóságok.

Iechl, július 23.

Délelőtt tíz óraker a helybeli plébánia-templomban gyászmisét mondott Mayer Lőrinc püspök. A gyászünnepen jelen voltak: ő felsége, Mária Valéria főhercegnő, Ferenc Szalvátor főherceg, Lipót és Konrád bajor hercegek. A templomban megjelentek még gróf Paar főhadsegéd, a szárnysegédek, báró Vécseyné és gróf Bombellesné udvarhölgyek, az udvari hivatalnokok, gróf Latour, báró Fejérváry, gróf Bellegarde, dr. Kersl udvari orvos. Végighallgatták az istentiszteletet a főnemesség tagjai, a hivatalok képviselői, a községi és iürdőbizottságok, valamint az egyesületek lobogóikkal, számos fűrdővendég és ischli lakó. A köz- és magánépületeken fekete lobogó leng.

Róma, július 23.

A szent-társulat szombat délelőtt 11 óraker fogadja hivatalosan a szentszékűl elismert követeket. Ez alkalommal a követek legidősebbike fog beszédet mondani, melyre Oreglia válaszol.

A konkláve.

Vaszary Kólos hercegprímás ma este Balaton-Füredről kíséretével együtt Budapestre érkezett. A hercegprímást az ut annyira kimerítette, hogy holnap nem utazhatik Rómába. Utazásának ideje eddig nincs megállapítva.

Róma, július 23.

Egy biboros, aki a mérsékelt irányhoz tartozik, a következőképpen nyilatkozott a pápaválasztásról:

— Az a körülmény, hogy Merry del Vall választották meg a konzisztórium titkárává, kedvező jelnek tekinthető a konkláve további lefolyására. Merry del Val nem volt ugyan jelöltje a háboru-pártnak, de azért kedves volt

mindkét párt előtt. Kellemes modora, nagy tudása s főleg nagy diszkrétója sok barátot szerzett neki a Valikánban, anélkül, hogy kénytelen lett volna bármely pártéhoz csatlakozni. Megválasztása tehát nem ütközött nagy nehézségekbe s minthogy az első kongregáció alkalmával mindenki békülékeny hangulatát akarta föltüntetni, nevét örömmel üdvözölték.

Merry del Val a szerencse gyermeke. A jövőendő pápa akár megerősíti őt állásában, akár valahová nunciussnak küldi ki, egy-két év múlva bizton biboros. Nem szabad azonban megfélemezni arról, hogy megválasztását főleg Rampollának köszönheti, kinek a kongregációban legnagyobb pártja van. Nem hiába iparkodik Oreglia vele a jó viszonyt fenntartani s a legtöbb biboros is azon van, hogy a volt államtitkár jóakarátát kiérdemelje.

Ha az ellenpártnak, mely az eddigi politikával nincs megelégedve, nem sikerül teljesen egységessé lenni, ugy kétségtelen, hogy Rampolla, ki kezében tartja most is még a kongregációt, szándékát és akaratát keresztűl fogja vinni. Az ellenpárt összeforradása nehéz munka ugyan, de több biboros már azon fáradozik és ezek jelöltje Serafino Vannutelli. Benne olyan férfi kerülne a pápai székbe, akinek kiforrott szelleme az utóbbi tíz év nyugtalan politikájának véget fog vetni. Tapasztalatai husz esztendőszakadatlan munkában forrottak ki. Tanácsának a kongregációkban a legnagyobb súlya van. Az egyházat a pillanatnyi politika fölé emelné és anélkül, hogy a szentszék jogait feladná, Olaszország irányában enyhébb szellemben vezetné az ügyeket. Egy időben, amikor nevét gyakrabban emlegették, Galimberti azt mondta róla, hogy IX. Pius szive és XIII. Leo világos agya egyesül nála. Galimberti pedig emberismerő volt. Ha élne, Szerafino Vannutelli buzgó és okos barátot és támogatót bírna benne és megválasztatása esetén államtitkára is lenne. Vannutelli kilátásai azonban, fájdalom, ma egészen mások, mint tíz évvel ezelőtt. De ha sikerül Rampolla ellen megcsinálni a koalíciót, akkor bizonyosan az övé a tiara. A küzdelem mindenesetre nagyon komoly lesz.

Róma, július 23.

Svampa és Boschi biborosok ideérkeztek. A tegnap esti Szent Péter-templomi gyászünnep közben Oreglia biboros rosszul érezte magát és kénytelen volt hazamenni.

Bécs, július 23.

Talliani biboros este Rómába utazott. A bécsi szentszéki követséghez még mindig érkeznek résztvevő nyilatkozatok.

Berlin, július 23.

A Germaniának jelenti Rómából: A pápa halála előtt szivére kötötte Oreglia biborosnak az egyházat és a szent kollégiumot s azután még azt mondta, hogy Oreglia örizze meg a szükséges lelkierőt az ő halála után.

A Lokalanzeigernek jelenti Rómából: Oreglia biboros, aki ma igen levert volt, azt mondotta Marsilla biborosnak, hogy bár csak a szent kollégium minél előbb megválasztaná az új pápát, mert az interregnum alatt az egyház ügyeinek vezetése nagyon a vállára nehezedik. Ebből azt következtetik, hogy Oreglia megválasztása lehetetlen, mert papasága valószínűleg csak nagyon rövid ideig tartana.

Prága, július 23.

Skrbensky biboros hercegrésként ma délelőtt Rómába utazott.

Páris, július 23.

Delcassé külügyminiszter Lecot biboros bordeauxi érseket fogadta. Az érsek kijelentette egy hírlapi tudósító előtt, hogy Delcassé hivatta.

A harmadik kongregáció.

Róma, július 23.

A biborosok ma délelőtt tartották harmadik tanácskozását. A gyűlés a kegyelmi ügyek okiratainak megvizsgálásával, a cancellár kulcsainak és pecsétjeinek megvizsgálásával foglalkozott és kijelölte a pápaválasztó gyűlés munkálait végző bizottságot, mely Maechi, Della Volpe és Chasali biborosokból áll. Ezenkívül a gyűlés a pápaválasztó gyűlésen résztvevők orvosi kezelését Laponni és Felgalló orvosokra és Caggiati sebészre, a gyógyszerért gondozását Deodato atyára bízta. A szentszékhez érkezett táviratok között van a japáni kormány távirata is.

Róma, július 23.

A kongregáció tegnapi második ülésén huszonnyolc kardinális vett részt. *Oreglia* camerlengo ismét száz alabárdossal kísérlette magát a terembe. Az ülést azzal a kijelentéssel nyitotta meg, hogy XIII. Leo végrendeletét a legközelebbi napokban hozzák nyilvánosságra. A boldogult végső rendelkezései előtt magasröptű etikai fejtegetésekre bocsátkozik a pápa kötelességeiről s azt a szilárd akaratát fejezi ki, hogy minden, ami a birtokában van, még a személyének szóló adományok is, amelyek közül soknak rendkívüli értéke van, az egyházra szálljanak. Senkisémet támaszthat különös igényeket, mert barátairól és rokonairól még életében kellő mértékben gondoskodott. *Oreglia* közléseit tudomásul vették. A pénzeszekerény *Kulesai Rappolla, Mocenni és Cretoni* bíborosok kezében vannak. A pápa, valamint az apostoli kamara pénzeit a Banco di Roma folyószámlára kezeli. A július 5-ikéről 6-ikára virradó éjszakán, amikor a pápa állapotai először fordult válságosra, a Banco di Roma igazgatóját a Vatikánba hívták s az igazgató hajnali három óráig maradt a beteg szobájában *Camillo Pecci* gróffal. A kongregáció megerősítette azt a rendelkezést, amelylyel *Chigi* konklávén marsall *Cambo* ügyvédet titkárává nevezte ki, azután kijelölte a prelátusokat és nemesi gárdistákat, akiket szolgálattételre a konklávéba hívnak meg. *Mocenni* kamara-igazgató felpanaszolta, hogy a konklávén az apostoli kamarának rengeteg összegeket fog kerülni. Két kardinális azt javasolta, hogy a kollégium tagjainak kellene a költségeket viselni. A javaslatot nem fogadták el. A kuria kardinálisai az ilyen állózatra nem hajlandók. Néhány kardinális érdeklődött azok iránt az előkészületek iránt, amelyeket a konklávén résztvevő kardinálisok szükségleteire és egészségügyi rendszabályaira tesznek. Megemlékeztek VIII. *Orbán* konklávójáról (1623.), amely szintén nyár derekán volt. Olyan malária volt akkor, hogy több kardinális meghalt, sokan megbetegedtek, köztük *Barberini* olyan súlyosan, hogy másfél hónappal a megválasztás után lehetett csak megkoronázni. A kamarás megnyugtatta a nyugtalanokodókat, hogy minden szükséges intézkedés meglesz. Mosolyogva jegyezte meg egybéként, hogy Róma most már egészséges város és teljesen maláriamentes. A tizenhetedik század óta gyökeresen megváltoztak a viszonyok.

Magyarország és Ausztria.

Bécsi diplomáciai körök értesülése szerint az osztrák és magyar bíborosok a külügyi kormányzat végleges kivánságát csak Rómában tudják meg. *Gruscha, Skrbensky, Pruzyna, Katschthaler* és *Vaszary* bíborosoknak ismételt alkalommal lesz egybegyűlni vatikáni nagyközgyűlésünk, gróf *Szécheny*, s ott a Palazzo Veneziában tudatják majd velük, mennyiben kívánatosabb Ausztria-Magyarországnak egyik vagy másik bíborosnak a jelöltsége. Formális vetőra Ausztria részéről semmiestre sem kerül a sor, csakis arról lehet szó, hogy a kardinálisok hazafiságára történjék appellálás és intézkedések hozzájárulása abban az irányban, hogy elálljanak egyik-másik jelöltnek a támogatását, mihelyt az a jelölt a szentszék és Ausztria-Magyarország, illetőleg a hármasszövetség közt fennálló jó egyetértésnek utjába állhat. Gróf *Szécheny* lesz ezeknek az érzelmeknek a tolmácsolója, amelyeknek állítólag maga királyunk, vagy gróf *Goluchowski* már kifejezést is adott. Az 1878-iki konklávén alkalmával a király személyesen fogadta *Kutscher*, herceg *Schwarzenberg* és *Simor* primás bíborosokat. A konklávén akkor februárban volt, mikor az udvar Bécsben székelt. Ezuttal a király Ischben időzik, s a kardinálisok ezuttal bizvást elmehetnek Rómába, a nélkül, hogy az uralkodó színe elé fáradszanak, akinek, a politikai válságok során kifáradva, pihenésre van szüksége. Gróf *Goluchowski* azonban még Franciaországba való utazása előtt hosszabb tárgyalat *Talliani* kardinális prounciussal.

Mindinkább utat tör az a nézet, hogy a jövődó pápa sem csinálja meg a békét a Quirinál, mégis azok, akik a viszonyokat ismerik, nem tartják kizártnak azt az eshetőséget, hogy a pápaság és Olaszország között a feszültség enyhülni fog és a helyzet elviselhetőbb lesz. Nem függ minden a pápa személyétől, de egy és más mégis. Azt hiszik, hogy *Capecelatro* capuai érsek, olasz bíborosok között a legliberálisabb, s az azonkívül a *Savoyai-ház* kedvence, aki *Margit* özvegy királynét is többször meggyóntatta, is kénytelen lenne lemondani arról, hogy a békét az olasz királysággal megteremtse — tudniillik, ha megválasztának — de a helyzet azért sok árnyalattal kedvezőbbé válnék.

Két dolog volna elsősorban, amelyre nézve egy új s bizonyos mértékben mérsékelt pápa változtat hozhatna be. Mindenekelőtt a „vatikáni fogság”-nak, ha csak szerényebb módosítást is abban az irányban, hogy a pápa ugyan a jövőben sem mutatkozzék Róma utcáin, de arra elszánhatná magát, hogy a *Castelgandolfo* pápai

villába költözzék a nyárra. A „vatikáni fogság” ennek folytán ugyszólván nyári és téli fogságra oszlanék, mert a legtöbb, amit ebben a tekintetben egy mérsékelt pátópól el lehet várni, az, hogy nyárra *Castelgandolfo*ba zárkozzék, mely pápai birtokot az olasz királyság a garancia-törvényben kifejezetten exterritoriálisnak deklarál. Mi több, az ilyen átköltözést úgy is lehetne elintézni, hogy a pápának még csak át sem kellene mennie Róma utcáin. Mert arra az eshetőségre is kell gondolni, hogy az új pápa nem lesz olyan egészséggel megáldva, mint IX. *Pius* és XIII. *Leo*, úgy, hogy nem bírja ki majd a nyarat a Vatikánban. Másodszor az esetlegesen mérsékelt pátópól változtatást hozhatna be a katolikus uralkodókkal való viszony tekintetében, akik az olasz király látogatására Rómába érkeznek. Ez a kérdés éppen aktuális most *Loubet*nak római látogatásával kapcsolatosan, amelylyel viszonzni fogja *Viktor Lémánuel*nek párisi látogatását. XIII. *Leo* tudvalevőleg fenntartotta ebben a dologban IX. *Pius non possimus*-t. Ezzel szemben azonban akadtak a Vatikánban olyan tanácsosok is, akik figyelmeztették a pápát, hogy mennyire visszas az, hogy valamely katolikus államnak a feje Rómába jöhet, a nélkül, hogy a Vatikánt meglátogathatná, holott a nemkatolikus uralkodók ebben a tekintetben kevesebb nehézséget találnak. És ez a kevés számú bátor tanácsos azt is hangsúlyozta, hogy az volna leginkább logikus, ha fordítva volna. Vilmos császár tudvalevőleg többször volt a Quirinál vendége, s élénk emlékezetben van még *Edvárd* királynak római látogatása. Még csak kevés időt múlt el azóta, hogy a két nemkatolikus uralkodó XIII. *Leo* pápa fogadta és már *Miklós* cár is készült látogatásra. Erősen áll az a hír, hogy a cár még ebben az évben, és pedig előre láthatólag *Loubet* látogatása előtt érkezik Rómába. Bármennyire áll is az, hogy a cár csaknem tíz esztendő uralkodása alatt nem fogadta barátságosan a Kuria minden kivánságát, azért a Quirinál az a vendége is abban a helyzetben lesz, hogy a Vatikánba ellátogasson, bárki lesz is XIII. *Leo* utódja.

Ausztria-Magyarország, Olaszország és Németország kétségtelenül egy mérsékelt jelöltnek az ügyét fogja támogatni. Eppen azért az osztrák és magyar kardinálisokkal dr. *Kopp* boroszlói herceg-érsek és dr. *Fischer* érsek német bíborosok egyetelműleg fognak eljárni. Dr. *Kopp*, ha Vilmos császár nem is fogadta tőle éppen a legközelebbi multban, már évek óta teljesen tisztában van uralkodója intencióival, azonfelül a legjobb személyes viszonyban van a német birodalmi kancellárral, s gyakori bécsi látogatásai révén az ottani illetékes körök szándékaival is eléggé tisztában van. Hír szerint neki is alkalma lesz arra, hogy az osztrák és magyar kardinálisokhoz csatlakozva, gróf *Szécheny*el közvetlen érintkezésbe lépjen Rómában.

A pásztorlevelek.

A már említett magyar főpapokon kívül pásztorlevelet adott ki gróf *Csáky* Károly váci püspök is, s rátrájn benne az egyház legbőlcsebb, legerősebb, leggondosabb atyját, a világegyházat kormányzó pápák egyik legnagyobbikát, ki még nagyobbá tette *Péter trónját*.

Fende Imre nyitrai püspök nagy részvétellel és fájdalommal szól pásztorlevelében a pápa elhunytáról s magasztalja nagy, örök érdemeit. Elrendeli ezután a székesegyházban és a templomokban a barangozást, az ünnepi gyászmisét, a pápaválasztás alkalmából mondandó ünnepi misét a szentségkötéttel és az imákkal, valamint a kollektát is.

Bubicz Szegmond kassai püspök is adott ki pásztorlevelet, melyben többek között ezeket mondja:

XIII. *Leo* pápa, megfuttván a legdicsebb pályát, elment oda, hol annyian várták őt tárt karokkal, elment a Magasságbelinek trónusa elé, amely előtt *Grökkevaló* lelke leborult, hiszszék és bizunk benne szeretőteljes fogadásra talált. És bár fáj nekünk a tudat, hogy szentatyánk elkölözött körülünk, mégis nem annyira őt gyászolja a hívő keresztény ember szíve, lelke, hanem gyászba borulunk a kimondhatatlan veszteség miatt, amely halálával *Krisztus* egyházát és az egész emberiséget érte. Ezen szomorú eset alkalmából azonban nemcsak gyászainknak kell, hanem bizalomteljes reménységgel fordulnunk az *Örökkévaló* felé, ahova a napokban mindazok el fogunk sietni, akiknek joguk van arra, hogy az új pápa megválasztásában részt vegyessenek. És minthogy legnagyobb érdekünk, hogy az új pápa mérté tudója legyen elődjének, imádkozni kell, hogy a bibornokok választása a legméltóbbat érje. Minthogy pedig nem tudhatjuk vaj, on az új pápa választása hosszabb vagy rövidebb idő múlva fog-e megtörténni, azon ientemitélt vasárnapon, melyen a híveknek ki fogják hirdetni XIII. *Leo* elhalálozását, hirdessék ki azt is hogy az új pápa választásáért való ünnepélyes Istenszólást ezt a vasárnapot közvetlenül követő hétfőnapon, tehát e hónap 27-én fogják megtartani. Amikor pedig a választás megtörténnék hírt veszitek, az e h-r vételeit követő vasárnap hirdessék ki, hogy a legközelebbi esztendőben ünnepélyes hálaadó istenszólást lesz, Te Deum-ot és szentségkötéttel azért, hogy hálaát adjunk

Istennek, hogy Egyházának árvaságát megszüntette; és alkalommal hirdessék ki az új pápa nevét is. Székesegyházban az ünnepélyes Te Deumot mindjárt a választás megtörténnéről érkező hirt követő napon kell megtartani.

Desseffy Sándor csanádi püspök pásztorlevele hasonló gyászjelentést rendel el és a többi közt így emlékszik meg a halott pápáról:

Szeretne a mi magyar hazánkat, nemzetünk minden örömében és gyászában osztozott s ahhoz képest az öröm hangjain vagy szomorúsággal szólott hozzánk. Az ezérves forduló emlékére s a magyarok Nagyszónyának tisztelőire külön magyar ünnepet rendelt. Ahány magyar egyes zarandokok, testületek vagy zarandoklatok járultak ebebe, mindenkor látható örömmel fogadta *Mária* ország gyermekeit. Az utolsó zarandokcsoporthi is, akiket fogadott s akiket atyai jóságával elhalmozott, magyar líjak voltak.

Mi, a csanádi egyházmegye püspöke, papjai és hívei, legkülönösebb hálával és kegyelettel emlékezünk meg a nagy pápáról. Nem tartozik ide, hogy felsoroljuk mindazon atyai jóságot, amelyet velünk, alázatos fiatal gyakorolni megkezdett. Papjain vagy híveim javáért nem terjeszhetünk eléje kérelmet, amelyet mindenkor atyailag meg ne hallgatt és kegyesen ne tel eseltes volna. Midőn 1893-ban vezetésünk a t a csanádegyházmegyei zarandoklat eléje járult, a jelenlévők és az összes római lapok az elragadtatás hangján szóztak a szokatlanul meleg fogadtatásról, amelyben minket részesített; azonkívül a püspök által mondott üdvözlélet, valamint arra adott atyai választást sa át költségén a vatikáni könyvnyomdában kinyomtatva.

(x) **Pápai o'merek** három színben, gvászkerettel, művészi kivitelben, 70 cm. magas. 50 cm. széles: 3 koronáért. *Gyászlobogók* minden nagyságban, 2 m. hosszuk: 3 koronáért kaphatók. Ezenkívül minden *gyászszalosz*re alkalmas kápiákat és szöveteket szállít azonnal a *Viktória szalosz- és díszítő gyár* Budapest. Központi iroda: *Andrássy-ut 1. Gyár: Baross-ut 91.*

HIREK

Budapest, július 23.

— **BUDAPESTI NAPLO** Július 15-iké uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a nyapon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Gróf *Apponyi* Albert még a holnapi napot is Eberhardon tölti, de a képviselőház szombati ülésén már jelen lesz. — *Gizella* bajor hercegnő ma este 6 órakor Ischbe érkezik. — *Dumba* belgrádi osztrák-magyar követ ma este hosszabb szabadságra ment. — *Csávossy* Béla, a képviselőház háznagyja visszatért szabadságáról és újra átvette hivatalát.

— **Báró Call Budapestén.** Báró *Call* osztrák kereskedelmi miniszter ma délelőtt meglátogatta *Khuen-Hédervary* miniszterelnököt a képviselőházban. Később a miniszter *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter társaságában felment a képviselőház karzatára s ottan hosszabb ideig hallgatta *Bakonyi* Samu és *Ugron* Gábor beszédét. Báró *Call* végigjárta a parlament palota helyiségeit is és természetesen el volt ragadtatva annak művészeti szépségeitől.

— **A képviselőház és a Rákóczi-ünnep.** A Rákóczi-kiállítás rendező bizottság ma átiratban meghívta a képviselőház tagjait a vasárnap Kassán megnyíló Rákóczi-kiállításra, melyre gróf *Apponyi* Albert házelnök és *Daniel* Gábor alelnök számos képviselő társaságában el is utazik. A megnyitáson való részvételre jelenkezhetni lehet a képviselőház háznagyhi hivatalában, *Hajnik* Pál fogalmazónál.

— **Czobor Béla betegsége.** *Czobor* Béla egyetem tanár, mint Esztergomból jelentik, tegnap délelőtt a primási könyvtárban dolgozott, hol anyagot gyűjtött újabb történelmi munkájához. Egyórátjélt el-távozott a könyvtárból, hogy néhány látogatást tegyen. Mindenekelőtt *Walter* Gyula címzetes püspököt kereste föl. Alighogy belépet a szobájába, hirtelen összerogyott. *Walter* azonnal orvosért küldött, aki konstátálta, hogy a tudós papot szélhűdés érte. *Czobort* a Vöröskereszt-kórházban ápolják.

— **Kínai tiszték a német hadseregben.** Nyolc kínai tiszt azzal a kéressel fordult a német császárhoz, engedje meg nekik, hogy belépjenek a porosz armádaiba. A császár nagy szíveséggel teljesítette a kérelmet és a kínai leventék már meg is érkeztek *Kasselbe*, ahol a katonai pedagógiumban tanulnak európai erkölcset s haditudományt. Az ifjú kinezter tisztjelöltek roppant boldogok, kitüntönnék magukat és már le is szedték a cipőjüket. A nyolc kínai közül négy a gyalogsághoz, három a tüzérséghez, egy az utászokhoz kívánkozik.

— **Balatonföldvár francia kézben.** *Székesfehérvárról* táviratozzák: Mint hírük, egy francia részvételű társaság 800.000 koronáért megvette *Balatonföldvár* fürdőt.

— **Egy korona históriája.** Péter király a trón magasságában él már s bizonyára a felsőbb-ség nyugalmával viseli el azokat az ellenőrizhetetlen históriákat, amelyek róla kevéssel királylág megválasztása óta elég szaporán támadnak, ha ezek a híresztelések ugyan eljutnak hozzá. Most a koronájáról van szó. Azt beszélik, hogy Péter király még király sem volt s már megrendelte egy párisi ékszerkereskedőnél a koronát. Sőt még ennél is tovább mennek. Hogy tudniillik jóval a belgrádi tragikus éjszaka előtt rendelődött meg ez a korona. Egyébként még a következőket is regélik Péter király koronájáról: A megrendelésnél a korona formája jött elsősorban tekintetbe. A legtermészetesebb lett volna, hogyha a török szultán kincstárában őrzött régi sereg cári koronát kérték volna kölcsön. Azt a régi királyi ékszert, amelyet még Lázár cár viselt Szerbia fénykorában. Erről a koronáról az a hír kering, hogy a benne levő drágaköveket a szultán kiszedette és hamisakkal pótolta. Annyi bizonyos, hogy a szultán szívesen kölcsön adta volna mintául, de hát erre nem volt szükség, mert Péter király csak 50.000 frankot bocsátott a párisi ékszeresnek rendelkezésére, ebből az összegből pedig teljességgel lehetetlen lett volna azt a gyönyörű régi ékszert utánoztatni. Péter király nem gazdag ember, a szerb államkincstár is alaposan ki van merítve, így hát nem maradt más hátra, mint béérni az 50.000 fankos koronával. Milánának bizony semilyen koronája sem volt. Föl is tette néhány-szor magában, hogy mihelyt pénzhez jut, azonnal vásárol egy értékes királyi ékszert, de ez a vágya sohasem teljesülhetett. Arról a műtővén óérről, amelynél Péter király a koronáját megrendelte, különben föl van jegyezve, hogy I. és III. Napoleon, X. Károly és Lajos koronáját is szállította. A babonás lelkek ezt rossz jelnek veszik, amennyiben mind a négy uralkodót megfosztották a trónjától.

— **A bártafi Erzsébet-szobor.** Bártafi fűrdőn a közadakozásból emelt Erzsébet-szobrot nem augusztus 18-án, hanem augusztus 16-án leplezik le. A leplező ünnepség véglegesen megállapított programja a következők:

Augusztus 15-én este és 16-án reggel a vendégek fogadása a Bárta városi vasút indulóházánál. 1. 16-án délelőtt 10 órakor ünnepélyes isztiszület a bártaifűrdői templomban. 2. 10 és 11 órakor felvonulás a szoborhoz. Elhelyezkedés után 8. Himnusz el-énekzése. 4. Dr. Bárdossy Jenő főispánnak mint a szoborbizottság elnökének megnyitói beszéde. 5. Ünnepi beszéd. 6. Alkalmi költemény. 7. Szavaja Bornemisza Gabriella kiasszony. 7. A szobor megkoszorúzása. 8. A szobor-bizottság elnöke átadja Rhody Alajos polgármester átveszi a szobrot. 9. Szózat. 10. Délután 2 órakor társasbéd a fővendéglő nagy verandáján. Este 7 1/2 órakor a bártafi vörös-kereszt egyet díszelődása és táncestélye.

— **A Mezőgazdasági Múzeum építkezése.** A Városliget öreg, lombos fái között, a tó partján mindinkább kezd kibontakozni a regényes Vajda-Hunyad várának görögus épületesoportja is, a Mezőgazdasági Múzeum palotájának szárnyépülete. A csuvises csoporton lázasan dolgoznak s a külső építkezések jövő nyáron teljesen elkészülnek. Az épületek teljesen megmaradtak olyanoknak, mint a millenniumi kiállítás idején voltak s csupán annyiban változtattak azokon hogy be'so beosztásukat az ott rendezendő kiállításoknak megfelelőleg átalakították. A reneszánsz-palotának már a belsején dolgoznak s az egész a berendezéssel is elkészülnek, úgy hogy a Mezőgazdasági Múzeum a tél folyamán már beköltözhet új hajlékába. A palotában két, összesen nyolcszáz négyzetméter területű földtől udvar lesz, melyeket szintén a kiállítás céljaira fognak felhasználni. A palota belsejében mindenféle szobnél-szebb kő- és márványoszlopot láthatni, melyeket krassó-szűrény- és baranyamegyei kövekből faragtak. Az épületeknél szintén oszpa hazai követ alkalmaztak s összesen tizenkétféle fajtát használtak föl. A régi kiállítási épületek gipszszobrai is mind tiszta kőből és érből lesznek, amelyeket Mayer Ede, Mátyr, Tóth István, Markup, Fűredai, Istóky és Margó mintáztak. A reneszánsz-palotát a gót csoporttal középkori reneszánsz-stílusban megépített árkaós folyosóval kötik össze s ennek a folyosónak a közepén lesz a fő-bejárat a nagyközönség számára. A tó partja felől a két épület közé várfalat építenek lőréssekkel és ágyúcsőnyílásokkal. A várfalat pill-szántói, rozsdaszintű homokkövekből emelik és ez a fal lesz az egész épületesoportnak egyik legregényesebb része. A jövő tavaszal azután lebontják a nagy kapu előtti, a keleti oldalon a vashidat s helyette egy középkori stíjű hidat építenek a tó fölé, görzönyokkal és nyílásokkal. A román csoportot egyelőre nem építik újra, hanem csupán helyreállítják és tatarozzák. Az épületekben nem csupán a Mezőgazdasági Múzeum fog helyet találni, hanem lesz ott erdészeti, halászati, vadászati és ősfoglalkozási kiállítás is állandóan. Ugyancsak odahelyezik az országos vízépítési igazgatóság állandó muzeumát is.

— **Amerikai vendég Budapesten.** Dr. Milo Roy Malthe, New-York város művészeti bizottságának

títkára, Budapestre jött, hogy fővárosunk művészeti életét, a városfejlesztést és szépítést tanulmányozza. Ma jelentkezett Halmos János polgármesternél, aki készséggel gondoskodott az amerikai vendég kalauzolásáról.

— **Telefon Anglia és Franciaország között.** Az óriás telefon-szervezet, amely Anglia és Franciaország nagykereskedő- és gyárvárosait közvetlenül összeköti egymással, néhány nap mulva teljesen elkészül. A megnyitást alkalmassal e hónap utolsó napjaiban tartják meg.

— **Wöfling Lipót házassága.** Ezt az egyszerűen hangzó nevet Lipót Ferdinánd főherceg vette föl, amikor sok alkudozás után lerázta magáról az udvari életnyűgét. A volt főherceg tudvalevőleg mégis csak nőül veszi Adamovich Vilmt és mint Genfből írják, Veyrier község polgármesteri hivatalában már ki van függesztve a kibirdetés, amely így szól:

Házasságra lépnek: Wöfling Lipót, foglalkozás nélküli, salzburgi születésű, lakik Veyrierben, nőtlen, született 18. december 2-ikán Salzburgban, Ferdinánd toszkánai nagyherceg és ausztriai főherceg valamint Alice toszkánai nagyhercegnő fia és Adamovich Vilma, foglalkozás nélküli ausztriai lindenburgi születésű hajadon, született 1877. május 1-én Lindenburgban. Julius 1-je óta Wöfling Lipót Adamovich kiasszonnyal Veyrierben a Hotel Beaunéjaurban lakik.

Az egykori Lipót Ferdinánd főherceg tehát feleségül veszi Adamovich Vilmt és ezzel egyelőre vége a szenzációs drámának, amelyről a mult év végén annyit írtak a lapok.

— **A késmárki vértanúk emléke.** Most, hogy a kassai Rákóczi-kiállítás megnyitálva az egész nemzet figyelmé a kuruc-világ dicső színhelye felé fordul, Késmark városában is újra felvetődik a város három vértanuja: Lányi Márton, Toperczer Sebestyén és Kray Jakab, a Heister generális által kegyetlenül kivéggetett három késmárki szenátor emlékének kérdését. A három lelkes, magyar érzelmű tanámsnokok a labanc vezér Rákóczihoz való történelmi ragaszkodásukért vezér vérpádra. Dr. Kéler Pál ügyvéd Késmárk polgárait értekezletre hívta egybe, amely a vértanúknak emelendő emlétkérdést tüzetesen megbeszélvén, bizottsággá alakult s az emléktűgye, e bizottság által felkészenve felkarolva, lehetőleg még ez év folytatn a megvalósulás stádiumába jut. A bizottság elnöke Dr. Kéler Pál, alelnökei Daniska Frigyes és Ambróczy István, titkárai Broekner Károly és dr. Mattyasovszky Elemér, jegyzője dr. Glüeksmann József, pénztárnoka Kottlár Sámuel, ellenőre Henczel Pál. Disszelnökké Scholz Frigyes választották s a védnöki tisztségre gróf Csáky Jenő főispánt nyerték meg.

— **Hock János ünneplése.** Hock János orsz. képviselő tiszteletére ma IX-X. kerületi választói banketten rendeztek a kőbányai régi sörkertben, hogy bízamunknak adanak kifejezést politikai magatartásáért. A banketten a kerület választóin kívül megjelentek: Papp Zoltán, Kubik Béla, Vertán Endre, Sebess Dénes, Visontai Soma, Bedőházy János Olay Lajos, Lovász Márton és Váronyi Vilmos országgyűlési képviselők. Megjelentek még a demokrata körök képviselői és az egyetemi hallgatók nagy számmal. Tompa Antal köszöntötte fel elsőnek Hock Jánost, a kerület választói névében. Beszédében kifejezést adott annak, hogy már a választások alkalmával tudta, hogy ő nem ahhoz a párthoz tartozik, amelyhez megválasztották, amit a legutóbbi tette által be is bizonyított. Bebizonyította, hogy lelke mélyéről szereti hazáját s ezért köszönetet mond nemcsak a kerület, hanem az egész ország választói névében s biztosítja, hogy támogatásukra mindig számíthat. Hock János beszédt ezután köszönetet mondva a bizalomért.

Válaszoltól várja a támaszt e küzdelemben. Látna, hogy hiányzik a közéletből a lüktető élet zülleszt és a nemzet hanyatlását látja, mert a megalkuvás politikáját hirdetik mindenfelől. Bizik az Isteben, hogy kitartással győzelemre viszi azt a zászlót, amit most kibontott. Ez a nemzet győzni akar, mert be akarja bizonyítani a világ előtt hogy nem egy kényértől hanem önmagától függ. Választása alkalmával — úgy mond — megfogadta, hogy lelkiismeretét pártfogóiem alá sohasem rendeli s a haza közgazdasági s egyéb érdekei, a nemzet jogai ellen sohasem fog lépni. (Mozs, miután szavát beváltotta, kéri, — itéjenek fölötte.

Kubik Béla szólalt föl ezután. Nem azért jött, ugymond, hogy pártpolitikát cs-náljon, hanem, hogy üdvözölje Hockot hazafias cselekedetéért. Meg volt győződve, hogy ha a nemzet jogait folytatott küzdelemben törekszer kerüti a sor, akkor az ellenzék sorraiban fogja látni azt a férfút akinek egészségére most üríti poharát. Ezután Váronyi Vilmos beszédt hosszasan, örömet fejezte ki affélig, hogy Hock a szabadelpvűrtől való kilépésével az ellenzékét megerősítette. Majd Kovács János István köszöntötte fel Hock Jánost a megjelent egyetemi hallgatók névében.

A lakoma, amelyen mintegy másfélezen vettek részt a késő éjjelig tartott.

— **A kaszinók és társaskörök fodrászal.** A belügyminisztérium rendeletben utasította a főszolgabírókat, hogy a kaszinókban és társaskörökben alkalmazott borbélyok és fodrászok vasárnapi munkaszünetének ellenőrzése dolgában szigorúan intézkedjenek. Általános ugyanis a panasz, hogy a kaszinókban s más társaskörökben alkalmazott fodrászok s borbélyok a tagokat a törvényes munkaszüneti napokon délután is kiszolgálják, miáltal a többi jogosult borbély- és fodrászparosokat, kik üzleteiket munkaszüneti napokon délután 2 órakor bezárni tartoznak, érzékenyen megkárosítják. A kaszinókban s más társaskörökben foglalkozó borbélyok és fodrászok munkája — hangsúlyozza a rendelet — csak az esetben nem tekinthető iparüzésnek, ha maga a kaszinó, illetőleg társaskör alkalmazza őket rendes fizetés mellett, minek fejében a tagokat díjlatlanul tartoznak kiszolgálni. Ha azonban nem a kaszinónak, illetőleg társaskörnek alkalmazottjai, hanem a kaszinó, illetőleg társaskör által bérebeadott, esetleg díjlatlanul átengedett helyiségben a borbély- és fodrászparosok körébe eső munkálatokat rendes díjazás mellett teljesítik, foglalkozásuk az önálló iparüzés jellegével bír s ily körülmények között a többi fodrászparosokkal azonos elváltás alá esnek, tekintet nélkül arra, vajjon kizárólag a tagoknak állanak-e rendelkezésére, vagy pedig idegeneknek is szolgálnak ki. Felhívja ezért a belügyminiszter a rendőrhatalmaságokat, hogy a panasz tárgyává tett eseteket szigorúan ellenőrizzék, az esetleg tapasztalt mulasztások megtorlása iránt intézkedjenek, illetőleg, ha azt tapasztalják, hogy az egyes társasköröknek alkalmazott fodrászok a többi fodrászparosok érdekeinek rovására a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvényes rendelkezéseket kijátszszák, az illetők ellen a kihágási eljárást haldéktalanul tegyék tolyamtaba.

— **A szocialisták kiáltványa.** A magyarországi szociáldemokrata párt vezetősége kiáltványt bocsátott ki kétszázeczer példányban a munkásnéphez, amelyben állást foglal a parlamenti helyzetet szemben. Gonyvoldik a kormánypárt és ellenzék viaskodásán, amelyek csak azért barcolnak egymás ellen, mert az országot féltik egymástól. Az ország az ő vadaskertjük s nem tudnak megegyezni azon, hogy melyiküknek mennyi zsákmány jusszon belőle. Akármelyik győz, a kiáltvány szerint a munkásnép lesz csak a vesztes és akkor is az lesz, ha kibékülnek. Tamad a Khuen-Héderváryi miniszterelnököt, Kossuthékat és elitéli az obstrukciót, amely már nem a katonai javaslatok visszavonásáért küzd, hanem nemzeti vívmányokat követel cserébe. Ezen az uton a szocialisták nem követhetik az ellenzékét. A népnek nemcsak az íáj, hogy az osztrák, saját hazájában, nem magyar vezényszóval tanítja ki az emberelőrsre és nem magyar zászló alatt vonultatja föl a parádékra, hanem elsősorban az íáj neki, hogy saját hazájában jogtalan pára, hogy saját honfitársai nyomják el.

Amig a népnek a megérvő ía ía hiányzik, addig a luxustárgyakért nem érdekődik. Nemcsak az a fontos hogy magyarok, hanem az, hogy emberek legyenek. Nem lehetnek azok magyarok, akik még nem is emberek. Ha az ellenzékben van becsület, hazafiság és politikai éleslátás akkor megváltoztatja meg egyszer az obstrukció jelszavát és küzd az alkotmány alapjainak megváltoztatásáért, kereteinek kibővítéséért, az általános választói jog megvalósításáért. Ekkor maga mellett találja a nép millióit, de csakis ekkor. Nemzeti követelményekről majd akkor beszélünk, ha nemzet leszünk. Tárgyalják meg ezt a fogalmat hogy mi is beleférünk; adjanak hazát, hogy hazafik lehessünk; jogot, hogy a polgárok között helyet foglalhassunk; szabadságot, hogy a raboságságtól szabadulhassunk; az akkor béke lesz, de addig nem! Ellen-ségünk az egész parlament, kormánypartusól és ellenzékéstől együtt. Ellenségünk az egész polgári társadalom mindenestül.

— **Szabadelő nazaránus.** E hónap végén ismét kiszabadul egy nazarénus katona a szegedi oszlagbörtönből. Dragolyev Tivadarnak hívják a sápadt arcú embert, ki a verseczi honvédegyalgezredhez rukkolt be előző három évvel, de megtagadta a fegyverfogást. A szegedi honvédegyalgezredhez bűjtlet és magánzárkával súlyosított két és fél évi börtönrre ítélte a vakbuzgó embert, ki most töli büntetésének utolsó napjait. A hosszú fogság alatt tökéletesen megtanulta az asztalosmesterséget, de például keresztet a világ minden kincséért sem íaragna, vagy íestene, mert azt tiltja a vallása. Dragolyev kijelentette, hogy ha élete fogytáig kell is börtönbén slynlődni, a fegyvert nem fog, mert bíét semmiért meg nem tagad-a.

— **Az automból a Tátrában.** Az Idegenforgalmi Vállalat szombati társasutazásában résztvevő kirándulók Csorba-tótol a Tatra legszebb tórcshelyén át kocsin mennek Szepes-Bélig, innét Szepes-Ófalura a dunajeci tutaj-kiírándulás indulóállomására. már automból-közékedés van. A program érdekes pontjai négy napot töltenek ki, amely időre a résztvevők rendkívül mérsékelt díjért részesülnek teljes ellátásban. A szombati kirándulásról a vígadó-téri menetjegyroda ad részletes íóvilágosítást.

— **A tanyai költő miséje.** Széll Sándor uram nevezetes költője a szegedi tanyáknak. Ő mindentelét megírta, különösen pedig a hazafiai dolgokat, meg a toronyalji urak dolgát. Most pedig Széll Sándor költő uram, aki mellesleg igen tekintélyes tanyai földbirtokos a tulajdonosa, igen nagy örömben volt, oly nagy örömben, hogy ennek az emlékére — főny misét szolgáltatott. Persze, hogy írása sem pihent és hódolhat tanyára szóló rigmusokat fakasztott ökegyelmének nagy öröme. De mi volt hát Széll Sándor tanyai költő e nagy öröme? A tanyák poétája nem nagy tisztelője volt a tanyai kapitányi intézménynek, mert az hivatali megfizetéssel járt. Attól fogva volt ez tudvalevőleg, amióta a néhai való jó Vass Pál főjegyzők az egykor tiszteletbeli polgár-méltóságot képezett tanyai kapitányi tisztséget fizetéses kortes-hivatallá alacsonyították le. Ennek most vége. Ezentul újra a régi tisztas állapotába helyeződött vissza a tanyai kapitányi tisztség, meg tisztítatván a közigazgatási megfizetésétől. Most, hogy a közigazgatási szállarium nem jár már ki a tanyai kapitányoknak, ez ejtette a tanyák költőjét, Széll Sándor urat oly nagy örömben, hogy ennek a dicsőségére — a szatymazi kápolnában misét szolgáltatott és ezenkívül pedig 10 forint kegyes adományt tett a kápolna berendezési alapjára. A misét a felső tanyaplébánosa szolgáltatta.

— **Házilozás.** Réthy Lipót, a magyar könyvnyomdások nevezetesen az Aradon nyolcvanhét éves korában elhunyt.

Idősb Sztrilich Gyula földbirtokos, 48-as honvédszázados i. hó 21-ikén életének nyolcvanadik évében elhunyt. Az elhunytat nagyszámú rokonság, köztük a Ferbach- és Szemző-család gyászolja.

Trebitschben meghalt gróf Waldstein-Wartenberg József, az cszárak uralkodása tagja hetvenkilenc éves korában. Gróf Waldstein a katonai pályán működött és mint altábornagy vonult nyugalmába.

— **A kolozsvári színház aranybányája.** A nemzeti újjáébredés korszakában egy lelkes erdélyrészi magnás ezerhatszáz hold őserdőt ajándékozott a Szolnok-Doboka vármegyében fekvő Szakaturán a kolozsvári színháznak. Amikor a közelmúltban a színház pénztárosa öngyilkos lett és a vizsgálat évtizedekre terjedő sikkasztásairól rántotta le a leplet, a belügyminiszter Hets Ödön ügyvédet, a budapesti Nemzeti Színház és Operaház jogtanácsosát bízta meg a kolozsvári színház zilált pénzügyeinek rendezésével. A jogtanácsosnak a leltár összeállításakor öltött a szakurati ingatlan, mely eddig nemcsak, hogy semmit sem jövedelmezett, de még rá is fizettek. A szomszéd községek pedig nagyrészt elfoglalták. Hogy az arányosítást keresztülvihesse, mindenekelőtt mérnökkel a régi határokat állapította meg, s amikor legutóbb lent járt, legnagyobb meglepetésére gazdag szenttelepre és egy római aranybányára bukkant. Az érteke gyémántok és az aranybánya kienkázása, ugyisint a százados tölgyek értékesítésére nézve már megtette a kellő lépéseket, melyek ha sikerülnek, a pénztáros sikkasztása még hasznot hozhat a kolozsvári Nemzeti Színháznak.

— **Házasság.** Dr. Kasics Ozmán dohányjövődéki központi igazgatósági segédutkár e hó 23-án tartja esküvőjét Durigo Ionkával a budavári koronázó Mátyás templomban.

— **Megszóllalt néma.** A párisi Journal közli, hogy egy asszony csodálatos módon kigyógyult némaságából. Az idezett lap ugyanis ezt írja: Egy Marie Raguénés nevű negyvenéves asszony lakik Méndy községben, ahol teheneket őrizget. Már gyerekkora óta néma. A napokban szintén kiment tehenivel a legelőre. Amint ott üldögélt, egyszerre csak megjelenik előtte egy öreg ember, hosszú fehér szakállal. Az asszony sikolt egyet s ijedten ugrik fel, de a hirtelen megjelent nagyszakállú ember lecsendesíti őt:

— Ne ijedj meg, testvérem. Én nem bántlak. Azért jöttem, hogy segítségemre legyek abban a nyomorúságodban, melynek elmulásáért naponta imádkozol.

Az ijedségtől kissé felocsudott asszony erre így szólt:

— Oh, én tehát maga a jó Isten?

A szegény asszony tehát visszakapta beszélőképességét.

— Nem. Én csak mint helyettese jöttem hozzád, de azért imádkozz továbbra is, amikor már meggyógyultál, mert a világ nagyon rossz és egyre rosszabb lesz.

Az asszony erre szélszaladt tehenének visszatérésére sietett s mikor megfordult, az öreg ember már elült. Marie Raguénés erre hazabajította a csordát. Így mesélte ezt el Marie asszony s így adta közre a párisi lap.

— **Öngyilkos nagykereskedő.** Hamburgból táviratozza tudósítónk, hogy Lüneburg Frigyes Ottó bormagykereskedő és kereskedelmi tanácsos, aki súlyos idegban szenvedett, ma öngyilkos lett. Lüneburg az állomáson egy berobogó gyorsvonat kerekéi alá vetette magát s menten szörnyen halt.

— **Az Interparlamentáris Unió Bécsben.** Az Interparlamentáris Unió ez évi nagygyűlését Bécsben fogják megtartani az urakházában szeptember 6., 7., 8. és 9-án, amely idő alatt esténként különféle fogadtatásokat és ünnepségeket rendeznek. A konferencia naprendjét és a nemzetközi berni végrehajtó-irodánál bejelentett határozati javaslatok tagjainak a napokban küldték széjjel a konferencia tagjainak. A magyar csoport tagjai közül máris számosan jelentkeztek, a legfőbbben helyi családtagjaikkal vesznek részt az ünnepségeken. Az ezentul jelenlévő tagokat felkéri a konferencia titkára, Dessevffy Arisztid, hogy a képviselőház haza-nagy hivatalában legkésőbb e hó végéig részvételüket bejelenteni sziveskedjenek anynyival inkább, mert a jövő hónap első napjaiban a magyar csoport elnöke gróf Apponyi Albert a jelentkezett tagokat értekezletre hívja össze.

— **Előadások az alkohorról.** A kultuszminiszter megbízta az Országos magyar alkoholelenezes egyesületet, hogy a budai állami tanítóképződe szünidei ismételt tanfolyamán az alkohorról előadást tartson. E előhívás következtében dr. Büchler Lipót főorvos és dr. Ivolyó József jelenléte az ország minden részéből egybegyűlt tanítóknak az alkohol káros bejolyásáról egyáltalán és különös tekintettel a gyermek testi és lelki fejlődésére címmel tanulmányos előadást tartott.

— **A Déli Vasut első motoros kocsija.** Székesfehérvárról jelentik: A Déli Vasutnak első személyszállító motoroskocsija 53 kilométeres órai sebességgel próbaképp Székesfehérvárra érkezett. Valószínű, hogy ilyen kocsikat még az idén izebe hoznak a balatonvidéki ürdörékre és Székesfehérvár utáira.

— **A basa felesége.** Bécsből jelentik, hogy az ottani török nagykövetség első tanácsosa, Dzsamil basa, lemondott az állásáról. A művelt s gazdag fiatal török diplomata lemondásának, amit ösztönét sajnálnak, családi szerencsétlensége az oka. Néhány hónappal ezelőtől erről a dolgról sokat beszéltek. Dzsamil basa felesége, — az egyiptomi kbedive huga, — egy igen művelt és fogékony lelkű szép asszony megszűkült az urától egy sokkal jelentéktlenebb diplomatával. Az asszony egy ideig utazgatott a barátjával, azután Triestben telepedett le vele. A boldogtalan Dzsamil basát roppantul bántotta a dolog, a sorsába nem tudott beletörődni, a városban, ahol ilyen baj érte, maradni nem akart és ezért most az állásáról is lemondott.

— **Kétszáz ezer márkás sikkasztás.** Berlinben, a Kemper és társa bank- és gabonabizományi cégénél nagy sikkasztás történt. Levy Mór, a cég vezetője, levelet írt főnökének s tudatta vele, hogy öngyilkossá lesz. Erre a cég megvizsgálta a könyveket s kiderült, hogy a büten alkalmazott körülbelül 200.000 márkát sikkasztott. Levy évek óta üzte sikkasztásait. Nagy összegekbe játszott az érték- és gabonatorzsón, a veszteségeket pedig a cég pénztárából fedezte. Bűnös üzemeire azért nem jöttek rá, mert minden üzletet Levy maga intézett. A cég az értéktorzsón már rendezte a kötelezettségeket, a gabonatorzsón pedig egyelőre még nincs megállapítva az összeg, amelyivel a sikkasztó tartozik. Valószínű, hogy a hiány még ennél is nagyobb.

— **Horvátországi ocsendélet.** Zágrábból jelentik tudósítónk: Ma éjszaka a dühögő horvátok megtámadták Budnicsinán Mayer kereskedőt és mindenét tönkretették. Jövésüket két lövéssel jelezték. Mayer családijával a padlásra bujt, a dühögők mindent összetörték a latásban és az üzletben, aztán kimentek az istállóba, levágták a barmokat; a raktárban nagy tojás mennyiséget összezuztak s még a kertben lévő veteményeket és méhekát is tönkretették.

— **A Duna apadása.** A folyamnérműki hivatalhoz ma érkezett jelentések szerint az általános apadás bekövetkezett. Sehol a mellékolyókön nem árad a víz s pár nap alatt valamennyi visszatér rendes medrébe. Budapesten 18 foknyi meleg mellett a víz ma 22 centiméternyi apadás mellett 320 centiméternyi magasságu.

— **Félt a megőrüléstől.** Zimonyban tegnapi élt a nyit utóan agyonlőtte magát Landau Albert bécsi kereskedő, aki valamikor igen gazdag ember volt, de a bürzén elvesztette a pénzét. Jegyzőkönyvében levelet találtak, amelyben azt írta, hogy fél a megőrüléstől, s azért vett véget az életének. Családjának több tagja ugyanis az örültek házába került s Landau attól tartott, hogy reá is ez a sors várakozik.

— **Kegyetlen katona.** Strassburgban haditörvényszék elé állították egy Dunkel nevű 17. gyalogezredbeli altisztet, aki a közlegényekkel kegyetlenül bánt. A vizsgáló kiderítette, hogy Dunkel 576 esetben követte el kegyetlenségeket.

— **Öngyilkos kéményseprőmester.** Mayerhofer Lipót volt kéményseprőmester ma este a Külső váciut 177. szám alatt lévő lakásán borotvával lelemesztette az ereit s mire észrevették, elvérzett. A szerencsétlen öreg ember már régóta betegeskedett s ez keserítette el annyira, hogy öngyilkossá lett. Holtestét kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **A női szabók szervezkedése.** A budapesti nőszabók már régóta ki akarnak válni a székesfővárosi szabóiparistületből, a kiválást s külön nőszabóiparistülettel tömörülést azért sürgetik, mert azt gondolják, hogy csak külön iparistületben vehetik jól a harcot a külföldi konkurenciával. Az ő szakmájuk ugyanis, a női divat, csaknem hónapokig változik, ezzel nekik lépést kellene tartaniok, de nem tudnak, mert nincs szakiskolájuk, e miatt nem tudják idejében elsajátítani az új divatot. Ezért aztán elesnek a legjobb megrendelőktől, a gazdag arisztokrata- és kereskedővilágtól, mely nem a divattól állandóan elmaradt budapesti mestereknél rendel meg a női ruhát, hanem bécsi párisi, londoni cégeknek. Így képpen a budapesti nőszabók ugyszólván csak tengődnek. De helyzetük egyben nagy nemzetgazdasági kár is, mert évenként tizenhét millió forint megy ki az országból női ruháért, mely, véleményük szerint, bizony it lenne tartható, ha a női szabók legalább a holtszabókhoz a székesfővárosban szakiskolát állíthatnának föl, abban idegen mesterektől idejében eltanulhatnák iparuk legújabb átalakulását s fejlődését. Am azt az iskolát évek óta tartó sürgetésükre sem képesek kapni az iparistülettől, mely kiválasztást sem enged meg. A nőszabók már korábban elpanaszolták bajukat az iparhatóságoknak, mely mellőlük állott; pártolta a törekvésüket a polgármester is, s ők már boldogan várták hároméves vagyuk teljességét, mikor egyszerre ellenük fordult a kereskedelmi és iparkamara. A minap ugyanis népes küldöttségük jelent meg a negyedik kerületi előljáróság s elpanaszolta, hogy legújabbban a budapesti kereskedelmi és iparkamara állt be ellenségei közé. Láng Lajos kereskedelmiügyi miniszter a kamarához küldte le véleményezést végett a nőszabók külön iparistületének kérdését. A kamara nem helyesli a kiválást, mert — szerinte — a nőszabóság egy iparág a léfiszabóság, meg aztán még azt sem tudni voltaképpen, hany nőszabó van Budapesten, mert őket senki sehol nem tartja nyilván. Ezzel szemben a női szabók hangsúlyozzák, hogy az iparistület törzskönyvében nyilvántartják őket s jelenleg hatszáznegyvenhét nőszabómestere van Budapesten. A nőszabókat elkeserítette az iparkamara állásfoglalása a jogos törekvésükkel szemben. Küldöttségük e miatt az iparhatósághoz fordult támogatásért. Szónoknuknak kijelentette újra az előljáróság iparhatósági referense, később az előjáró is, hogy a hatóság szívből pártolja a törekvésüket és újra fölír a külön nőszabóiparistületnek engedése végett a kereskedelmi miniszterhez.

— **Emberélt egy kutyáért.** Szicília szigetének második legnagyobb városában: Catanában egy Turrisi nevezetű paraszt nem fizette meg a kutyáadóját. Costa Vito tartja a kutyával egyetemben ezért behalította a parasztot a városházára. Itt az adón kívül három lira büntetést róttak a parasztra, akik ez a bírság annyira felbőszített, hogy a hivatalos procedúra befejezése után a városház folyosóján késsel támadt a rendőrré. Alaposan meg is szurkálta, de Costa is védekezett a kardjával. Néhány perc múlva volt a dolog, s mindketten összerogytak a késél helyén; Turrisi belehalt sebébe, míg Costa, a rendőr, súlyos sérülést szenvedett és bevitték a rendőrségi fogház kórházába. Főelőpülése után fogja őt a törvény felelősségre vonni, s hogy a szicíliai heves rép dübe ki ne törjön, a végtárgyalásig fogva tartják.

— **Elfogott betörőbanda.** A rendőrség veszedelmes tolvajbandát tartóztatott le a napokban. A banda tagjai egyaránt rovtó multó, veszedelmes emberek, akik még sokáig üzték volna a betörés mesterségét, ha egy régebben fogságba került társuk el nem árulja őket. Az év elején ugyanis letartóztatott Bochnicsék Gézát s betörések és kasszalurások miatt elítélték. Bochnicsék egy héttel ezelőt valamásra jelentkezett és a vizsgálóbíró előtt a következőket mondta:

— Amíg én itt a börtönben szenvedek társaim addig vidáman élek és reményem sincs, hogy amikor kiszabadulok, még meglesz a pénzem náluk. Mért éljenek hát ők jobban, mint én? Elárulom a társaimat.

Elmondta ezután, hogy kik a társai és valamelyes tolvajbandát tartóztatott le a napokban. A banda tagjai egyaránt rovtó multó, veszedelmes emberek, akik még sokáig üzték volna a betörés mesterségét, ha egy régebben fogságba került társuk el nem árulja őket. Az év elején ugyanis letartóztatott Bochnicsék Gézát s betörések és kasszalurások miatt elítélték. Bochnicsék egy héttel ezelőt valamásra jelentkezett és a vizsgálóbíró előtt a következőket mondta:

28 éves bérkocsist. A két testvér tolvajkölcsös lakás-fosztásokat követelt el. Legutóbb *Varga Márton* gyári munkás *Viola*-utca 8. számú lakásából loptak el 370 koronát érv ruhát és ékszert. Az ellopott holmik nagy részét megtalálta *Horváth János* kedvesének Remete-utca 7. számú lakásán.

— **Földösszamlás. Nagyváradról táviratozták:** A várszónál a Kolosvári-utóban földösszamlás folytán három ház belső része beomlott s a többi rész megprepedezett. A lakókat kiköltöztették. Vegyes katonai és polgári bizottság megvizsgálta az épületeket és megállapította, hogy a régi várkastélyval szembeeső udvarok a bástya alatt egészen alá vannak aknázva. A csuszamlás közvetlen oka esőzés lehetett. A várszón környéke más helyeken is srgasztó állapotban van.

— **Éltűnt iskolásna.** *Selovák Emil* tejkihordónak 7 éves *Imre* nevű fia hétón este eltűnt szüleitől a Dobány-utca 18. szám alatt lévő lakásáról s azóta nem tért vissza. A kétségbeesett szülők felkérlik azokat, akik valamit tudnak fiuk hollétéről, hogy azt velük közöljék.

— **Kerekpáros-ünnepély Ős-Budavárában.** Nagy-szabású sportünnepély lesz holnap szombaton Ős-Budavárában. A fővárosi kerékpárosok — több mint 300 kerékpáros részvételével — rendezik ezt az impozáns sportünnepélyt, amely méltóan fog sorakozni a nagyszabású mulatóhely eddig rendezett fényes ünnepélyeihez. Lesz nagy sétahangverseny, diszkladás a *variétében* s a *Folies Comiques* színpadán, majd éjjeli 11 órakor nagy *kerékpár díj-virágkorzó* következik. Értékes díjakkal. A nagy sportterületen *Muskát Jenő* amatőr-bajnok és több más kerékpáros produkciói és versenye után következik a díjak kiosztása, amelyet nagyszabású tüzijáték jelez be. Éjjeli félelgykor a gyönyörűen díszített mecsetben nagy *éltűntetés* a közönség szórakoztatására. A nagy variété-színpadon ezúttal is fellép a *The Georgia Picanninios* néger-csoport az Ő csodás cake-walk táncával, továbbá *Morcschani*, a híres kreol baritonistasszony, aki olyan nagy sikert ért el eddigi vendégjátékával. Vasárnap ismét fényes *gyermek- és nűpűnepély* lesz a szabad területen rendezett táncmulatsággal.

— **Rendőri hírek.** *Hauszler Gábor* 35 éves műszerész a kerepesi-úti *Janits-lele* vendéglőben márcsütöt ivott. A Rókusba viték. — *Botán Lajosné* magánzó Szondy-utca 32. számú ház 11. emeletéről az udvarra ugrott. Veszedelmes sébvel a Rókus-körhözba vitték.

(x) **Capillitor tudomány** alapján készült egyetlen biztos és azonnal ható hajnövesztő és hajpótló szer minden hajbetegség, őszülés és kopaszodás ellen. Egy üveg ára 6 korona. **Főraktár: Magyar királygyógyászati Budapest, Marokkói-utca 2.** valamint minden nagyobb gyógyszerárban és drogeriában is kapható.

(x) **4 1/2 kg. Gyógy-kávét** 15 K. küld bérmentve **Belák István** kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-ú. 4.

(x) **D. Fővárosi-élelmiszer-ellenőrző Kertész Tódornál.**

FŐVÁROS

(*) **Rendkívüli közgyűlés.** *Ehrlich G. Gusztáv* fővárosi bizottsági tag ma délelőtt fölkereste *Halmos János* polgármestert s ötven bizottsági tagtársa nevében rendkívüli közgyűlés összehívását kérte. A közgyűlés egyetlen tárgya a *vasárnapi munkaszünet szabályozása* dolgában való állásfoglalás lenne.

A gyűlésen *Ehrlich G. Gusztáv* és társai indítványt akarnak tenni, hogy a közgyűlés tiltakozzék a miniszteri rendelet ellen és követelje a vasárnapi munkaszünetnek az egész vonalon való rendezését, vagyis tiltsa be a miniszter a piaci árusítást is. Másik óhajuk az városatyáknak, hogy a miniszter *Ujpest*-en ugyanazoknak az elveknél alapján rendezze a vasárnapi munkaszünetet, mint a fővárosban.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter ugyanis azt ígérte, hogy a fővárost legkésőbbben e hó 19-éig leiratban fogja értesíteni arról, hogy a rendelet ellen fölmerült panaszok dolgában miként határozott. A város-házán várták is egyre a leiratot, mindeztől azonban nem érkezett semmi. Az érdekelt kereskedők pedig már a legnagyobb mértékben türelmetlenek, mert a viszonyok rendezetlenségétől folytan súlyos anyagi károkat szenvednek. — *Halmos János* polgármester, akit a fővárosi polgármestert távollétében az összehívás joga illet, a bejelentést tudomásul vette. A rendkívüli közgyűlés a jövő hét szerdáján lesz, ha lesz.

Mert a miniszter, mint ma telefonon a polgármesternél a kereskedelmi minisztériumból jelentették, már aláírta az új rendeletet. Az új rendeletben a miniszter a *nyitni piacokon és a vásároknak* is megtiltja az *iparikkéneknél vasárnapon való árusítást*. A rendeletet holnap adják ki s valószínűleg már a holnapi hivatalos lapban közléstessik. Az újpesti árusítást nem szorítja meg a miniszter. Mibelyt a rendelet nyilvánosságra kerül, a polgármester meg fogja hallgatni *Ehrlich Gusztávot* és

társait s ha azokat az új rendelet nem nyugtatná meg, a jövő szerdára összehívja a rendkívüli közgyűlést.

(*) **Miniszteri jóváhagyás.** A főváros közgyűlése a *Stefania* gyermekkórház segítésére 12.000 koronát, az Ő-budai ág. ev. egyház segítésére 3500 koronát szavazott meg. A belügyminiszter e határozatokat ma jóváhagyta.

(*) **A főváros a drezdai kiállításon.** *Halmos János* polgármester a székesfőváros fogalmazói karából dr. *Seregi Zoltán* tanácsjegyzőt, dr. *Wildner Ödön* fogalmazót és elnöki titkárát és dr. *Harzer Ferenc* fogalmazót kiküldte a drezdai városi kiállításra; az előbbi kettőt a munkásjelölti intézmények, az utóbbit a városrendezési és szabályozási ügyek tanulmányozására.

(*) **Az elárverezett Cséry-féle vállalat.** Ifjú *Cséry Lajos* személtuvarozási vállalata két esztendővel ezelőtt egy részvénytársasággá alakult át. A budapesti bankgyűlés vezetősége alatt erre a célra megalakult pénzosztó *Cséry Lajos*-nak a vállalat tulajdonjogát 12.000 darab 500 forintból szülő törzsrészt adott, mely részvényemennyiségre lombardirozás utján 1.000.000 koronát kölcsönzött, 1903. július 8-iki lejáratl. A lejáratkor *Cséry Lajos* a lombardirozott részvények kiváltásáról nem gondoskodott, ezért az időközben leszámításba jutott bankgyűlés árverést tüzetelt ki a részvényekre, melyet ma tartottak meg *Hupp kir. közjegyző* irodájában. — A 2.400.000 korona névértékű részvényeket a leszámításban lévő Budapesti Bankgyűlés vette meg egy stultgarti céggel egyetemben 700.000 koronáért.

(*) **Pályázat tandíjmentes helyekre.** A tanács a budapesti kereskedelmi kamara felsőbb kereskedelmi iskolájának újrarendésben lévő 14 tandíjmentes helyre nyilvános pályázatot hirdet. A kérvények e hó 28-ig adandók be a tanács iktatóhivatalában. A pályázóknak a megkívánt előképzettségben kívüli budapesti születésűket és illetőségüket, továbbá vagyontalanságukat kell igazolniok.

SZÍNHÁZ, ZENE

Ujházy vendégjátéka. Ma este játszott *Ujházy* negyedszer a Városligeti Színházban. A *Köcsönkért* felében a *Miniszter előszobájában* lépett ezúttal fel a színelőadás megítélésénél zajosabb ünnepe a mestert, aki alig győzte megköszönni a közönség nagy szeretetét. Az esti sikeréből szép rész jutott a másik vendégnek: *Gabányi István*nak is, nemkülönben a színház talantumos naivjának, *Étsy Emil*ának is.

Kisfaludy Színház. *Kerekes Mihálynak* *Obra. novics Sándor* című drámája pénteken nyolcadszor, vasárnap tizedszer kerül színpadra a *Kisfaludy Színházban*. Pénteken *Falusi István* a szabadkai színház tagja lép fel *Sándor király* szerepében. Szombaton pedig maga a szerző fogja eljátszani *Györgyevics* hazafias szerepét.

Budai Nyári Színház. *Gounod Faustja* holnap pénteken kerül először színpadra a *Budai Nyári Színházban*. A címszerepet *Mihályi Ernő*, *Margarettát* *Anday Blanka*, *Szebelt Jámber Ilona*, *Mártát* *Kállay Luiza*, *Meistőt* *Vajda Alfréd* és *Valentint* *Környei Béla* éneklék. A közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik az opera előadására iránt.

Hangverseny. *Somogyi Mór* zongoraművész e hó 23-án a *Stefania*-szálló dísztermében fényesen sikerült hangversenyt rendezett, amelyen neje *Somogyi Karola* operatársnője, *Zeska Károly*, a bécsi Burgszínház tagja és *Croci Bona* működtetők közre. *Somogyi Mór* bravuros technikájával ragadta a közönséget viharos tapsokra. *Somogyi Karola* gyönyörű hanggal több dalt adott elő művészi finomsággal.

Diszkladás a kassai színházban. A vasárnap megnyílt kassai Rákóczi-kiállítás alkalmából este diszkladás lesz a színházban, a következő műsorral: 1. Rákóczi-nyitány. 2. Vitézi ének Rákóczi Ferencről; Szávay Gyula költeménye. 3. Kuruc-dalok. 4. A II. Rákóczi Ferenc fogsága című színmű 3-ik felvonása. 5. Rákóczi üzenete Lengyelországból. Kiküldtja 1703. május 22-én Huszti város piacán Rákóczi hírnöke. 6. Rákóczi megjelenése az ónodi országgyűlésen. (Némakép.) 7. Az 1000 év színmű 6-ik képe. 8. Rákóczi hamvai. *Kua Béla* költeménye. 9. Rákóczi-induló. *Komjáthy János* színgazgató zenekivitel *Jókai Mór* Kassán való tartózkodása idején az Ő tiszteletére előadta az Őz költő *Könyves Kálmán* című szomorújátékát is.

Sarah Bernhard Londonban. Nem máz ez a *Wörtné*, amelyet azonban a francia lapok mostanában elevenitnek fel. Akkor még *Bernhard Sára* jó néhány évvel fiatalabb és kevésbé lange volt. Az „isteni” *Sára* már tagja volt a *Comédie Française*-nak, de még nem volt a francia színművészet legdrágább csillaga, amennyiben esténként 60 sterlingért is ragyogtatta művészetét, holott ugyanakkor *Langlois Lili* 100 sterlingen alul szóba sem állott az igazgatókkal. A *Comédie Française* Londonban játszott. Az egyik felvonás végén a walesi herceg páholyába kérte a művésznőt. A páholyban a trónörökösön kívül még egy

ur ült, akit a walesi herceg mint sógorát mutatott be. A művésznő meghajolt de többet nem törődött a trónörökös sógorával. Mikor visszatért a színpadra, társnői megkérdézték, mit beszélt a királlyal.

— Mifele királlyal? — kérde a művésznő.
— A görög királlyal, a trónörökös sógorával, aki vele a páholyban ült.
Sarah rémülten rohant vissza a páholyba és zavartan kért becsúsanat a királtyól.
— Illet en voltam, felség, de nem tudtam, hogy koronás uralkodóhoz van szerenőm.
— De hiszen megmondtam, hogy a sógorom — neveltet a trónörökös.
— Igaz... igaz... felel a művésznő, de azért lehet szappantízó is! Nem következés, hogy király legyen.

Nyilttér.

Gyakornok elsősorú gyáriroda részére vidékre kerestetik. — Kedző fizetés havi 60 korona és szabad lakás. Ajánlatok felső kereskedelmi iskolai bizonyítvány másolattal ellátva **Schwarz József** hirdetőjébe **Marokkai-utca** küldendők: **Gyakornok-vidékre** 6259. sz. a.

(Az e rovat alatt közöltetelnek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A szökőév.** A Kuria felülvizsgálati tanácsában ma a komoly bírák mosolyogtak. Egy vidéki ügyvéd, aki polgári pörét azért veszítette el, mert beadványát egy napot megkésélt — igazolással élt. Azt hozta föl mentésére, hogy jöhímszüleg tévedett, mert idáig azt hitte, hogy az idei márciusnak nem harmincegy, hanem harminc napja volt, s ezért adta be kilógásait április elején; és csak az iktató világoztotta föl, hogy a folyó év, nem — szökő-esztendő.

§§ **Aki a nevet tagadja.** *Lefkovits Béla* Benjamin *Faragó Péter*nek volt az üzleti alkalmazottja. E minőségében gadjára kárára sikasztást követelt el s megszőkött *Becebe*. Az oltani rendőrség a budapesti rendőrség megkeresésére letartóztatta de a bécsi törvények megtámadta kiadását s szabadlábra helyezte. Ez évben *Lefkovits* lerándult Budapestre, ahol ismét letartóztatták s a törvények szikkasztás büntette miatt való elhelyezte. A mai, *Sepegy* bíró emlékséssel megtartott főtárgyaláson *Lefkovits* megúdvá, hogy volt gadjára, *Faragó Péter* időközben Amerikába költözött ki, nemcsak azt tagadta, hogy bűnös, hanem azt is tagadta, hogy ő *Lefkovits Béla* Benjamin. Dr. *Hodászy* ügyész, miután a panaszos *Faragó Péter* meg nem idézhető, kénytelen volt azt indítványozni, hogy a törvények a vádlott személyazonosságának megállapítása céljából rendeljen el pótvizsgálatot. A védő hozzájárult az ügyész indítványához, de kérte védettének szabadlábra helyezését. A törvények érendelte, hogy a személyazonosság megállapítása céljából szükséges pótvizsgálat végett az iráoktat a vizsgálóbíróknak adják ki, egyben pedig érendelte a szabadlábra helyezését.

§§ **A tolvaj merénylője.** Március 23-án a kora reggeli órákban *Ribniczky Emil* foglalkozásné kétfő csavargó két rovimultu pajtásával *Prielker József* kúcsinálával és *Szics József* álnéven *Boger-Paraszti József* hajókocácskát becsont az aerogengáz-társaság raktárhajóségébe. A három tolvaj egész délig részlete a raktárajtót vaspántjait. Deltájában azonban *Fehér József* házmeister figyelmessé lett a zajra s meglepte a tolvajokat. *Pichler* és *Szics* eszeveszett futásban kerestek menekedket, de harmadik pajtasuknak már nem volt elég ideje a menekülésre. Ekkor, hogy elfogatását meghusitása, revolvert rántott s rálőtt *Fehér József*re, akit a golyó arcaá talált, ugy hogy nyomban össéesett. A rendőrség csakhamar kézrekerítette a jeles közkereseti társaságot s a befejezett bűnvizsgálat után a törvények vádatanácsa — az ügyesség vádunditánya értelmében *Ribniczky* szándékos emberölés kísérletre és lopás büntette, *Pichler* és *Szics*öt pedig csak lopás büntette miatt helyezte vád alá. *Ribniczky* bűnügyét az esküdszék már az őszszel tárgyalni fogja.

TÁVIRATOK

Moulins, július 23. Tegnap kezdődött meg a helybeli polgári bíróság előtt *Rebillat* ezredes *Demoret* asszony és *De la Hay* volt *Boulangier*-párti képviselő ellen indított perének tárgyalása. Az ezredes azzal vádolattik, hogy árnynyokodással része volt *Demoret* márk halálában, akit egy sáharal utja alkalmával megöltek. *Rebillat* 100.000 franknyi kártérítést követel.

Róma, július 23. A *Tribuna* azt jelenti *Nápoly*-ból, hogy a *Vezuv* kitérése folytonos erős robbanások között még mindig tart. A *Pompei* felé vezető utakon a láva nagy tömegben ömlik.

A királyi pár Irhonban.

Dublin, július 23. A királyi pár a királyi diszkterben csapatszemlélet tartott a 10.000 főnyi

katonaság felett. A nagyszámban összegyűlt közönség lelkesen üdvözölte az uralkodópárt.

Szerbia és Franciaország.

Belgrád, július 23. Péter király ma kiballgatáson fogadta Benoit György francia követet, aki átadta megbízólevelét. Miután a követ Loubet elnök nevében üdvözölte a királyt, Péter király szívélyesen válaszolt: Ön, követ ur, különös igényt tarthat jóakaró fogadtatásomra, mert Franciaországot képviseli, ezt az országot, mely száműzetésem alatt fogadtott hazám volt. Franciaország megnyitotta előttem hadseregének soraikat.

Az audiencián jelen voltak *Kaljevic* külügyminiszter és a francia követség tagjai.

Az osztrák-magyar kiegyezés.

Bécs, július 23. Az *alsó-ausztriai* kereskedelmi és iparkamara késő este széjjelküldte évi jelentését, amelynek legnagyobb része a Magyarországgal való kiegyezésről és az autonóm vámtarifáról szól. A kiegyezést tárgyaló fejezetekben felsorolja a jelentés azokat a nagy akadályokat, amelyek az utóbbi időben az expedíció eljárás előgördültek és hosszasan fejtegeti azokat a nagy hátrányokat, amelyek a kiegyezési javaslatok tárgyalásának elhalasztásából s a bizonytalanságból származnak. Az 1907. évre kitöltött határozat a monarchia egész nemzetközi kereskedelem-politikáját végzetes veszedelemmel fenyegeti. Részletesen fejtegeti a jelentés a kiegyezési javaslatok rendelkezéseit s utalva a Magyarországon Ausztria ellen minden téren megnyilatkozó hangulatra és ellenszenvre, felhívja az osztrák kormányt, hogy az állami szállításokban elsősorban az osztrák ipart pártolja, a közös államháztartásban pedig mulasztatlanul vegye igénybe a kvóta arányában az osztrák termelést.

Az autonóm vámtarifával szemben, amelyre Magyarország rányomta saját bolyegét, szintén aggodalmakat táplál a kereskedelmi és iparkamara jelentése, de hangsúlyozza, hogy ezeknek ellenére — különös tekintettel az osztrák mezőgazdaság érdekeire — elsőrangú szükség az évek óta tartó bizonytalanságnak véget vetni és a mai labilis állapotot, melyet a viszonyosságon kívül semmi sem védelmez és biztosít, jíz évre szóló szerződéssel pótolni.

Dilke Németország ellen.

London, július 23. (Alsóház.) A külügyi köitésvetést tárgyalása közben kifejté *Dilke*, hogy az angol király és Loubet elnök látogatása, valamint azon beszéd, melyet *Balfour* tegnap a francia küldöttségnek mondott, különös ellentétben áll azon eljárással, melyet az angol kormány Németországgal szemben követ. Ezen Németországgal szemben követelt eljárás rendkívül állhatatlan és károsítja az angol érdekeket. A kormány a venezuelai ügyben és a Bagdad-kérdésben hízelt Németországgal. Az az álom, hogy Németország segíteni fog (Oroszország ellen, mindig nyugtalanította a kormány államvezetését. Most vették észre, miután már késő, hogy ez épp úgy álom volt, mint az Olaszországgal Franciaország ellen való szövetekezés eszméje. Bár a kormány eddig hízelt Németországnak, mégis felemelt hangját akkor, mikor hírtelen felfedezték a kanadai panaszt. Anglia Németország támadó eljárásának áldozata.

Németország és Amerika.

Berlin, július 23. A *National Zeitung* írja: Az amerikai „pénzrendszer-bizottság” tiszteletére rendezett fogadási estén úgy német, mint amerikai részről kifejezést adtak a két nemzet között levő jó viszony szükségességének. *Hanna*, az amerikai bizottság és *Creal*, a mexikói bizottság vezetője kijelentették, hogy indítványukat sehol sem fogadták jobb indulattal, mint Németországban.

A mandzsuriai kérdés.

Peking, július 23. *Csing* herceg *Conger* amerikai követhoz levelet intézett, melyben visszautasítja a mandzsuriai városoknak idegenek számára való megnyitását. *Csing* herceg utal arra, hogy Kína egyáltalán nem nyithat meg olyan városokat, melyek nincsenek tulajdonában, hanem orosz csapatok tartanak megszállva, és azon bonyodalmakra, melyek a megnyitásból keletkezhetnek. Lehetséges, hogy meggyezésre kerül a sor, amennyiben felveszik *Tatungka* megnyitását az Amerikával való kereskedelmi szerződésbe.

Washington, július 23. Hivatalos körökben bizonytalanságból vannak a felől, hogy hogyan értesít *Csing* hercegnek a mandzsuriai városok megnyitásának visszautasítását illető közlést, mert nem kaptak hírt a közlés teljes szövegéről. Ha ez a kínai kormány magatartását tökéletesen kifejezi, akkor a helyzet valószínűleg végleges megoldást nyer. A kormány továbbra is érvényesíti befolyását a mandzsuriai városok javára.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, július 23. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladott *buxa*: tiszavidéki 8.10—8.60, fehérmegyei 7.80—8.30, tótfelvidéki 7.60—8.—; *ross*: tótfelvidéki 6.55—6.70, új 6.70—6.80, pestmegyei 6.65—6.75, külföféle magyar áru 6.35—6.65, *tengeri* 6.80—6.70, *szar*: magyar 6.50—6.25, válogatott 6.60 K.

New-York, július 23. (Terménytársad.) (Zárulat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 18.50 (12.25), július 18.20 (18.20), Októberre 9.87 (9.94). *New-Orleans*-ban helyben 18.1/2 (18.—). — *Petrolium*: *Stand white* New-Yorkban 8.55 (8.55). *Stand white* Philadelphában 8.50 (8.50). *Raffined* in Cases 10.50 (10.50). *Credit* Balances at Oil City 1.56 (1.53). — *Zsír*: *Western steam* 8.10 (8.10). *Robe és Brothers* 8.10 (8.10). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Júliusra* 67.1/2 (66.1/2). — *Szept-re* 56.1/2 (55.1/2). — *Dec-re* 56.1/2 (55.1/2). — *Buxa irányzata* állandó. *Piros ószi* helyben 81.1/2 (80.1/2). — *Júl-ra* 81.— (80.1/2). — *Szept-re* 81.— (80.1/2). — *Dec-re* 81.1/2 (80.1/2). — *Máj-ra* — (—). — *Gabona szállítási díja* *Liverpoolba* 1.1/2 (1.1/2). — *Kávés*: *fair Rio* 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — *Júliusra* 3.60 (3.60). *Okt-re* 3.80 (3.85). — *Liszt*: *Spring Wheat* *clears* 8.50 0.— (0.— 3.50). *Cukor*: 3.1/2 (3.1/2). *Ón*: 27.50—27.75 (27.25—27.50). *Bécs*: 13.25—13.50 (13.37—13.50). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, július 23. (Terménytársad.) (Zárulat.) *Buxa irányzata* állandó, *Júliusra* 75.1/2 (75.1/2). — *Szept-re* 76.1/2 (75.1/2). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Júl-ra* 60.1/2 (49.1/2). — *Zsír*: *Júl-ra* 7.80 (7.77). *Szept-re* 7.07 (7.95). — *Szalonna short clear* 8.56 (8.56). — *Sertészsír*: *Szept-re* 14.32 (14.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Legujabb.

A pápa halála.

Róma, július 23.

Az *Osservatore Romano* szerint a mai gyűlés, melyen 30 bíboros vett részt, *szombatra tüzte ki XIII. Leo temetését*. *Megre Tarozzi* bizták meg az elhunyt főpapért való imádság elmondásával és *megre Sartit* a „megválasztandó” főpapért való imádság szerkesztésével. A *Giornale d'Italia* szerint a gyűlés ama jegyzékkel is foglalkozott, mely a szentszéktől elfogadott követségi karhoz lesz küldendő. Több bíboros egyhangulag annak a nézetnek adott kifejezést, hogy ezen jegyzékben ne ejtsék el az előbbi tiltakozásukat, azonban mérsékeltab alakot alkalmazzanak. A jegyzék megszerkesztésével *megre Merg del Vall* bizták meg.

Róma, július 23.

A *Giornale d'Italia* azt jelenti, hogy *Oreglia* bíboros a klerikális városi tanácsosok fogadtatásánál megemlékezett azon beszédekről, melyek a városi tanács utolsó ülésében XIII. Leo pápa tiszteletére hangzottak el, és nékik a szent gyülekezet nevében is köszönetet mondott és köszönetet kért a szabadelvű városi tanácsosoknak is tolmácsolni. *Oreglia* aztán kiemelte, hogy a beérkezett részvevő táviratok között olyanok is vannak, amelyeket olasz kerületi tanácsosok küldtek, amire 25 év előtt senki sem számított volna.

Róma, július 23.

A *Giornale d'Italia* szerint XIII. Leo végrendelete 30 oldalra terjed. Hír szerint ebben a pápa az ő általa kezdeményezett egyházi politika folytatását ajánlotta utolsó akaratát végrehajtónak. A végrendelet intézkedéseket tartalmaz a pápa vagyonára nézve, melyet ő szentsége egészen egyházi célokra szentel és úgy rendelkezik, hogy földi hályvét a *lateráni Szent János-templomban* helyezték nyugalomra.

II. Celesztin utódját ez szavak jelzik: *Inimicus expulsius*, kiűzött ellenség; s csakugyan utódja II. Lucius lett, családi nevén *Caccianemic*, ami annyit tesz: aki az ellenséget üldözi.

II. Lucius utódjáról ezt mondja: *Ex magnitudine montis*, a hegyek magasságából. III. Jenő pápa csakugyan a toszkáni *Grandmonte*-családból származott.

Utódját, IV. Anasztáz így jelzi: *Abbas Suburbanus*, Suburra apátja; családi neve valóban Suburra Konrad s apátja volt egy zárdának. És így tovább.

A jövendőlések ellenfelei kifogásolják annak hitellességét s azt vetik ellene, hogy csak 1595-ben tette közzé *Wion Arnold* Szent-Benedek-rendi szerzetes; csak hogy, mint a kiadó előszavából kitűnik, ismerték a jövendőléseket már sokkal előbb is és azonfelül az 1595 utáni jóslatok épp oly jól beváltak, mint az 1595 előttiéik.

Eleendő lesz néhány példa e korból is, *de Place* grófnak Párisban, 1894-ben megjelent, *Prophétie de saint Malachie* című rendkívül érdekes füzete nyomán:

Cruz Romulea: *Romulus* keresztje vagy római kereszt; VIII. Kelemen pápa, az Aldokraudinai családjából, mely család az első római keresztények utódjának tartja magát s keresztbe tett faágat hord cimerében.

Undos vir: aki előtűnik, mint a bullám; XI. Leo, megválasztották 1605. április 1-én, koronázásakor megizzadt, meghűlt, még ugyanazon hó 27-én meghalt. Jött és elment, mint a hullám.

Gens perversa: gonosz faj; IV. Pál, kinek cimereben sárkány és sas, ragadozók szerepelnek; ő fejezte be a Szent Péter-templomot, melynek homlokzatán cimere is ragyog.

Lilium et rosa: lilium és rózsza; VIII. Orbán pápa, kinek cimereben tényleg lilium és rózsza szerepelnek.

Jucunditas crucis: a kereszt öröme; X. Inoc; akít a szent kereszt fölmagasztalásának napján választottak pápává. Az általa épített Pamphili-vilátt utánoztatta XV. Lajos a híres versaillesi palotában és parkban.

Poenitentia gloriosa: dicsőséges bűnbánat; a velencei Ottobini Péter. Bűnbánó péter melléknévvvel. Mikor pápává lett, pénzeire a *Poenitentia gloriosa* körirattal verete.

VI. Pius: *Peregrinus Apostolicus*, apostoli zarándok. Utazott Bécsbe, elragadták Savonába s meghalt Valentiában.

VII. Pius: *Aquila rapax*, ragadozó sas. Rómából I. Napoleon elvitette, akinek cimere a sas volt.

IX. Pius: *Cruz de cruce*, kereszt a keresztből. Alkalmazható e megjelölés tájfalakkal telt uralkodására, de arra is, hogy a vele ellenségeskedésben állt szavojai ház cimerében a keresztet viseli.

IX. Pius után jött XIII. Leo: *Lumen in caelo*, égi világosság.

XIII. Leo után szent Malakias jóslata már csak kilenc papát említ. Leo utódja lesz *Ignis ardens*, égő tűz.

Ignis ardens után jönnek még: *Religio depopulata*, népétől megfosztott vallás, *Fides intrepida* retenthetlen hit, *Pastor angelicus* vagy *Pastor anglicus*, angyali vagy angol pásztor, *Pastor et Nauta*, pásztor és hajós, *Flos storum*, virágok virága, *De mediata luna*, a hold közbenjárása folytán, *De labore solis*, a nap munkája által és *Gloria olivae*, az olajfa dicsősége.

Végül jön az utolsó pápa, II. Péter, akiről Malakias a következőket jövendőli:

Akkor eljövendnek az utolsó üldözések a római egyházra és Római Péter fog ülni a szent széken. Legelőttni fogja jühat meg számlálhatlan zavargások közepette és amint ezek elmulnak, leomlik a hét hegyeken épült város (Róma) és eljövend a rettenetes ítélet, hogy megítélje népét.

Ez volna tehát az utolsó ítélet.

Az új papáról így szól Malakias jóslata: *Ignis ardens*.

A papajelölt bíbornokok közül hárman vannak, akikre a jövendőli ráillik: *Oreglia*, *Swampa* és *Gotti*.

Oreglia bíbornok cimereben oltár van, amelyen áldozati tűz ég. *Swampa* cimereben egy kutya visz égő fáklát, *Gotti* cimere pedig lobogó fáklja. Azonban szent Malakias jóslata *Ignis ardens*re vonatkozólag még hozzátéti: *Et a litore veniet*. És a tengerpartról fog jönni. Ennek a feltételnek viszont *Capocastro* bíbornok felel meg, aki Marselleiben, 1824-ben született, ma a Vatikán könyvtárnoka s *Margit övegy* királynő gyónatója. De elég a találgatásokból. Hogy ki lesz a pápa, azt még csak az Isten tudja — elég lesz majd megválasztása után keresni benne, miért *Ignis ardens* s hogyan venit a litore?

KÜLÖNFÉLÉK

Szent Malakias jövendőlései a papákról.

XIII. Leo pápa utódjáról a következő jóslat szól: *Ignis ardens* (égő tűz). Ez a jóslat Szent Malakiasról származik, aki a XII-ik században élt, 1094-ben született Armaghban, Irthonban, papi pályára lépett, *Counaught* püspöke, majd Armagh érseke lett s mint ilyen halt meg 1148-ban. IV. Kelemen pápa alatt szentté avatták. A jövendőliés II. Celesztin pápa idejében történt, akit 1143-ban választották pápává. Felsorolja a pápa utódait, számszerint tizenötöt s mindegyiket pár jellemző szóval jelöli meg, mint ahogy XIII. Leo utódját, és ezek a szavak az illetők eredetéről, nevükről, valamely jellemző tulajdonságukra, vagy uralkodásuk egy eseményére vonatkoznak. A *Tissantul* című lap közli ezeket a jóslatokat és meglepő, hogy a jóslatok nagyrészt miy pontosan ráillenek az eddigi papákra. Ime néhány példa:

+ A világ legnagyobb léghajója. Az angol hadügyminiszter megbízásából gróf Zepellin léghajójának megépítője, Barton most egy hadiszolgálatra alkalmas léghajót épít. A léghajó egyike lesz a legnagyobb ilyenféle alkotásoknak, amelyet valaha építettek. Maga a léggömb 180 láb hosszú, 75 láb magas és 50 láb széles lesz. Belvilága 20.000 köbláb gáz beölgadására képes. A léggömből egy bambuszsztrézekből összerótt óriási kosár fog lüggni, amely 5 embernek, 3 darab 5"-50 lóerőjű petroléum-motornak és elégséges mennyiségű élelmiszernek meg ruhaneműnek fog helyet adni. Mindezenkívül pedig még 7 tonna, tehát 7000 kilogramm külön súlylyal is megterhelhető lesz a léghajó. A kormányzást — alkalmas időben — a hajókosár oldalain alkalmazott 12 láb hosszú csavarszármak fogják teljesíteni, amelyek perenkint 1000 forgást fognak végezni. Szélviharban azonban a léghajó nem lesz kormányozható. Az építés az Alexandra-palota környékén folyik egy külön erre a célra emelt óriási nagyságú fedett csarnokban. A léghajó tervezői remélik, hogy augusztusban már meg is történhetik az első felszállás.

Az Alexandra-palota környéke tehát most igen érdekes látványokat nyújt. A rengeteg alkotmánykésztésén kívül — amelynek óriási jelentősége mári ki van fejtve az állványokon — naponta történnek kísérleti felszállások is, amelyekben Gaudron és Spencer léghajósok vettek részt. A kísérleti felszállások a léghajók tanulmányozása miatt törtétek, mert a nagy léghajó is onnan fog telemelkedni.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A magyar szőlészet tanulmányozása. Az osztrák földmivélségi miniszter két kiváló szakemberét: Portale Károly udvari tanácsost és Kührman K. borászati főfelügyelőt kétheti tanulmányuttra küldte ki Magyarországra az itteni szőlészeti és borászati intézmények s a szőlőelutjtás tanulmányozására. Az osztrák kormány kiküldöttei e héten két napot töltötek Budapesten és ezalatt Dobokay Lajos miniszteri tanácsos, Istvánffy Gyula, az országos kísérleti állomás igazgatója és Krámszky Lajos lövegész társaságában megtekintették a budaiokai pincemesteri tanfolyamot, hol őket Rácz Sándor, a tanfolyam igazgatója kalauzolta. A kiküldöttek a pincemesteri tanfolyam pincéiről s az ott kezelt borkészletről, mely az állami szőlőtelepeken termelt és csupa felújított ótványzóólókból származik, nagy elismeréssel nyilatkozik. Megtekintették továbbá az ország szőlészeti kísérleti állomását és az ennek céljaira folyamatban levő új építkezéseket és az ország kémiai intézetét is melyek szintén nagyon megnyerték tetszésü-

ket. Azután Darányi földmivélségi miniszternél tisztelegtek és megköszönték neki tanulmányutjuk végét tett intézkedéseit. Budapestről Méné-Magyar vidékére utaztak, honnan Tokaj-Hegyaljára, az Érmellékre, Baranyamegyére és a Balaton mellékére fogják utjukat folytatni.

A magyar kir. államvasutak június havában, illetve az év első felében lebonolyított áruforgalmáról a következő adatokat közölhetjük:

Június havában a feladott fizetőárak mennyisége 183.260 kocsiarakomány volt, ami 19%-kal vagyis 1.899 kocsiával kevesebb, mint a múlt év megfelelő havában; nagyobb volt ugyan a feladásra került gabona s egyéb mezeli termény, továbbá a liszt, szén, cukor, érc és mész mennyisége, de az a többletet a kisebb fa-, szén- és szalma-, vas-, kő- és darabút-feladás paralizálta. Feladatot ugyanis június hónapban gabona 15.049 (+ 3487) kocsi, liszt 7544 (+ 54), asztalt szilva és szilvaiz 41 (+ 26), káposzta, burgonya és gyümölcs 1613 (+ 884), bor 795 (+ 46), szesz 439 (+ 110), szén 22.376 (+ 1633), ércök 3144 (+ 404), mész 2151 (+ 324), élt állatok 11.078 (+ 126) kocsi 1:60 (+ 1169), sör 1930 (+ 96), só 1292 (- 78), kőolaj 676 (- 107), dohány 522 (- 23), vas 461 (- 543), taneműk 23.959 (- 1872), kővek 14.154 (- 1972), széna és szalma 435 (- 329), cserbélj 109 (- 45), egyéb itt külön meg nem nevezett kocsiarakomány áru 21.198 (- 2606) és végre darab-árak 49.493 (- 2559) kocsi. Az év első felében tehát a feladott fizetőárak mennyisége ez évben 1.154.433 kocsiarakomány, ami 39.188 koronával, vagyis 83%-kal több mint tavaly, mely a többi éltől a nagyobb gabona-, liszt-, szén-, fa-, mész- és cukorfeladás eredménye, míg nagyobb elmaradás szénmél és szalmánál, élt állatoknál és darabáraknál mutatkozik.

Az Egyesült Államok idői terméselátását a földmivélségi miniszterhez érkezett tudósítások jelenleg a következőkre becsülik: buza 246 millió hektoliter, rozs 10 millió hektoliter, zab 294 hektoliter, tengeri 740 millió hektoliter. A terméselátások tehát a múlt hónap közepe óta búzánál 10%-kal, rozsnál 5%-kal csökkentek. A zab állása a legutóbbi hónapban nagyon keveset változott, némi csekélységgel romlott. A vetések állása a múlt év ugyanezen időszakához hasonlítva, a buza és rozs valamivel jobb, a zab és tengeri gyöngyebb termést ígér, mint tavaly ilyenkor. A terméselátás ugyanis:

	1903	1902
	július hó közepén	július hó közepén
	millió hektoliter	millió hektoliter
buza	246	227
rozs	10	87
zab	294	323
tengeri	740	835

A fővárosi marha fővágbóhid bóraktára. A székes-lőváros tanácsa a fővárosi szarvasmarha-közvágchidon létesítendő bóraktárt épület építéséhez szükséges munkálatok vállalatba adása céljából augusztus hó 11-én, kedden délelőtt 10 órakor a központi városbáza II. emeletén levő ülésteremben nyilvános árjegyzést tart. Ez alkalommal a következő munkák kerülnek árjegyzés alá: 26940 korona 87 fillér

költéssel előirányzott bonási-, föld-, kőmives- és elhelyező munka: — 2612 korona 23 fillér költséggel előirányzott kő aragómunka; 9686 korona 18 fillérel előirányzott vas munka; — 3789 korona 41 fillérel előirányzott ács munka; 3608 korona 63 fillérel előirányzott bádógos munka; 671 korona 20 fillérel előirányzott asztalos munka; 3321 korona 60 fillérel előirányzott lakatos munka; 524 korona 61 fillérel előirányzott mázó munka; 2168 korona 64 fillérel előirányzott burkolati munka és 2360 korona 81 fillérel előirányzott csatornázási munka. Az ajánlatok vagylagosan akár az összes, akár pedig az egyes munkákra külön-külön tehetőek meg. A részletes leletelek a tanács II. ügyosztályban (Központi városbáza I. em. 208.) tudhatók meg.

Vá. árcsarnok. (Vámos és Brust hatsági közvetítők üzleti jelentése.) A mai nap forgalma kis hozatalok mellett szintén csendes lefolyású volt. Reszleteiben a következőképpen alakult az üzlet: **Husfélék:** V. déki marhahús eleje 70—80, hátulja 80—100 korona mm.-kint. Oldó borjúk bőrbén, hosszan mérve, súlyfeletorás nélkül 80—90 fillérel nyertek elhelyezést kilónként. Lehuozott sertésbús 100—108, sertésbús szalonnával 108—114 fillér kilónként. **Tajásbús** lánnya az üzlet, az árak hnyadótáltak és ma Ir. iriss tojás névleges ára mivel eadatos nem történt 55—56 korona volt eredeti ládánkint. **Tejtermékekben** megjavult az üzlet, a hozatalok kisebbek lettek, a vetésekbe növekedett és így természetesen az árak is emelkedtek. Ma I. szőv. teavaj 1.90—2.10, jó iriss főzővaj 1.50—1.60 és tehénúró 1—1.6 fillért jegyzett kilónként minőség szerint. **Vágott baromfiók** szintén kicsinyek a hozatalok. **Élt baromfió**, ranti való csirke 1—1.30 fillér, sütni való csirke 1:0—1.80 fillér, tyúk 200—260 fillér, kacsá 240—280, — fillér, liba 360—500 fillér páronként minőség szerint. **Vadidél:** 62 130—140 fillér, szarvas 60—70 fillér kilónként. **Gyümölcsfélék**ből ma kevés áru érkezett és így az árak emelkedtek. Ma szines kajszinbarack 32—40 fillér, őszibarack 50—60 fillér, meggy 60—80 fillért jegyzett kilónként minőség szerint.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestien 38.50 korona pénzben 39.50 korona áruban. — **Bécsben** a kontingentál készáru 4.60 korona pénzben 42.80 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásári téri vásári penzár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökor 594 darab, magyar tehén 428 darab, szerbiai ökor 2:28 darab, szerbiai tehén 243 darab, növedékmárha 25 drb, bivaly 133 drb, bika 193 darab, összesen 3099 drb. **Gazdasági marhák:** igaz- és hízalivaló ökor 134 darab, tejesstehén 115 darab, igaz bivaly — darab, tünd — darab, bika — darab, üszö — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért: Magyar hizott ökor, legjobb minőségű 66.—K-tól 72.—K-g, kivételesen 73.—K., 100 kilónként élő súlyban, középminőségű 60.—K-tól 64.—K-g, silányabb minőségű 54.—K-tól 58.—K-g, Magyar legelőmarha jobb minőségű 54 K-tól 64.—K-g, kivételesen —K-g, Silányabb minőségű 46 K-tól 52 K-g. Tarka hizott ökor, legjobb minőségű 68.—K-tól 76.—K-g, kivételesen 79 K-g, középminőségű 66 K-tól 66.—K-g, silányabb minőségű 52 K-tól 58 K-g. Szerb és boszniai ökor legjobb minőségű 50 K-tól 68.—K-g, kivételesen 70 K-g, silányabb minőségű 42.—K-tól 48.—K-g, Bika jobb minőségű 58 K-tól 72.—K-g, kivételesen 75.—K-g, silányabb minőségű 48.—K-tól 56.—K-g, Bivaly 34 K-tól 46 K-g, kivételesen

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(83)

E pillanatban szót emelt Nini báró is. — Tudja, hogy magat vádolják azzal, hogy Nannit meggyilkoltatta... hogy betömje a száját... magat elsősorban!... Bosszant, hogy látak, hogy a multkor este idejöttem a feleséggel...

Igen, — jegyezte meg a kanonok, — legyünk igazságosak. Kinek állhatott érdekében, hogy Nanni ne fecsegjen annyit... Pokoli szája volt Nanninak az egész helység ismeri Diodata történetét. Most a fiukat is felbujtják maga ellen... Meglátja, Motta ur!

— Szép, szép, — válaszolta Motta. — Isten megáldja, nem hagyhatom ilyen elhagyottan egyedül a feleségemet, hogy a maguk fecsegését hallgassam — és sarlon fordult.

— Ah, — tette hozzá a kanonok, — követe Mottát a lépésön, bocsnán, nem tudtam semmiről. Nem tudtam, hogy a szegény felesége már olyan nagyon rosszul van...

Ha már itt voltak, nem tehettek másképp; fölmentek egy pillanatra, hogy megnézzék Biancát, a kanonok is, Nini báró is. Az utóbbi a kalappal kezében megállt az ajtóban, nem szólt egy szót sem és a kanonok, aki értett a dolozhoz, intett Mottának a fejével, mintha mondaná: Igen, itt az ideje.

— Megyek — szólt Nini báró, feltéve kalapját. — Ezer bocsnát, nem bírom ki.

Az ágy fejlél már Ferdinánd ült, mint egy mumia, Maeri néni, aki lengo arcát egy finom vászonkendővel törölgette, Zaccóék sápadtak vol-

tak az átvirrasztott éjszakától és Lavinia kisasszony nem tudott a lábán állni.

Most megjött Limoli mári a gyóntatóatyával és Maeri Agrippine kiküldött mindenkit a betegszobából. Motta az elzárt ajtó mögött valami csomót érzett a tarkában, mintha szegény feleségét időnek előtte rabolnák el tőle.

— Ah! — morgogott a mári. — Szegény Bianca, micsoda komédia! Ferdinánd! Mi itt maradunk, hogy mindennap lássuk a komédiát! A halál is megelégedezett róla, hogy mi a világon vagyunk.

Ferdinánd mári bárgyuan hallgatta a beszédet időnként félénken és lopva ránézett a sógorára és olyan mozdulatot tett, mintha menni akarna.

— Nem! — mondá Limoli mári, — maga nem hagyhatja itt ebben a pillanatban a nővérét. Az ördögbe, maga olyan, mint egy gyermek!

Ebben a pereben bejött Mendola báró, alig tudott lélekzetet venni és hangosan mentegetőzni kezdett.

— Nagyon bosszant a dolog... Nem tudtam semmiről... Nem hittem... Aztán, amikor körüskörül látta a szomorú arcokat és a mély esendét, leeresztette hangját és beszédét egy sarokban Zacco báró füléhez hajolva végezte. Az megint elkezdett beszélni az átvirrasztott éjszakáról, a léány egész éjjel le se hunyta a szemét, Lavinia nem tudott már a lábán állni. Motta zavartan nézett hol jobbra, hol balra, de meglátásvolt rajta, hogy nem törődik semmivel. Ebben a pillanatban kijött megint a lelkész olyan mozdulattal, hogy a szegény öreg ember ajkai reszkettek.

— Egy szent! — szólt a férjéhez. — Valóságos szent!

Motta böffent a fejével és az ő szíve is tágtult. Bianca most a hátán feküdt, zavart szemekkel, arcát mintha árnyék borította volna. Agrippine elképzette az oltárt a damasztírtóval és az ezüstgyertyatartókkal. Kinek használ most az ezüstgyertyatartó. Ferdinánd mári ide-

oda járkált és mindent megfogott, mint egy kiváncsi gyermek, utoljára odaállt az ágyhoz, ránézett a nővére, aki ebben a pillanatban lezsanmolt az istennel, és elkezdett sirni és zokogni. Mindenki sirt. Ebben a pillanatban megjelent az ajtóban Cirrona Sára asszony, magárvetett köpenyegben, habozva körülnézett, hogyan fogadják, és himzett zsebkendőjével dörzsölte szemét.

— Bocsnán meg! En nem tudok haragot tartani. Hallottam, hogy a hugom... Husból, vérből van a szívem! — Ugy szeretem, mintha léányom lett volna!... Bianca! Bianca!

— Ne, néni! — mondá Agrippine. — Az utolsó vacsorát várja a szegény! Ne zavarja világi gondokkal...

— Igaza van, — mondá Sára asszony. — Bocsnán meg, Motta ur.

Miután Bianca megához vette az urvacso-
rát, kissé nyugodtabbnak látszott. Légzési nehézsége megszűnt, sőt egy pár szót hebegett is. De hangját alig lehetett hallani.

— Látjátok? — mondá Agrippine — Látjátok, mert kibékült az istennel! Olykor az isten esodát mivel. Rátették a mellére a madonna ereklyéit. Agrippine leoldotta tunikájából az övet és a beteg vánkosa alá dugta. Cirrona néno elmondott esetelet, amikor olyanok is felgyógyultak, akikről már mindenki lemondott; minden attól függ, hogy az ember bízzék a szentekben és a megszentelt reliquiákban, az Ur megtehet mindent. Még Motta ur is elkezdett sirni, mint egy gyermek.

— Még neki is morgott — Sára asszony, mintha Maeri nénenek a fülébe sugna, — aljapában véno nincs rossz szíve. Nem értem, miért nem érkezett meg Izabella... akár hercegnő, akár nem! Anyja az embernek csak egyszer van! Ha az embernek annyit kellene végeznie, hogy erre a szép rangra jusson.

— Alávaló ember ez a herceg!... Gazember!... dörmögött egyre Motta, dult ábrázattal, összeszorított ajkakkal, oly villogó szemekkel, mintha örült volna.

52.—K-ig, Magyar tehén 42.—K-tól 63.—K-ig, kivételesen — K-ig, Tarka tehén 46.—K-tól 63.—K-ig, kivételesen — K-ig, Mind 100 kilónként élő súlyban. Gazdasági marhákért: Igás ökrök elsőrendű — K-tól — K-ig kilogrammonként, kivételesen — koronától — K-ig páronként, középminőségű — K-tól — K-ig 100 kilónként 710 K-tól 750 K-ig páronként, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilónként, 600 K-tól 670 K-ig páronként. Hízalmai való ökrök, tehén — kg.-ig — K-tól — K-ig, Fejőstehén, keresztjezett, színes 160 K-tól 330 K-ig darabonként, bonyhádi faj 240 K-tól 350 K-ig darabonként, kivételesen — K-tól — K-ig, Igás bivarj — K-tól — K-ig páronként. Vágómarhából a főlhajts mintegy 400 darabbal volt kisebb a mulhetinél, jóminőségű marhából a létszám kisebb lévén, ezeknek árai métermázsaunkint 1 K.-val emelkedtek; közepes minőségek változatlan, míg gyöngye minőségek némely esetben 1 K.-val olcsóbb árakon keltek el. Elsőrendű járnas-ökrök, valamint fejőstehenek iránt a kereslet élénk, silány járnas-ökrökre kevés vevő jelentkezik.

Borjувásár, 1903. évi július hó 23-ikán. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságé.) Főlhajts. Belöldi élő borjú 393 drb, leölt borjú — db, bécsi borjú — db, — db, nővendékmárha 25 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. — Argyezések — Belöldi élő borjú I. rendű 84—93 f.-ig, kivételesen 100 f. II. rendű élő borjúkért 74—82 f.-ig, I. kilónként, leölt borjú I. r. — f.-ig, II. r. — f.-ig, I. r. — f.-ig, II. r. — f.-ig, kivétel nélkül. Rugós borjúkért 60—70 f.-ig. Nővendékmárha 22 f.-től 66 f.-ig, I. r. — f.-ig, középmínőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, I. r.-kint. Bárány élő — k., leölt bárány — k. kivételesen ar — k-ig páronként. Az irányzat élénk, az árak 4—5 fillérrel kilogrammonként emelkedtek.

Sertés-konsumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) Július 23-án. Főlhajts: Zsirsertés, egymint öreg I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husértés egymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főlhajts Összege 1280 darab, 2 darab süldő, élőző napi maradvány 177 darab, — darab süldő, Összesen 1457 darab, 2 darab süldő. Eladatott 833 darab sertés, 2 darab süldő. Maradvány 624 darab, — darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzetettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 85—86 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 85—88 fillérig, selejtezett 72— — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 84—93 $\frac{1}{2}$ fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 84—91 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 70—86 fillérig, süldő 70— — fillérig, malac — fillérig. Husértés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élő súlyban.

Bécsi szuromarhavásár, július 23-ikán. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak:

— Micsoda? Mit beszél? — kérde Cirmena. — Pszt! — vágott közbe Agrippine. Mendola báróné Zacco báró füléhez hajlott, hogy mondjon neki valamit. Amaz kétszer-háromszor megrázta a fejét. A báróné megragadta a kedvező alkalmat, hogy rábeszélje Motta urat, hogy Lavinia saját kezéből fogadjon el egy kis erősítőt.

— Egy csöpp levest két nap óta nem venni a szájába a szegény embernek!

Amikor bemettek a szomszédos palotába, amely az utcára nyílt, a távolból oly látma hal-latszott, mintha a tenger háborogna a viharban. Mendola erre elbeszélte, amit látott, amikor idejött.

— Igen, uraim, a zászlót felhúzták a toronyra. Azt mondják, ez annak a jele, hogy le kell szállítani az adókat. Most tüntetni akarnak. A levélhordó hozta a hirt, Palermo-ban már megtörtént... és minden községben az országot mentén. Alávalóság volna tehát, ha itt is meg nem tennék... Hát tulajdonképpen miibe kerülhet? A zászló. Egy pár róf muszeiu... Látjátok! Látjátok!

Az utca sarkán felbukkant egy trikolor egy bothegyen és mögötte egy emberáradat, amely lármázott, karjait emelte és kalapokat legyezett a levegőben. Időnkint puskalövés hallatszott. A márkí, aki oly süket volt, mint az öszvér, azt kérdezte:

— Eh? Mi az?

A világ vége volt. Motta ur a tálcával kezében ülve maradt. Ebben a pillanatban erős esengetés hallatszott kívülről és Zacco kiszaladt megnézni, ki jött. A másik percben bedugta a fejét az előszoba ajtaján és hangosan beszélt:

— Márki! Limoli márki!

Egy darabig beszélgettek a szobában. Ugy tűnt föl, mintha egy harmadik embert, aki épp most érkezett, összeszéd, és hogy a márkí haragra lobbant.

(Folytatása következik.)

2865 darab borjút, 1751 darab élő juhot, 903 darab levágott sertést, 249 darab levágott juhot, 84 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borjú 64—84 fill., elsőrendű 86—96 fillér, lev. borjú 98—120 fillér, legeleje 98—118 fillér, elsőrendű 124—128 fillér, zsirsertés — fillér, fiatal sertés 74—94 fillér, kivételesen — f., levágott nehéz sertés 104.50 — fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt sertés 104—112 f., könnyű sertés — fillér, elsőrendű süldő 96—112 f., élő juh — f., levágott juh 80—100 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12—26—korona páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, július 23.

Kedvező bangulat mellett 17.000 métermázsa buza került a forgalomba, régi áru 2 $\frac{1}{2}$ —5 fillérrel magasabb, új áru szilárdan tartott árukon.

Uj rozszban tartott volt az irányzat. Zab irányzata nyugodt. Tengeri jegyzése alacsonyabb.

Eladatott:
Buza, Tiszavideki: 100 mm. 82 k. 8 K. 02 $\frac{1}{2}$ f., 100 mm. 81 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 95 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 97 $\frac{1}{2}$ f., 1270 mm. 80 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 97 $\frac{1}{2}$ f., 250 mm. 80 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 97 $\frac{1}{2}$ f., 150 mm. 80 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 92 $\frac{1}{2}$ f., 150 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 250 mm. 80 k. 7 K. 92 $\frac{1}{2}$ f., 200 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 85 f.
Fejérmegyei: 300 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 75 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 75 f.
Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 500 mm. 76 k. 7 K. 52 $\frac{1}{2}$ f.,
Mezőhegyesi: 1300 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 8 K. 02 $\frac{1}{2}$ f., 1000 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 8 K. 05 f.
Homoki: 700 mm. 81 $\frac{1}{2}$ k. 8 K. 05 f.
Felsőmagyarországi: 920 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 67 $\frac{1}{2}$ f., 80 mm. 79 k. 7 K. 67 $\frac{1}{2}$ f.
Bácsiak: 100 mm. 79 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 75 f., 200 mm. 76 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 75 f., 200 mm. 75 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 65 f.
Temerői: 1000 mm. 77 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 75 f.
Raktárból: 1500 mm. 77 k. 7 K. 45 f., 1150 mm. 77 $\frac{1}{2}$ k. 10 $\frac{1}{2}$ mm. 77 k., 200 mm. 78 k. 7 K. 67 $\frac{1}{2}$ f.
Uj buza, Tiszavideki: 400 mm. 81 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80 $\frac{1}{2}$ k. 7 K. 75 f.
Mind három hónapra.
Uj rozs: 300 mm. 6 K. 23 f., 400 mm. 6 K. 20 f., 100 mm. 6 K. 20 f., 100 mm. 6 K. 17 $\frac{1}{2}$ f. paritásra.
Zab: 103 mm. 5 K. 72 $\frac{1}{2}$ f., 100 mm. 5 K. 62 $\frac{1}{2}$ f., 200 mm. 5 K. 60 f.
Uj árpa: 200 mm. 5 K. 65 f., 280 mm. 5 K. 60 f.,
Roman réparepe: 3500 mm. 10 K. 50 f. ab. hajó.
Készpenzrepek mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Tiszavideki	Kiló	Kilogramm		Kiló	Kilogramm	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
uj	74	7.40	7.60	79	7.10	7.75
	77	7.55	7.62	80	7.80	7.90
	78	7.65	7.65	81	7.85	7.95
Felsőmagy.	77	7.95	7.49	79	7.65	7.65
	77	7.85	7.62	80	7.10	7.75
	78	7.46	7.55	81	7.70	7.45
Pestvidéki	76	7.25	7.40	79	7.50	7.70
	77	7.25	7.45	80	7.70	7.80
	78	7.45	7.50	81	7.75	7.80
Bácsági	76	7.25	7.40	79	7.65	7.75
	77	7.40	7.50	80	—	—
	78	7.45	7.60	81	—	—
Bácsiak	76	7.25	7.55	79	—	—
	77	7.45	7.75	80	—	—
	78	7.60	7.85	81	—	—

Egyéb gabonafajták		Kiló	Kilogramm	
			K-tól	K-ig
Rosa	uj elsőrendű	70—72	6.10	6.30
	másodrendű	—	—	6.10
Arpa	szakarmány	60—67	6.70	6.90
	egyni való	60—64	6.50	6.60
Zab	elsőfokú való	64—66	6.70	6.80
	—	—	6.15	6.15
Tengeri	bánási	60—66	6.20	6.30
	másodm	—	—	—
Repece	uj káposzta	—	11	11.40
	bánási	—	—	—
Köles	—	—	0	0

A határidőslet folyamán a következő kötések körtékek:

Októberi buza 1903.	7.18—7.21—7.20
Áprilisi buza 1904.	7.44—7.47
Októberi rozs 1903.	6.18—6.20
Októberi zab 1903.	5.33—5.34
Augusztusi tengeri 1903.	6.27—6.23
Májusi tengeri 1904.	4.99—5.—5.01—4.99—5.—
Augusztusi repece 1903.	—
Déli egy órákor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:	
Októberi buza 1903.	7.20—7.21
Áprilisi buza 1904.	7.46—7.47
Októberi rozs 1903.	6.19—6.20
Októberi zab 1903.	5.33—5.34
Augusztusi tengeri 1903.	6.22—6.23
Májusi tengeri 1904.	5.—5.01
Augusztusi repece 1903.	—
Déliután fél 5 órakor zárul:	
Októberi buza 1903.	7.20—7.21
Áprilisi buza 1904.	7.45—7.46
Októberi rozs 1903.	6.18—6.19

Októberi zab 1903.	5.33—5.34
Augusztusi tengeri 1903.	6.22—6.23
Májusi tengeri 1904.	5.03—5.04
Repece augusztusra 1903.	—

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde csekély forgalom mellett szilárd irányzatú zárult. A nemzetközi értékek néhány koronával javultak.

Előzősde. Osztrák Hitekrésztvény 633.30—665.20. Magyar Hitekrésztvény 734.25—734.50. Államvasut részvény 671.50. Városi Villamosvasut részvény 299.75—301.—korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 94.45—99.47 $\frac{1}{2}$ százalék. Magyar Hitekrésztvény 734.25. Leszámlítóbank részvény 454.—454.50. Osztrák Hitekrésztvény 665.—. Közüi vaspálya részvény 606.—. Városi Villamosvasut részvény 299.60—300.50. Államvasut részvény 671.—. Schlick-féle Vasúttőzsde részvény 255.—257.—. Leszámlítóbank részvény 454.50 korona.

4 órakor zárul: Osztrák Hitekrésztvény 665.—. Magyar hitekrésztvény 734.—. Leszámlítóbank részvény —. Rímamurányi vasúti részvény —. Osztrák-magyar államvasut részvény 671.—. Közüi vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény —. korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserző hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —, — korona, vörös aprószemű —, — korona, vörös erdélyi —, — korona, vörös bánási —, — korona, középszemű —, — korona, nagyszemű —, — korona. Disznószir (budapesti) 62.60—63.—korona, vidéki —, — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —, — korona, városi 4 darabos 56.—56.50. korona, 3 darabos 53.—53.50. korona, üstölt —, — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—14.—korona, 120 darabos —, — korona, 100 darabos 14.50—15.—korona, 85 darabos 16.25—16.50. korona, azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50. korona, 100 darabos 13.75—14.—korona, 85 darabos 15.50—16.—korona. Szilvai: slávnívi 18.—18.50. korona, szerbiai 16.—16.50. korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A tegnapi barátságos irányzat folytatódott a mai előzősde is, de az üzlet nagyon csöndes volt, mert az a benyomás hogy Apponyi tegnapi beszéde a politikai helyzetet Magyarországon nem tisztázta, a tőzsdét terőzködővé tette.

A déli tőzsde is nagy üzleti csöndben, de tartott árfolyamokkal nyílt meg. Az üzlet később sem élénkült. Záralt változatlan.

Bécs, július 23. (Magyar értékek zárlata) 4 $\frac{1}{2}$ %-os aranyjárdék 123.60. Lízai és szegedi községi sorsjegye 156.—. Magyar vasúti kölcsön ezüsbán —. Magyar kőveti vasúti állami kölcsön —. Magyar leszámlító- és pénzügybank 453.—. Rímamurányi vasútrészvény 491.—. Magyar koronajáradék 99.35. 4 $\frac{1}{2}$ %-os Magyar öbületern. kölcsön 98.70. Magyar hitekrésztvény 733.25. Magyar nyarernyem kölcsön sorsjegy 199.—. Kassa-öbületern. vasúti részvény —. Magyar keresk. bank 2695. Magyar kővetőbank 1498.—.

Bécs, július 23. (Osztrák értékek zárlata) 4 $\frac{1}{2}$ %-os papírjárdék 100.40. 4 $\frac{1}{2}$ %-os osztr. aranyjárdék 121.—. 1890-es sorsjegy 154.80. Osztrák hitekrésztvény 430.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankeszelet 489.—. Osztrák-magyar bank 15.88. Déli vasút 83.—. Dunagőzhajózási részvény 826.—. Dohányrészvény 355.50. Cassani és királyi arany 11.33. Német bankváltók 117.35. 4 $\frac{1}{2}$ %-os erőt járdék 100.70. Osztrák koronajárdék 100.70. 1864-iki sorsjegy 247.—. Osztrák hitekrésztvény 664.25. Unobank 529.—. Osztrák Lánierbank 410.50. Osztrák-magyar államvasut 671.—. Elbavölgyi vasut 425.50. Alpezi bányarészvény 379.50. 20 innk. arany 19.05. Londoni váltókor 239.20. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Liptó kohó 253.50. Az irányzat kedvetlen.

Bécs, július 23. (A déliautáni napján forgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitekrésztvény 664.50. Magyar hitekrésztvény 733.50. Angol-Osztrák bank 275.—. Bécsi bank egyesület 480.50. Union bank 529.50. Lánierbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 671.—. Déli vasút 83.—. Elbavölgyi vasut 426.50. Északnyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 359.—. Rímamurányi vasut 461.50. Alpezi bányarészvény 369.50. Májusi járdék 100.40. Magyar korona járdék 99.35. 1000k sorsjegyek 122.25. Német birodalmi mársza 117.42—117.37. Napoleonődor 19.05.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, július 23. (Tőzsdés tudósítás.) A tőzsde megnyitáskor az üzletellenes jelében állott. A készpénzi kialakulásáról érkező kedvező hírek csak egyes készpénzreszvények ideétek elő némi lendületet. Bankrésztvények nyugodtak. Járdédek elhanyagolva maradtak. Vasúti részvények iránt sem mutatkozott érdeklődés. Az üzlet későbbi folyamataiban a forgalom az egész vonalon teljesen fennakadt. Az árfolyamok csak névlegesben jegyzetettek. Utimpénz 3 $\frac{1}{2}$ %. Magánleszámlítósi kamatláb 3%.

Berlin, július 23. (Zárlat.) 4 $\frac{1}{2}$ %-os papírjárdék —. 4 $\frac{1}{2}$ %-os osztrák aranyjárdék 103.—. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 99.90. Osztrák-magyar államvasut 143.60. Kassa-öbületern. vasut —. Bécsi váltókor 85.10. Magyar vasúti beruhásat kölcsön —. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 187.80. Általános vilámmossági Edison 178.50. Gelsenkirchen 184.40. Laura-kohó 218.—. 4 $\frac{1}{2}$ %-os erőtjárdék —. 4 $\frac{1}{2}$ %-os magyar arany

Járadék 101.75. Osztrák hitelrészvény 200.10. Déli vasút 18.—, Károly-Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.10, 4%-os új orosz kölcsön —, Török dohányrészvény —, Olasz járadék 103.50. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 147.—, Harpeni 181.75. As iránzat csendes.

Berlin, július 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4%-os magyar aranyjáradék —, Magyar koronajáradék 99.90, Osztrák hitelrészvény 208.90, Osztrák-magyar államvasút 143.90, Déli vasút 18.—, Kaszánky vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegyek 216.10, Buschlehrad —, Orosz bankjegyek (Último) Lombard —.

Párizs, július 23. (Zárulat.) Osztrák-magyar államvasút —, Új török konzol 35.37, Egyiptomi járadék 105.85, Osztrák-Länderbank —, Párisi bankrészvény 10.91, 3%-os francia járadék 97.37, 4%-os spanyol járadék 90.62, 3%-os új lövészható járadék 97.50, Crédit foncier de France —, Alpesi bányarészvény —, 4%-os 1890. román kölcsön —, Görög kölcsön 214.—, Váltó Olaszország 9/10 —, pari. Váltó Amsterdamra 206.12, Váltó Brüsszelle 9/10, De Beers 513.—, Chartered 69.50, 5%-os bolgár kötelezvény 422.—, Magyar aranyjáradék 101.75, Déli vasút 86.—, Váltó Londonra 251.30, Osztrák aranyjáradék 103.10, Török részvény 128.50, Meridional vasút —, 4%-os olasz járadék 107.30, Ottomani bank 590 —, 3 1/2%-os francia járadék —, Osztrák földhitelintézet —, Déli vasuti elsőbbségi kötvény 319.—, 4%-os 1896. román kölcsön 88.—, Dohányrészvény 392.—, Váltó Bécsre 103.93, Váltó német piackora 123.06, Ró. 11.62, East Rand 184.50, Randfontein 71.50, Magyar Jézlógbank 565.—, az iránzat bgyádt.

Frankfurt, július 23. (Zárulat.) 4 3/4%-os papírjáradék 101.20, 4%-os osztrák aranyjáradék 102.85, 4%-os magyar aranyjáradék 101.65, Osztrák hitelrészvény 209.—, Osztrák-magyar államvasút 143.60, Kaszánky vasút 108.—, Buschlehrad vasút —, Londoni váltó 203.50, Bécsi bankjegyet 121.—, Villamos részvény 126.50, 3%-os magyar aranykölcsön 89.—, 4 3/4%-os ezüstjáradék 101.20, Osztrák koronajáradék 101.25, Magyar koronajáradék 100.—, Osztrák-magyar bank 134.—, Déli vasút részvény 17.80, Elbavölgyi vasút —, Bécsi váltó 851.18, Párisi váltó 810.75, Unio bankrészvény —, Alpesi bányarészvény 187.—, As iránzat szilárd.

Frankfurt, július 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aranyomok januárja. Esti forgalom: Osztrák hitelrészvény 209.—, Német bank —, Disconto —, Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheneri —, Harpeni 131.70 Laura-kohó —, Olasz járadék —, Hilbernia 180.70. As iránzat nyugodt.

Hamburg, július 23. (Zárulat.) 4 3/4%-os ezüstjáradék 100.60, 1890. sorozat 155.—, Déli vasút 17.75, 4%-os Osztrák aranyjáradék 102.70, Osztrák hitelrészvény 209.05, Osztrák-magyar államvasút 143.20, Olasz járadék 103.10, 4%-os magyar aranyjáradék 102.20. As iránzat kvádelten.

kilogrammon felüli súlyban) 110—112 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 110—112 fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szedeti: Nehéz (páronkint 230 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. — III. Roma n a i a i: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Roma n a i a i e r e d e t i (S t a c h t), Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Sz e r b i a i: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli súlyban) 110—112 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 107—108 fillérig.

S e r t i e l é s t á r t 1903. július 21. napján volt készlet 47.654 darab. — 1903. július 22. napján elhajtott 405 darab. — 1903. július 22. napján elszállított 401 darab, 1903. július hó 23. napjára maradt készletben 47.658 darab.

V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: déli előtti 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemértéket gyűjtőműny, továbbá a hazai ipari kiállítás (melyben a hazai iparvezetőség arisztokratáit is eszközölte) a városi ipari csarnokban (vasár és ünnepeken is) nyitva délelőtti 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiállítások központi elvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénycsarnok) V. kerület Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, július 23.

Hazánkban az idő változóképpen jellegű volt és az eső, melynek mennyisége jóval kevesebb, mint az előző napi, már csak keletre szorított; zivatork is gyébrebb fordultak elő. A hőmérséklet valamivel süllyedt.

Az északnyugati depresszió Közép-Európa felé nyomulva, Nyugaton jelentősen süllyesztette a levegőnyomást és a maximum Közép-Európa keresztül Északkelet-Délig terjedkedett; a keleti depresszió pedig Oroszországba került.

Nyugat és Kelet-Európában az idő borús vagy esős, egyébut azonban csak szórványosan esett. A hőmérséklet Nyugat felől emelkedben van.

Költés: Melegebb és tulnyomán száraz idő várható.

Napirend.

Napjár. Péntek, július 24. — Római katolikus: Krisztina. — Protestáns: Krisztina. — Görög-ország: (július 11.) Eufémia. — Zsidó: Thamus 29. — Nap két: 4 óra 12 percek. — Nyugozás: 7 óra 27 percek. — Hold két: 4 óra 9 percek reggel. — Nyugozás: 7 óra 4 percek este. — Újhold 1 óra 16 percek délután. — Hold a földközéleben 1 órakor délután. — A nap az oroszán jegybe lép 2 óra 59 percek éjjel.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órától 5 óráig. Nemzeti Muzzeum. Régisgtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

A Magyar Nemzeti Muzzeum történelmi és irodalomtörténelmi kiállítás nyitva 9—11 óráig délután, azután 2-ig 1 koronáért.

Mesőgazdasági muzzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

Közelekedési Muzzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 12 óráig és délután 2-10 6-ig.

Nyitandó könyvtárak zárva vannak.

Egyetemi füveskert az Ullei-uton délelőtti 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

As agnuciumi datások és muzzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Kulsó-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekű vasut a Pálly-terről.

A főtörési könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kősznapokon délelőtti 9—1-ig, vasár és ünnepeken 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Mentőegyesület helyisége a Markó- és Silyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára

Vizállás.

Jul. Jul.	Jul. Jul.
23. 24.	23. 24.
m é t e r	m é t e r
Schöding 2,00 2,20	Tisza 0,20 0,17
Passau 2,50 2,01	Telchaca 0,43 0,50
Linz 0,20 0,19	V-Namany 0,18 0,05
Bécs 0,47 0,18	Tokaj 0,71 1,02
Pozsony 2,73 2,00	Tisza-Túréd 1,30 1,76
Komárom 0,39 0,08	Bolnók 1,18 2,44
Budapest 3,20 3,22	Csongrád 2,5 2,5
Paks 3,22 3,56	Szeged 3,00 3,72
Mohács 2,14 5,48	Török-Bocsa 2,48 3,15
Gombos 5,10 6,77	Tisza 4,44 4,44
Újvidék 4,80 4,72	Óndöva Barta 0,30 0,42
Pancsova 3,50 3,61	Topolya Hoór 0,10 0,72
Orsova 1,51 1,80	Sodrog Zemplén 1,43 1,10
Magyarfalva 2,74 2,04	Sajo Zolca 2,10 1,70
Zsolna 2,30 1,74	Hornád H-Némóti 1,50 0,68
Trencsén 1,07 0,87	Berettyó Margita 0,04 0,01
Eszék 1,43 1,12	H-Újlaka 0,24 0,22
S-Gottárd 0,31 0,30	Kőrös Canea 0,10 0,10
Sárvár 0,3 0,32	N-Várad 0,04 0,04
Győr 2,74 2,75	Balassagy 0,83 0,70
Péttan 1,30 1,33	Tenke 0,12 0,52
Zákány 0,24 0,23	Gurahone 0,30 0,60
Baca 0,01 0,05	Borosjenő 0,02 0,02
Fasók 2,36 2,39	Sobornik 0,52 0,54
M-Szerdah 0,25 0,26	Gyoma 0,12 0,12
Zágráb 0,70 0,66	Máros Gy-Fehérvár 0,30 0,84
Szigoc 0,58 0,60	Branyicska 0,05 0,01
Mitrovic 2,08 2,04	Sobornik 0,12 0,12
Dees 0,00 0,08	Arad 0,24 0,18
Szatmár 0,68 0,70	Makó 0,32 0,96
N-Mádány 0,01 0,08	H-Kostály 0,14 1,07
Latorca Munkács 0,30 0,22	Temesvár 0,04 0,91
Laborca Homonna 0,36 0,23	Kiszert 0,04 0,04
Ungvár 0,10 0,02	Temesvár 0,04 0,05
	Becskerek 1 0,75 0,71

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése.

Július 23. A sertésüzlet iránzata: csöndes.

A) Hízott sertések ára: L. A) Magyar elsőrend. Óreg néhez (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 104—106 fillérig. Óreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronkint 320

Schicht-szappan

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ nével és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

„szarvas“ vagy „kules“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészektől mentes.

!Most jelent meg! A SPIRITIZMUSRÓL!

IRTA: TÓTH BÉLA.

A könyv fejezetei: A spiritizmusról. — A sétáló forint. Lélekjelenségek. — A médiumok. Kísérletek. — A meszterkérdés. — A gyógyító-médium. — Elitara. — A másvilági hangok bírálata. — A borjádi halottlító. Akasztók. — A ráimádkozás. — Az ismeretlen.

Ára 2 kor. 50 fillér.

Megrendelhető:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedésben. Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Biztos gyógyulást keresőknek

nemi betegségekben szenvednek

mint hűgűes és hólyagbajok, húgyveszékületek, vizeletzavarok, éjjeli magmúködés, sebék és húlyadós bántalmak (epyllis) és emferőztes urobajuként fellépő idegbajok, korai fertőző elgyengülés, bármily börtökületek, stb. mindkét fertőzőhöz, mely bajok alapos, gyors és gyökeres gyógyítását, szigorúan tudományosan és lelkiismeretes gyógymóddal járva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírű és legregibb 80 évre felelő rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hűgűes és hólyagbajok vizsgálata vilamos-hűgűes-esték segélyével. Védlekek letelekőre kimerítő választ és szakorvosi titoktartsást nyújt. Gyógyezésekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Tüzmentes pénzszekrényeket, kassettákat, villamos vészjelző pénzszekrényeket, pancélszekrényeket és másolaprészeket legjobb kivitelben és legolcsóbban szállít

HESEY TESTVÉREK cs. és kir. szabad. hazai pénzszekrénygyára Budapest, VI., Szabolcs-ut. 4 Erdélyi részére fórátkor

BEMENYI VIKTOR vas-nagykereskedés Kolozsvár.

295. sorozat. 030. szám.

BON POLGÁR SÁNDOR m. kir. szab. nyert orvosi mű-és költészert

Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. költészert ezen utóiratjával beállított mellett, minden megrendelőnek 15% azaz tízötöd részarányú árkedvezményt adni, az eredetiség F. Bergererndt Filz 1903 párisi kiállításának (szászországi) gyarmatnyitól. Kimerítő közepes árjegyzék díjmentesen zart levélben küldetik. Kivágatott: a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

Magy. kir. államvasutak. Üzletv. Szeged. 21502/1903. szám. I.

Pályázati hirdetés.

(Hasáb tűzifa szállítása iránt.)

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1903. évben vonalán szükségelt 10000 m³ hasásb tűzifa szállítását biztosítani óhajtván, ezen tűzifa szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet. A fenti tűzifa ajánlattehető szükséges pályázati feltételek az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők, míg a 122201/96. sz. általános és a tűzifára vonatkozó 65465/92. számú különleges szállítási feltételek csakis közpénzügyi mellett a m. kir. államvasutak központi nyomtatványtáránál (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz.) szerezhetők be, még pedig előbbieken 50, utóbbiak 30 filléért.

A szállítási a fennebb jelzett általános és különleges szállítási feltételek, nemkülönböztve az alulírott üzletvezetőség által egyidejűleg kibocsátott pályázati feltételek alapján eszközözendő, mely feltételek alulírott üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési (Id) osztályának díjtalanul megszerezhetők, minden más üzletvezetőségnek és igazgatóságunknál pedig naponta a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A tűzifa szállítása 1903. év szeptember hótól december hó 25-ig egyenlő havi részletekben eszközöndő.

Az ívenként 1 koronás magyar okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen külccimel: „Ajánlat tűzifa szállítására 21502/903. számhoz“ 1903. évi augusztus hó 15-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak szegedi üzletvezetőség általános osztályánál nyújthatók be, vagy postán utján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5/10 a készpénzben vagy állami letétkor alkalmas értékpapírokban 1903. évi augusztus hó 17-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál eltehető, esetleg postán utján beküldendő.

Szeged, 1903. évi július hóban.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége: Utányomat nem díjaztatik.

AS ATHENAËUM r. t. kiadásában megjelent:

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN.

Irtja: KNORR LAJOS ügyvéd, ny. táblai bíró, stb.

E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat úgy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a pertekelő házastestek is hasznát vehetik.

Most jelent meg! Most jelent meg!

ÁRNYAK ÉS SUGARAK.

VERSEK.

Irtja: FELEKI SÁNDOR.

A jeles poéta legújabb verskötete füzve 2 kor., díszesen kötve 4 kor.

Megrendelhető a kiadónál:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz. a.

Ára angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható az ATHENAËUM r. társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepesi-ut 54.) és minden hazai könyvkereskedésben.

„Ibolyka“

„Ibolyka reform hársfaszén fogcserém“

híve maradt, 1 tubus ára 70 fillér, 2 tubus rendelésénél 1 kor. 40 fillér. 40 fillér bérletre, 1 éves „Ibolyka“ Reform szájvíz 4 koronáért. Készítők: Wotach Ottó gyógyszerész Hátzeg. (Hunyadytelek). Budapestiörökár: Török József. — Király-utca 12. sz.

„Ibolyka“ fogcserém a hársfaszénből és tisztított káliszuszék készítéséből áll. Ki egyszer levele kibelezteti, mindíg 40 fillér előre való beküldés ellenében a készletet 1 tucat 5 koronáért megvásárolhatja. Készítők: Wotach Ottó gyógyszerész Hátzeg. (Hunyadytelek). Budapestiörökár: Török József. — Király-utca 12. sz.

